

Драгана Богавац
Душанка Бојовић

ЧИТАНКА

СА ПОЈМОВИМА О ЈЕЗИКУ

од 1. до 3 разреда основне школе

Драгана Богавац
Душанка Бојовић

ЧИТАНКА

СА ПОЈМОВИМА О ЈЕЗИКУ

од 1. до 3 разреда основне школе

Завод за уџбенике • Београд

Рецензенти

Др Слађана Јаћимовић, доцент, Учитељски факултет, Београд

Виолета Бракус, професор разредне наставе и директор Српске допунске школе у романској Швајцарској, Лозана

Предраг Старчевић, професор разредне наставе у Српској допунској школи у Солуну, Катерини и Лептокарији, Грчка и ОШ "Јован Јовановић Змај", Панчево

Уредник

Наташа Протић

Одговорни уредник

Слободанка Ружичић

За издавача

Милољуб Албијанић, директор и главни уредник

Министар просвете Републике Србије, решењем број 650-02-1075/2010-06 од 7.12.2010. године, одобрио је овај електронски уџбеник за предмет српски језик за млађи узраст ученика од 1. до 3. разреда основне школе у образовно-васпитном раду у иностранству према Посебном програму основног образовања и васпитања у иностранству.

© ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ, Београд 2010.

Ово дело се не сме умножавати и на било који начин репродуковати, у целини нити у деловима, без писменог одобрења издавача.

Напиши

Нацртај

Објасни

Допуни, пронађи

Разговарамо о тексту

Читанка за први
разред основне школе

Скочи, па онда реци –хоп!

Српска народна пословица.

МОЖЕМО ДО РИМА
МОЖЕМО У БЕЧ
НЕ ТРЕБА НАМ КАРТА
ЛЕТИМО НА РЕЧ

АУ ШТО ЈЕ ШКОЛА ЗГОДНА

Ау што је школа згодна
Лечи лењост и самоћу.
Ко да ми је кућа родна
Штета што не ради ноћу.

Кад нисам у својој школи
Мене моја душа боли.
Нема оне дружине
Да делимо ужине.

Ау што је школа сјајна
У клупама пар до пара.
Сваки шапат свака тајна
Једну нову љубав ствара.

Кад нисам у својој школи
Мене моја душа боли.
Нема оне с киком
Коју не дам ником.

Љубивоје Ршумовић

згодна – лепа

Напиши речи које недостају у следећим стиховима.

Ау што је школа _____

Ко да ми је _____ родна.

Нема оне _____ .

Да делимо _____

Сваки шапат свака _____

Једну нову _____ ствара.

Мене _____ душа боли.

Нема оне с _____

Шта недостаје у празним пољима? Нацртај!

Шта још чини школски прибор?

ИСПЕЦИ ПА РЕЦИ ДЕЦИ

Речи

Речи

Речима се туга лечи.

Речима се глупост спречи.

Паметне и мудре речи

Испеци

Па речи деци.

Речима се љубав каже.

Речима се звезде траже.

Речи лепе речи нове

Речи да се друг дозове.

Испеци

Па речи деци.

породица

ИСТИНА

љубав

ДОМОВИНА

Љубивоје Ршумовић

Љубивоје Ршумовић је један од значајних српских песника за децу. Његове познате збирке песама су *Хајде да растемо*, *Ма шта ми рече*, *Још нам само але фале* и друге. Осим песама пише и драме за децу.

Колико пута се појављује реч **РЕЧИ**? _____

Колико пута се појављује реч **РЕЧИМА**? _____

Какве могу да буду речи?

Речи могу да буду лепе, увредљиве, _____

Како разумеш српске народне пословице?

ИСПЕЦИ ПА РЕЦИ.

ЛЕПА РЕЧ И ГВОЗДЕНА ВРАТА ОТВАРА.

Шта је на сликама? Напиши. У датим добићеш решење.

ŠTA KO RADI U DOSADI

Trepavica trepće:

trep, trep, trep.

Ptica krilom lepeće:

lep, lep, lep.

S krova kiša kaplje:

kap, kap, kap.

Barom gaze čaplje:

šljap, šljap, šljap.

Zec po polju trčka:

trk, trk, trk.

Konj u štali frkće:

frk, frk, frk.

Samo mali Vice

nema maramice,

pa mora da šmrkće:

šmrk, šmrk, šmrk.

Božidar Timotijević

Koji se zvukovi čuju u ovoj pesmi:

trep, trep, trep

Uporedi pesmu „Šta ko radi u dosadi“ sa pesmom

„Tri susreta“ (na str. 26)

Šta zaključuješ?

Koja ti se strofa najviše dopada? Zašto? Nacrtaj!

Ako krava muče, onda

vetar _____

žaba _____

potok _____

lišće _____

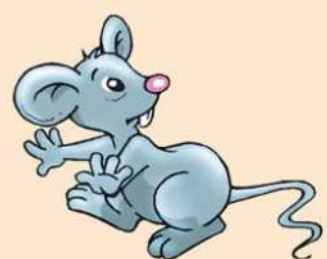
Kako se oglašavaju sledeće životinje?

Piši pisanim slovima latinice.

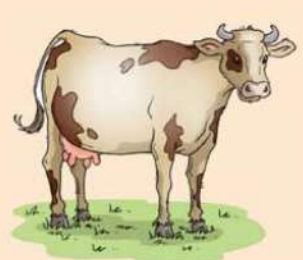

SONJA

Sonja ide u prvi razred. Ona je samo malo veća od klupe, iznad koje joj izviruju dva plava oka i čuperak. Ali Sonja ima najdužu desnu ruku u razredu.

- Sonjina ruka je kao katarka na gusarskoj lađi – tvrdi Jovan.
- Sonjina ruka je kao pešački kilometar – veli Jovanka.
- Kao Sunčev zrak dugačka – kaže Milanka.

Zašto je Sonjina ruka dugačka kao gusarska katarka, kao pešački kilometar, kao Sunčev zrak?

Tajnu je odao Sonjin učitelj. Ona uvek digne desnu ruku kad učitelj nešto pita, pa zato svi vide Sonjinu ruku.

Petar Stokić

katarka – jarbol

Pronađi imena dece iz priče. Piši pisanim slovima latinice.

Đ U R A S A N J A O

Č J O V A N K A Š

N J M I L A N K A A

A N A S O N J A F G

S A V M I L A N U

E J O V A N S O N J

M I L J K S A V A

Sonjina ruka u priči je (označi tačan odgovor sa x):

kao žirafin vrat

kao Sunčev zrak

kao pešački kilometar

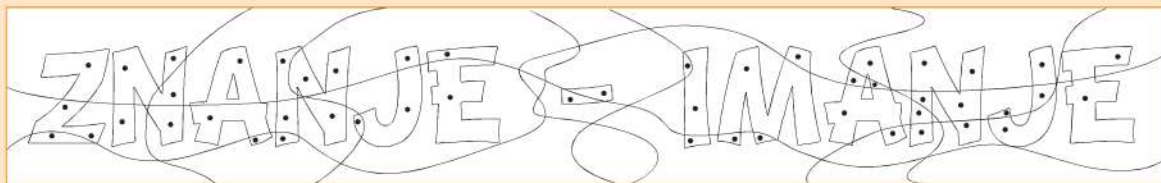
kao grana jorgovana

kao strela

kao katarka na gusarskoj lađi

Oboj polja u kojima su tačkice. Dobićeš još jednu poslovicu o znanju.

Velikim početnim slovom
 pišemo imena i
 prezimena ljudi.

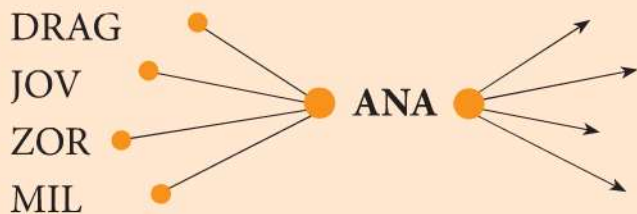

Novim imenima dodaj i prezimena. Piši štampanim slovima latinice.
 Napiši pravilno imena i prezimena.

imena

prezimena

imena

prezimena

Objasni narodnu poslovicu „Ko pita – taj ne skita“.

KORNJAČA I ZEC

Kornjača i zec takmičili su se u brzini. Tako utvrde oni rok i mesto, te krenu na put. Znajući da je rođeni trkač, zec se nije toliko brinuo za trku nego leže kraj puta i zadrema. A kornjača, znajući svoju sporost, trčala je bez predaha. Tako ona prestigne zeca, koji je spavao, i dobije pobedničku nagradu.

Ezop

Basne su kratke priče o životinjama. U njima životinje govore i ponašaju se kao ljudi.

Dopuni rečenice. U datim dobićeš rešenje.

Kornjača i zec takmičili su se u _____ .

Zec je znao da je rođeni _____ _____ .

Kornjača zna da je _____ .

Kornjača dobija pobjedničku _____ .

Zec je ostao da _____ _____ .

Navedi koje osobine ima kornjača u ovoj basni.

Navedi koje osobine ima zec u ovoj basni.

Šta misliš, zašto se kaže:

Brz kao zec.

Plašljiv kao zec.

Nacrtaj strip. Napiši kako razgovaraju zec i kornjača.

ZEC:

KORNJAČA:

ZEC:

KORNJAČA:

ZEC:

KORNJAČA:

ZEC:

KORNJAČA:

ČUDO

Uzmem kredu –
ona piše;

taknem cvetiće –
zamiriše;

ja zažmurim –
noć se stvori;

pridem vodi –
zažubori;

ja zapevam –
cvrčak cvrči;

ja potrčim –
Sunce trči.

Mora da sam
ličnost slavna,

jer po meni –
sve se ravna.

Budimir Nešić

U pesmi nedostaju neke reči i strofe. Ti ih napiši.

du kre
Uzmem _____ –
še pi
ona _____ ;

tić cve
taknem _____
zamiriše;

Prepiši treću strofu:

di vo
priđem _____ –
zažubori;

vam pe za
ja _____ –
cvrčak cvrči;

ja potrčim –
ce Sun
_____ trči.

Prepiši sedmu i osmu strofu:

Igramo se rečima! Piši pisanim slovima latinice.

ZA ●
PRE ●
NA ●

PIŠE ●

ZA ●
NA ●
PO ●

MIRIŠE ●

PRE ●
PO ●
NA ●

TRČI ●

Kako zamišljaš da će izgledati bicikl u budućnosti? Nacrtaj ga.

Ko šta ima?

	njuška	krila	rep	kljun	perje	dlaka
pače						
pile						
štene	X					

Kako se zovu njihovi roditelji?

pače _____ i _____

pile _____ i _____

štene _____ i _____

Zamisli susret s jednom životinjom. Nacrtaj ga.

1

2

Ko kokodače? _____

Ko pućpuriče? _____

Ko njače? _____

Ko grakće? _____

КАКО ЈЕ ВИЛА ДОЗВАЛА НА ЗЕМЉУ КИШУ

Насред села вита јела,
ој додо, ој додоле!
Вита јела чак до неба.
На вр' јеле б'јела вила.
У крилу јој огледало;
окреће га, преврће га.
Преврну се ведро небо
и удари росна киша,
ој додо, ој додоле!

Народна песма

удари росна киша – пала је росна киша

Допуни реченице. Пиши штампаним словима латинице.

U selu je vila_____. Ona je visoka do_____.
Na vrhu jele je_____. U_____ joj
je ogledalo. Vila_____ i_____ ogledalo.
Nebo više nije vedro. Pade rosna_____.

Правилно напиши следеће речи. Пиши писаним словима ћирилице.

ЈелА _____ КрилО _____
НебО _____ ОгледалО _____
ВилА _____ КишА _____

Пронађи реченицу: *Сунце је синуло.* Обој поља са тим словима.

С	Е	Р	Т	О
У	Н	З	У	Л
И	Ц	О	Н	У
П	Е	Ј	И	Ш
Ђ	А	Е	С	Д

Напиши слова која су остала небојена писаним словима ћирилице.

КОЛИКО ЈЕ ПЕТ И ЈЕДАН

Учитељ је питао малу Сару:

– Колико је пет и један?

Девојчица је ћутала, а учитељ је хтео да јој помогне:

– Замисли да сам ти дао пет зечића, а касније још једног.

Колико ћеш имати зечића?

– Седам – одговорила је Сара.

– Зашто седам?

– Зато што код куће већ имам једног зечића.

Хебрејска народна прича

**Препричај причу као да се теби догодило.
Пиши писаним словима ћирилице.**

Како замишљаш Сариног зечића? Нацртај га.

Да научимо...

Реченице којима се нешто пита називају се **УПИТНЕ РЕЧЕНИЦЕ**. Реченице којима се изражава заповест, захтев или молба називају се **ЗАПОВЕДНЕ РЕЧЕНИЦЕ**.

Реченице којима се неко обавештава о некоме или нечему називају се **ОБАВЕШТАЈНЕ РЕЧЕНИЦЕ**.

РЕЧЕНИЦЕ

ОБАВЕШТАЈНЕ

УПИТНЕ

ЗАПОВЕДНЕ

Обавештајну реченицу подвуци црвеном бојицом. Упитну реченицу подвуци плавом бојицом. Заповедну реченицу подвуци зеленом бојицом.

УЧИТЕЉ: Замисли да сам ти дао пет зечића, а касније још једног. Колико ћеш имати зечића?

САРА: Седам зечића!

УЧИТЕЉ: Зашто седам?

САРА: Зато што код куће већ имам једног зечића.

MI IMAMO MAŠTU

Možemo do Rima
Možemo u Beč
Ne treba nam karta
Letimo na reč

Možemo sa krova
Možemo kroz baštu
Ne treba nam auto
Mi imamo maštu

Videćemo čuda
Doživeti svašta
Mi imamo pasoš
Ime mu je mašta

Dragomir Đorđević

MI IMAMO MAŠTU
je **pesma**.

Jedan red u pesmi
naziva se **stih**.

Strofu čine dva
ili više stihova.

Koliko strofa ima pesma? _____ A koliko stihova? _____

Prepiši treći stih prve strofe. Zatim treći stih druge strofe i treću strofu.

Napiši reč koja se najviše pominje u ovoj pesmi.

Koji gradovi se pominju u ovoj pesmi?

Kako se zove mesto u kom ti živiš?

Niš

Leskovac

Imena gradova i sela
pišu se velikim
početnim slovom.

Napiši pravilno imena gradova:

- GRADBEO - _____
- DONLON - _____
- RIZPA - _____
- NAATI - Atina
- RLINBE - _____

Zrenjanin

Kragujevac

Subotica

Bor

Užice

Ово је стрип који је нацртала твоја другарица из Србије Ивана.

Прочитај га и дај му наслов. _____

ПИТАЛИЦА

У гранчицама нешто мрда.
Шта је то?

Врабац

У барици неко плива.
Ко је то?

Жабац

А у шуми неко јеца.
Ко је то?

Меца

Са пољане вику чујем.
Ко је то?

Деца

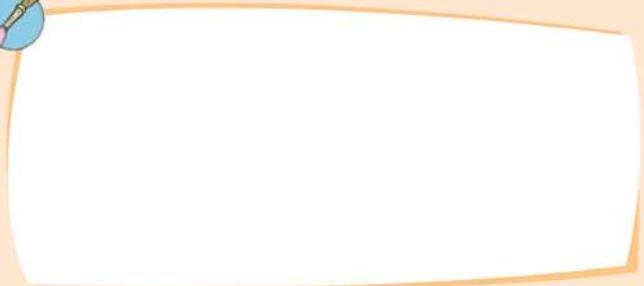

Љубивоје Ршумовић

Шта мрда у гранчицама? → _____ .

Нацртај!

Ко плива у барици? → _____ .

Нацртај!

Ко јеца у шуми? → _____ .

Нацртај!

Ко виче на пољани? → _____ .

Нацртај!

Колико упитних реченица има у песми? _____

Колико обавештајних реченица има у песми? _____

Шта је између среде и петка?

Шта је између подрума и крова?

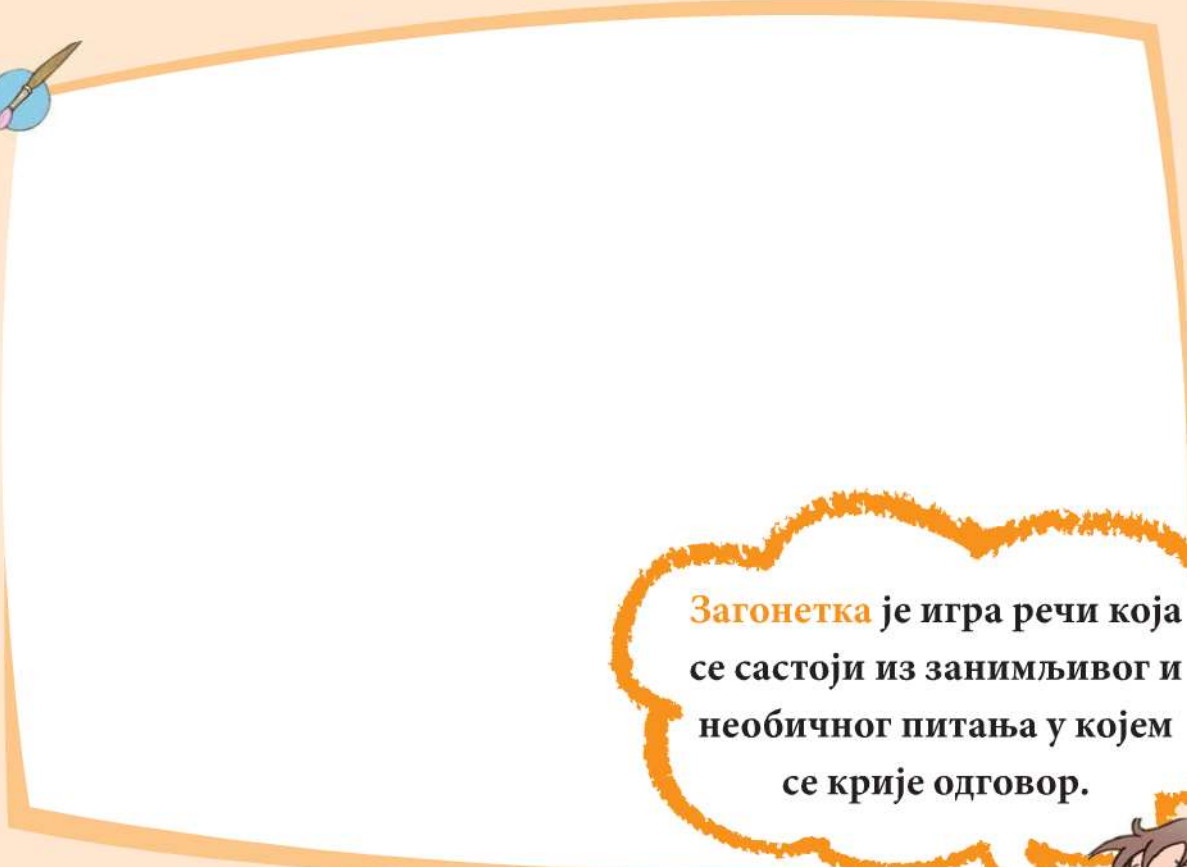
Шта је између корица књига?

Шта је између корица хлеба?

Ко воду гази, а одећу не пази.

Српска народна загонетка

Нацртај решење!

Загонетка је игра речи која се састоји из занимљивог и необичног питања у којем се крије одговор.

Која се реченица крије?

Бројеви представљају редослед слова у азбуци.

8	1	2	1

11	7

24

3	18	5	10

„Голуб и пчела“
је прича.

ГОЛУБ И ПЧЕЛА

Прича је подељена на
мање целине – делове. Сваки
део се назива одељак
или пасус.

Ово је **одељак**.

Дође пчела на поток да се напије воде. Стане на један камен и почне да пије. Омакне се с камена, падне у воду и почне се давити.

То опази голуб с гране. Откине кљуном један лист са дрвета и баци га пчели у воду. Пчела се попне на лист. Кад су јој се крила осушила, она одлете.

Другог дана дође ловац у шуму. Опази голуба на грани, па нанишани пушком на њега. Спази то пчела па слети ловцу на руку. Бојећи се да га пчела не уједе, ловац махне руком и голуб одлети.

Народна прича

омакне – оклизне

Прича говори о неком
догађају.

Учесници у том догађају
називају се **ЛИКОВИ**.

ГЛАВНИ ЛИКОВИ У ОВОЈ ПРИЧИ СУ: _____

МЕСТО РАДЊЕ У ПРИЧИ ЈЕ: _____

ВРЕМЕ РАДЊЕ У ПРИЧИ ЈЕ: _____

1. Допуни следеће реченице:

Пчела се оклизнула са камена _____

Голуб је откинуо кљуном лист _____

Ловац је одмахнуо руком да га пчела не уједе

2. Која пословица одговара причи? Стави знак x у кружић.

- Пријатељ се у невољи познаје.
- Испеци па реци.

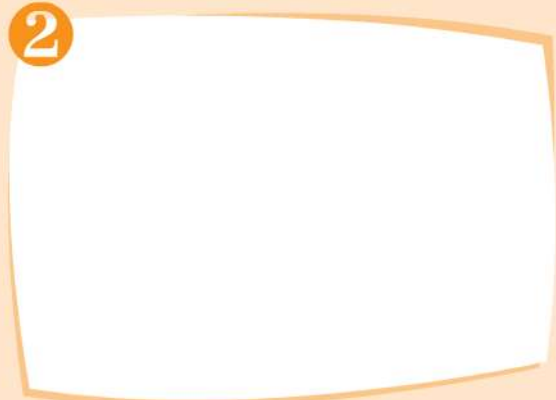
Да ли си се ти нашао/ла у сличној ситуацији? Ако јеси, испричај друговима.

3. „Голуб и пчела“ може да буде и прича у сликама. Нацртај је.

1

2

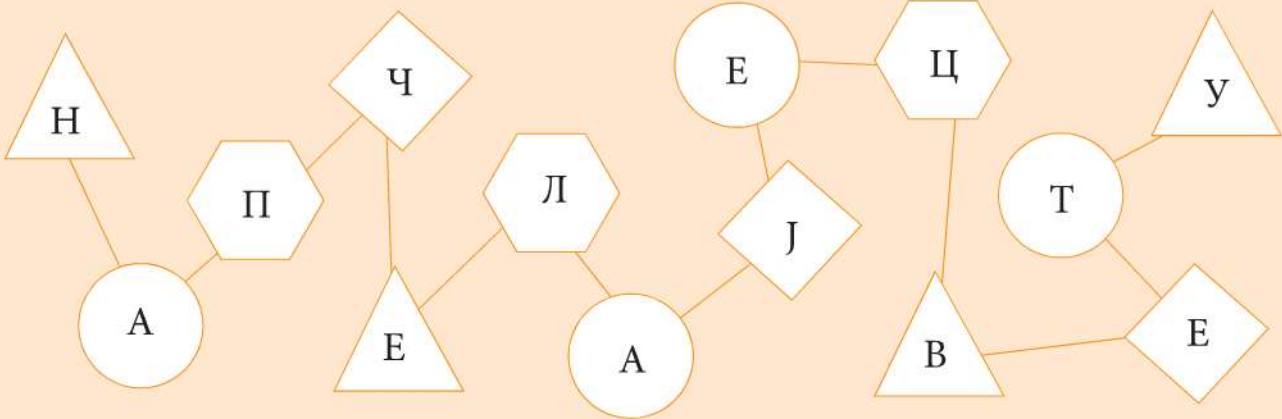

3

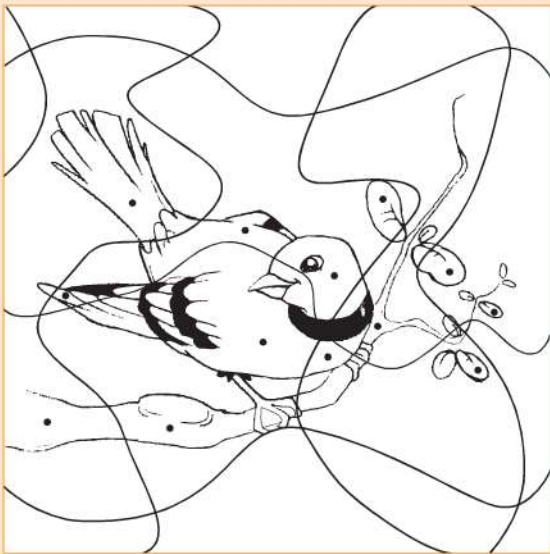
Пронађи реченицу!

Напиши реченицу правилно писаним словима ћирилице.

Обој обележена поља.

СЛАВУЈАК

Лепо пева славујак
у зеленој шумици,
на тананој гранчици.
Отуд иду три ловца
да стрељају славуја.
Он се њима молио:
„Немојте ме стрељати,
ја ћу вама певати
у зеленој баштици,
на руменој ружици!“
Ухватише три ловца
и однеше славуја,
метнуше га у дворе
да им драге весели.
Неће славуј да пева,
него хоће да јада.
Однеше га три ловца
и пустише у луге.
Стаде славуј певати:
„Тешко другу без друга
и славују без луга!“

Народна песма

танана – танка

јадати – туговати

стрељати – ловити

стаде певати – поче певати

двори – кућа, дом

луг – шумица, шумарак

Како се осећао славуј у шумици?

Када је славуј престао да пева?

Напиши речи које недостају у следећим стиховима:

_____ славуј _____:

„Тешко _____ без друга

и _____ луга!“

Наведене речи у песми су написане с умањеним значењем.

Пронађи их и напиши писаним словима ћирилице.

славуј - _____

шума - _____

грана - _____

башта - _____

ружа - _____

Напиши речи са увећаним значењем:

камен – каменчина

кућа – _____

торба – торбетина

капа – _____

јунак – _____

буба – _____

На крају обавештајне реченице ставља се **тачка.**

На крају упитне реченице ставља се **упитник.**

На крају заповедне реченице ставља се **узвичник.**

Када се нешто набраја стављају се **две тачке**, а речи се **одвајају зарезом.**

Стави тачку, упитник, узвичник, две тачке и зарез у где је потребно. Напиши и ти по један пример.

Ја волим да идем у школу

Која је твоја омиљена песма

Остави књигу на полицу

Моје омиљене животиње су пас жирафа мајмун и делфин

Знак који ти се највише допада нацртај и украси.

ДВА ЈАРЦА

Преко дубоког потока наместили људи
брвно. Срела се на брвну два јарца.

Склони се – викну један.

Склони се ти, ја нећу – рече други.

Е, да видимо ко ће се склонити – рече
први и сави рогове спреман за битку.

И други се исто тако нарогуши.

Грунуше роговима један на другога и оба падоше у воду.

брвно – велико отесано стабло дрвета
које служи уместо моста
грунути – јако ударити
нарогушити се – наљутити се

Доситеј Обрадовић

ДВЕ КОЗЕ

Среле се две козе на узаној стази. Изнад стазе беше стена усправна
као зид. Испод њих – дубока провалија.

Замислише се козе: шта сада да раде? Нису се могле окренути да
би се вратиле одакле су кренуле. Зато једна коза леже и опружи се
по земљи, а друга пажљиво пређе преко ње. Тако обе одоше живе и
здраве својим путем.

Доситеј Обрадовић

Којој басни припадају следеће реченице? Повежи их.

Друга је пажљиво
прешла преко ње.

Један јарац је рекао
другом да се склони са брвна.

● Два јарца

И други се
исто тако наљутио.

● Две козе

Нису се могле вратити
одакле су кренуле.

Ликови у баснама имају следеће особине: стрпљивост, тврдоглавост, мудрост, лакомисленост, опрезност, уображеност. Које особине имају козе? Које особине имају јарци?

Козе су: _____ Јарци су: _____

Како пролазе мудри и сложни? Како лакомислени и несложни?
Испричај.

У којој басни има више речи?

Напиши најдужу реч у првој реченици басне „Два јарца“.

Препиши упитне реченице из обе басне.

Колико има узвичних реченица у обе басне? Напиши.

Узвичне реченице претвори у упитне. Напиши их писаним словима ћирилице.

Покушај да брзо изговориш!

Црн јарац, црн трн, црн брсти трн.

Народна брзалица

Брзалица је реченица која се састоји од речи које се приликом брзог изговора тешко изговарају.

Ovo je **dramski tekst** jer je napisan tako da se po njemu glumi.

DVE RUKE

UČITELJICA: Deco, stavite ruke na klupe. Svi. Petroviću, Ljubice, Nebojša...

DRAGAN: Molim, učiteljice, a zašto treba da stavimo ruke na klupu?

UČITELJICA: Hoću da pogledam da li su čiste, da li ste isekli nokte...

DRAGAN: A da li da pokažemo obe ruke ili...

UČITELJICA: Šta – ili? Koliko imaš ruku?

DRAGAN: Dve.

UČITELJICA: Pa što onda pitaš?

DRAGAN: Pitam zato što ja imam samo jednu školsku ruku.

UČITELJICA: Samo jednu?

DRAGAN: Jeste. Tom školskom rukom ja pišem, crtam, okrećem listove...

UČITELJICA: A ona druga?

DRAGAN: Ona druga je moja privatna ruka. Za klikere, za blato i uopšte – za moje lično igranje.

Dušan Radović

Dušan Radović je poznati srpski dečji pisac. U njegovim pesmama i pričama sve je smešno i neobično – zec zna da svira i govori francuski, a lav jede „tramvaj ceo i oblaka jedan deo“. Najpoznatija je zbirka pesama *Poštovana deco*.

Napiši pravilno sledeće rečenice u oblačićima.

da pogledam Hoću da li ruke čiste su.
obe pokažemo Da li da ruke?
imaš ruku Koliko ti?
samo jednu ruku školsku Pitam zato što ja imam.

ПРИЧА О РАКУ КРОЈАЧУ

Живео под великим белутком у реци Рак Кројач. Он је био надалеко чувен по свом занату. Све бубе, лептири и рибице из околине шили су код њега своја одела. О вредноћи његовој свугде се причало; говорило се да никад из руке не испушта своје руменкасте, оштре маказе. У послу су му помагали мали ракови, његови синови. Они су по дну речном прикупљали материјал, од кога је после Рак Кројач правио дивна одела. Једном у великом виру, близу белутка где је становао Рак Кројач, рибице реше да приреде забаву, те све потрче њему, да им сашије ново одело.

– Ноћас ће бити забава у виру на месечини, па те молим да ми сашијеш хаљину, лепшу него иједну што си до сада шио – рече штука Раку Кројачу, пресецајући хитро воду.

– Сашићу ти сивозелену хаљину од шљокица, закићену седефастим лепезама – одговори Рак Кројач и узео јој меру.

За штуком дође каћиперка пастрмка и стаде се умиљавати Раку Кројачу:

– Драги Рачићу, сашиј ми хаљину да буде лепша него у осталих риба.

А Рак Кројач се замисли и рече:

– Сашићу ти шарену хаљину, пуну жутих, црвених, белих и плавих тачкица. Бићеш најлепша на целој забави.

После ње изрони из трске греч молећи:

– Рачићу, молим те да ми сашијеш ново одело за забаву, па ћу ти платити колико год затражиш.

– Сашићу ти жућкастозелено одело, ишарано црним пругама. Ти једини бићеш тако одевен.

Кад рибице одоше, навали Рак Кројач на посао.

Посла рачиће да набаве материјал потребан за рибље хаљине: речног бисера, седефа, шареног ситног песка. А чим се они вратише, поче да прави нова одела, нижући бисер и седеф на дуга влакна лике, која је потом упредао са речним сребром.

За то време су рибице спремале вир за забаву. Прво су очистиле дно од

муља и посуле га руменкастим белутком и маховином; после су покосиле високу обалску траву, да би месец што боље осветлио вир. Најзад су отишле до жабље свирачке дружине зване „Крекетуша“ и погодиле се да им свира на забави. Тек предвече се упуте Раку Кројачу да виде шта је с хаљинама.

Кад тамо стигну, а велики белутак где је Рак Кројач становао лежи одваљен у страну, а рачићи по мутној води лутају и плачу.

– Шта је то, побогу?! Где је Рак Кројач – повичу пренеражене рибе, слутећи неку несрећу.

– Однела га у торби нека деца која су овуда ловила ракове – одговоре рачићи кроз плач. – Сад нећемо никад више видети свог драгог оца, Рака Кројача.

Онда и пастрмка и греч и штука ударе у плач. Било им је жао што је сироти рак настрадао, а још више што им није хаљинице за забаву сашио. Малишани, видевши како рибе жале њиховог оца, још више се растуже: – Таман смо му донели бисера, седефа, речног сребра и шареног песка и он почео да их ниже на влакна, а неваљала деца нам га заувек однесоше. Чувши плач рачића и риба, дотрче и жабе и речне змије и сви други становници реке да виде шта је и тако настане општа жалост.

Баш је сунце залазило за брег кад се то дешавало. Вода у виру се руменела као да је неко у њу сасуо вина. Вечерњи ветар је лутао кроз трску. А становници реке и даље су тужили крај белутка.

Наједном штука преста плакати и викну:

– Ево, долази низ реку Рак Кројач, познајем га по руменкастим маказама што их носи у руци.

Сви се обазру на ту страну и угледају га збиља како се опрезно провлачи

између камења, хитајући кући. Стигавши на свој праг рече:

– Срећа моја што сам понео маказе, те сам, чим су се деца мало заговорила, расекао торбу и побегао, иначе ме не бисте никад више видели.

Какав други лењ рак би после овог доживљаја легао да се одмори, а Рак Кројач прво узме да доврши започете рибље хаљине. Шио их је док се месец није јавио, а онда су већ биле готове и преливале су се као дуга у безброј боја.

Кад су штука, пастрмка и греч стигли у новим хаљинама, забава у виру је већ била отпочела, жабе су свирале, рибице су играле окретне игре, а Рак Кројач је испод белутка за то време причао својој деци шта је све претрпео док није побегао из торбе.

Десанка Максимовић

Десанка Максимовић је позната српска песникиња. Писала је и приче и бајке за децу. Она је радо писала о свом детињству у Бранковини код Ваљева.

Прича о Раку Кројачу је бајка. Бајке су занимљиве приче. У бајкама се говори о чудесним догађајима и јунацима. У њима се појављују чаробни штапићи, летећи ћилими, змајеви, дивови, патуљци, виле...

Бајка има седам целина. Откриј које су. Напиши их правилно и по редоследу догађања.

- ___ ПОВРАТАКРАКАКРОЈАЧА
- ___ ЗАБАВА
- ___ РАЧИЋИУПОТРАЗИЗАМАТЕРИЈАЛОМ
- ___ ПРИПРЕМАЗАЗАБАВУ
- ___ РАККРОЈАЧЈЕНЕСТАО,РАЧИЋИПЛАЧУУМУТНОЈВОДИ
- ___ РИБЕНАРУЧУЈУШИВЕЊЕХАЉИНАИОДЕЛАЗАЗАБАВУ
- ___ ВРЕДНИРАККРОЈАЧ

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

Какве особине имају:

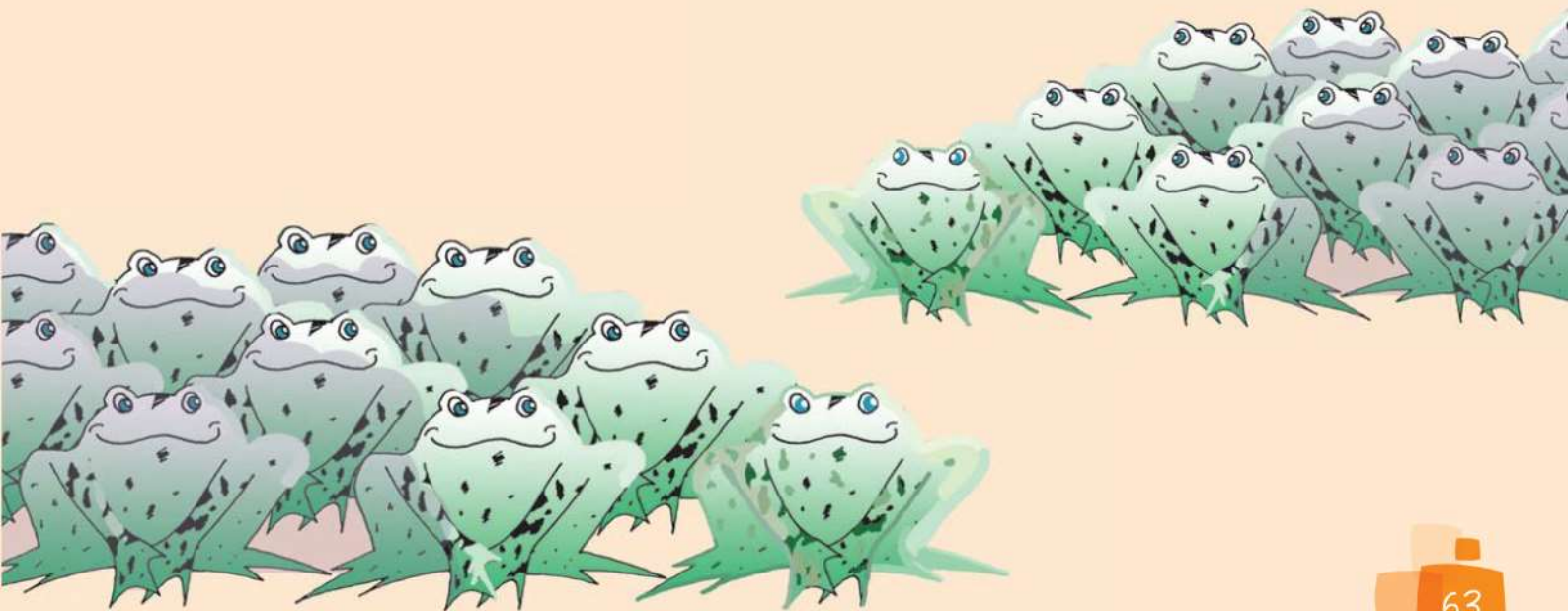
рак

рачићи

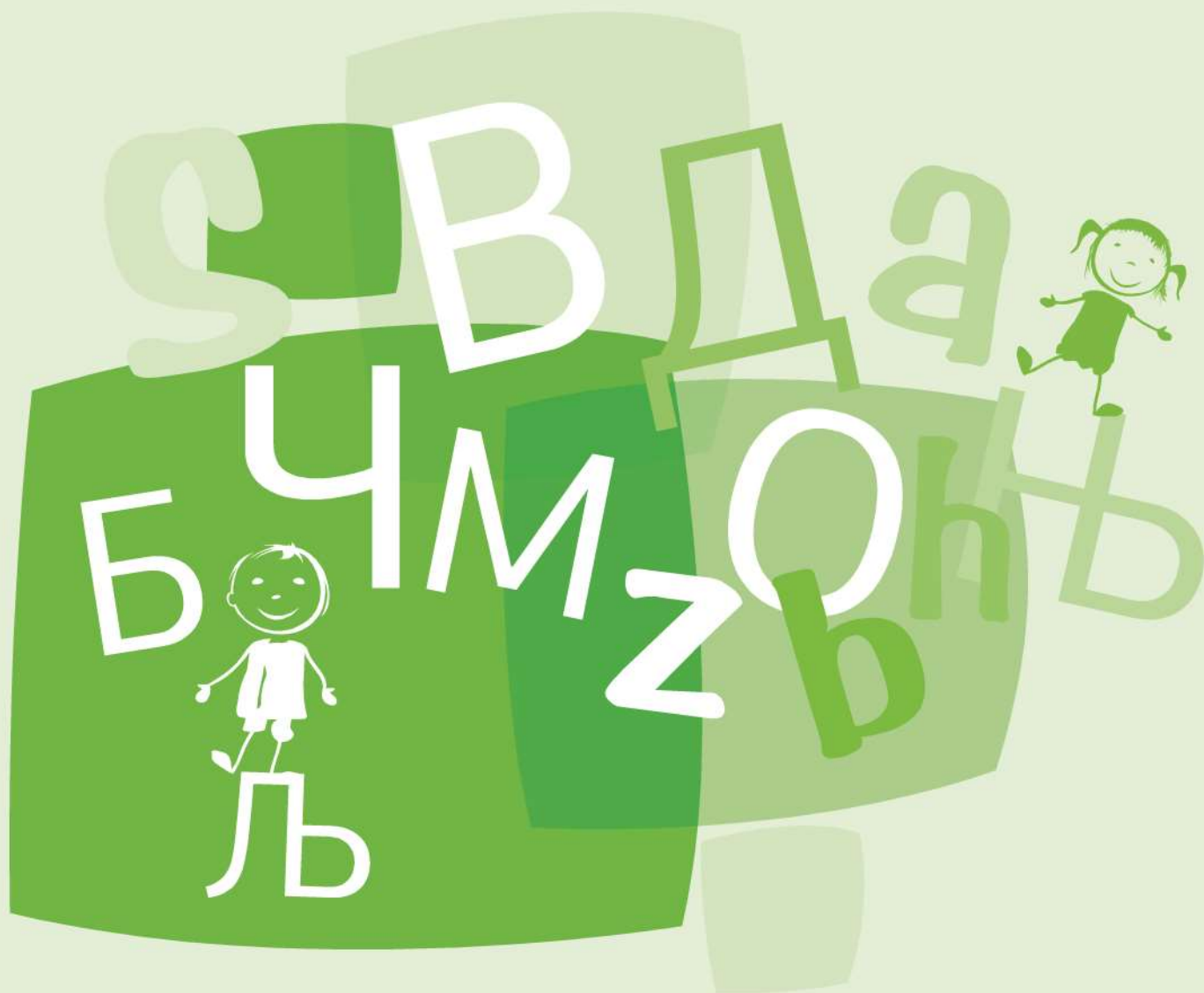
штука

хаљине

одела

Читанка за други
разред основне школе

Лепа реч гвоздена врата отвара.

Српска народна пословица

МОЖЕМО СА КРОВА
МОЖЕМО КРОЗ
БАШТУ
НЕ ТРЕБА НАМ АУТО
МИ ИМАМО МАШТУ.

ПАМТИ

Ко пази, опази.
Ко тражи, налази.
Ко ходи, наводи.
Ко годи, угоди.

Ко се добро влада.
Добру нек се нада.
Ко се са злим дружи,
Све се на зло тужи.

Петар Деспотовић

Колико строфа има песма?

Колико стихова има у свакој строфи?

Речи у овим стиховима су залутале. Препиши правилно стихове:

Ко пази, налази. _____

Ко тражи, находи. _____

Ко ходи, угоди. _____

Ко годи, опази. _____

Напиши имена која почињу следећим словима.

П - _____

А - _____

М - _____

Т - _____

И - _____

Допуни следеће реченице.

Ја сам нашао/ла _____.

Ја сам тражио/ла _____.

Ја се дружим _____.

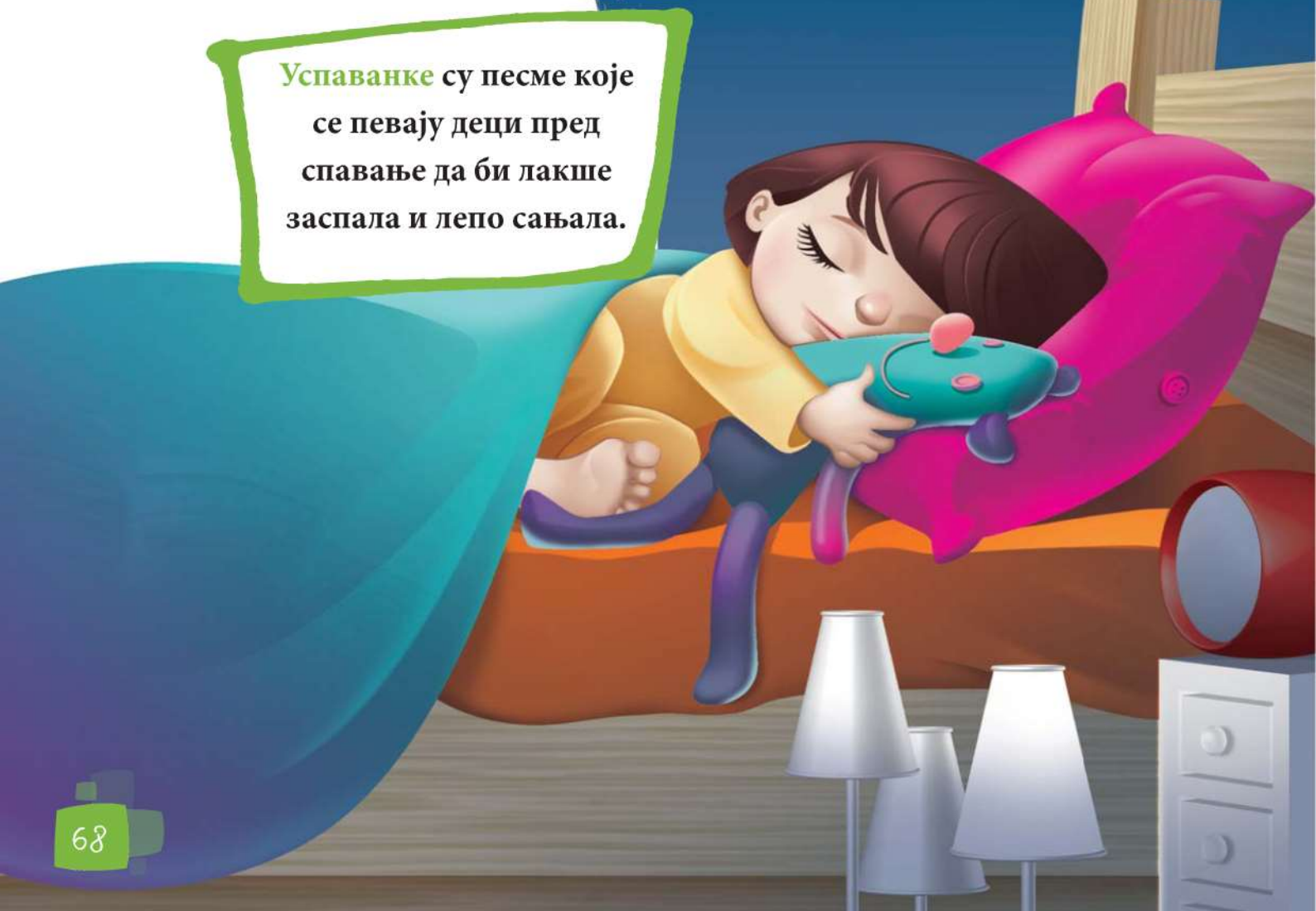

УСПАВАНКА

Нинај, нинај, Симана,
Мога сина Милана.
Нек ми Милан спава,
О анђелима сања.
Анђели га чувају,
Песмице му певају.

Народна песма

Успаванке су песме које
се певају деци пред
спавање да би лакше
заспала и лепо сањала.

Како се зове мама која пева успаванку?

Коме мама пева успаванку?

Некада се спавало на поду застртом сламом. На сламу се простирала пољава. Први кревети су прављени од дасака. Уместо душека коришћене су сламарице. Данас то изгледа другачије.

Нацртај свој кревет.

Препиши правилно писаним словима следећу реченицу.

Мама Пева Успаванку Своме СинУ МиланУ.

Како се певају успаванке? Заокружи речи.

тихо,

споро,

гласно,

брзо,

нежно,

љутито,

радосно,

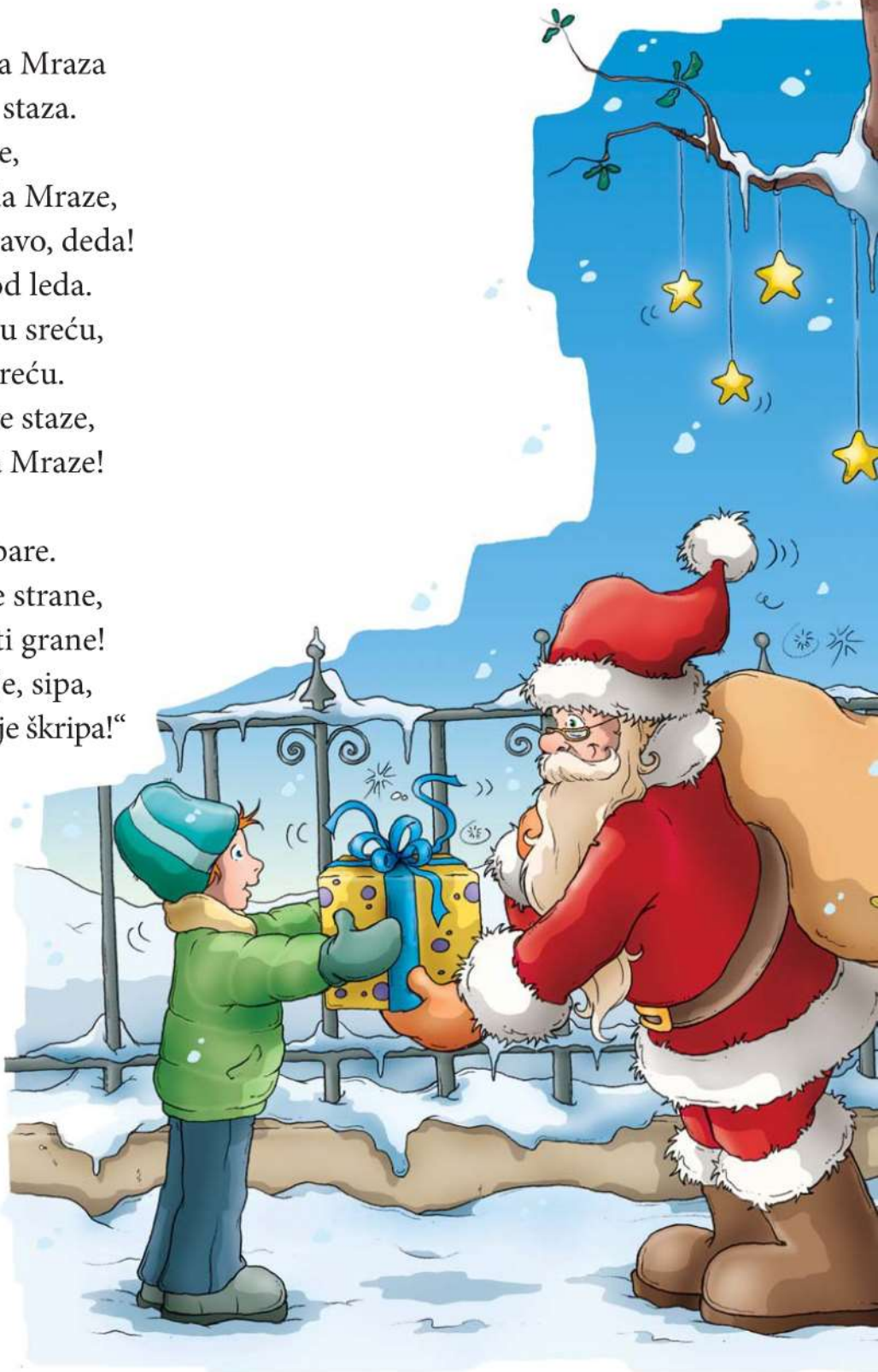
бесно,

SUSRET SA DEDA MRAZOM

Danas sam sreo Deda Mraza
U drvoredu, između staza.
Uštinuo me za obraze,
A ja mu rekoh: „Deda Mraze,
Dobro mi došao, zdravo, deda!
Ja volim tvoje prste od leda.
Donesi sutra, za dečju sreću,
Pahulja belih punu vreću.
Pokrij snegom prljave staze,
Sve nek se beli, Deda Mraze!
U ogledala i ledare
Pretvori one mutne bare.
Prospi pahulje na sve strane,
Zvezdama belim okiti grane!
Iz tvoje vreće nek veje, sipa,
Kad trčim, neka se čuje škripa!“

Nikola Drenovac

Napiši pravilno sledeće stihove:

leda prste od tvoje volim Ja.

sutra sreću Donesi, za dečju,

punu belih vreću Pahulja.

snegom staze Pokrij prljave,

beli nek se Sve, Mraze Deda!

Mi volimo da slavimo Božić.

Za Novu godinu svi ćemo
dobiti poklone.

Školska slava je Sveti Sava.

Za Uskrs se šaraju jaja.

**Praznici su posebni dani
u godini. Njihova imena pišemo
velikim početnim slovom.**

Koji se praznici slave u tvojoj porodici?

SEDAM PRUTOVA

Imao otac sedam sinova, sedam svađalica. Svađajući se zanemariše sav kućni posao i sve im pođe naopako.

Bilo je sebičnih i rđavih suseda koji su se radovali njihovom svađanju i njihov nazadak skretali su na svoju korist. Lako je grabiti onde gde nema ko da čuva, kad se čuvari među sobom svađaju.

Videći da će biti zlo i naopako, otac se veoma zabrine. Jedanput okupi sinove oko sebe, pa im pokaže sedam prutova čvrsto povezanih u jedan snop i reče:

– Koji od vas ovaj snop prelomi, onome ću dati deset dukata.

Svih sedam sinova pokušali su da prelome snop: probali su ovako i onako. Naposljetku svaki reče da ne može. A otac će im onda:

– Čudim se što ne možete jer je to sasvim lako.

On odreši uzicu kojom je bio snop vezan, štapići se razmakoše a on jedan po jedan prelomi bez po muke. Sinovi se nasmejali:

– E, tako je lako! Tako bi moglo i nejakko dete!

Otac završi:

– Evo vam, deco, slike i prilike vaše. Ne budete li snop, bićete sedam prutova koje, kao što ste sami rekli, može slomiti nejakko dete.

Narodna pripovetka

sused – komšija

uzica – kanap

nazadak – propadanje

nejak – slab

snop – skup prutova uvezanih u celinu

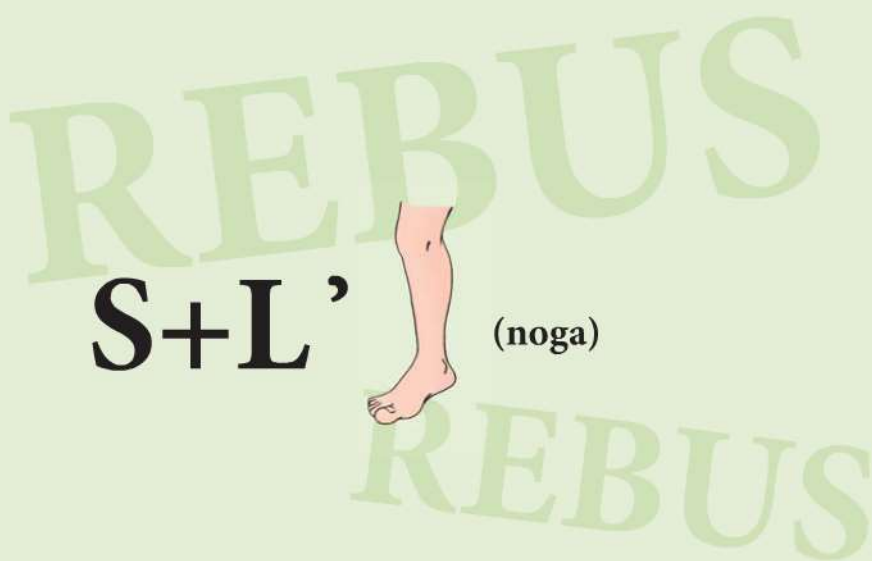
Napiši kako je otac pokazao sinovima koliko je važno da budu složni.

Kako su se sinovi ponašali? Napiši pisanim slovima latinice.

Pronađi skrivenu poslovicu.

S	Z	H	O	R
L	B	P	F	Ž
O	Š	V	U	D
G	N	J	M	G
A	K	U	Ć	U
E	J	E	S	G
I	F	A	P	R
J	M	G	S	A
Đ	O	G	S	D
S	K	G	S	I

Rešenje:

ДОМОВИНА СЕ БРАНИ ЛЕПОТОМ

Домовина се брани реком
И рибом у води
И високом танком смреком
Што расте у слободи!

Домовина се брани цветом
И пчелом на цвету
Маком и сунцокретом
И птицом у лету.

Домовина се брани књигом
И песмом о небу
Сестрином сузом, мајчином бригом
И оним брашном у хлебу.

Домовина се брани лепотом
И чашћу и знањем
Домовина се брани животом
И лепим васпитањем.

Љубивоје Ршумовић

Ова песма је **родољубива**.
У родољубивим песмама
се говори о љубави према
домовини и свом народу.

Домовина се брани _____ .

К О М Р Е

Домовина се брани _____ .

Т О М Ц В Е

Домовина се брани _____ .

Г О М К Њ И

Домовина се брани _____ .

П О Т О М Л Е

Речи које именују предмете,
бића и појаве називају се
именице.

Именице могу бити **властите** и
заједничке.

Властите именице се пишу
великим почетним словом.
Заједничке именице се пишу
малим словом.

човек
девојчица
брат

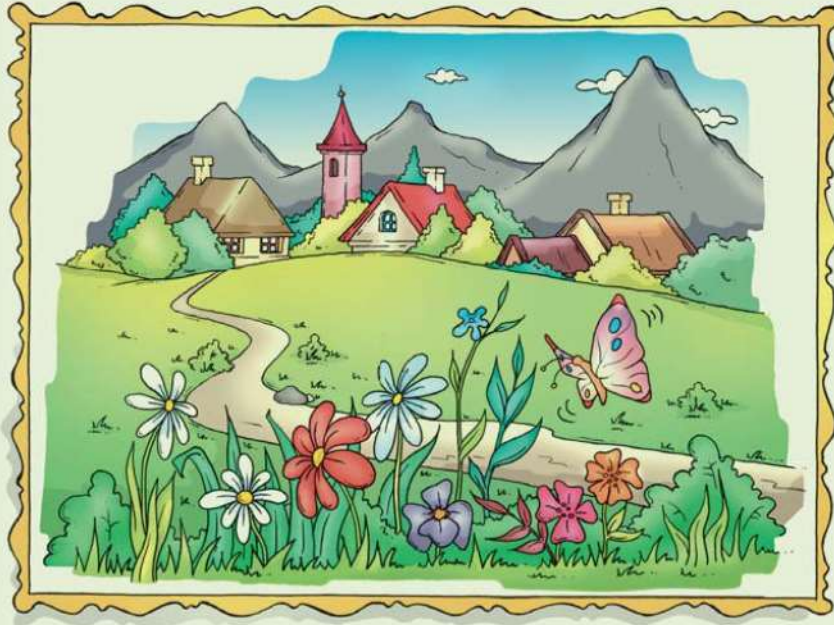
пас
лептир
птица

љубичица
јабука
купус

књига
лопта
кућа
школа
чоколада
бицикл

дуга
дан
ветар
грмљавина
снег
киша

Разврстај именице: брдо, Копаоник, Морава, град, Краљево, бања, Грачаница, музеј, позориште, Златибор

Властите именице: _____

Заједничке именице: _____

Играмо се речима.

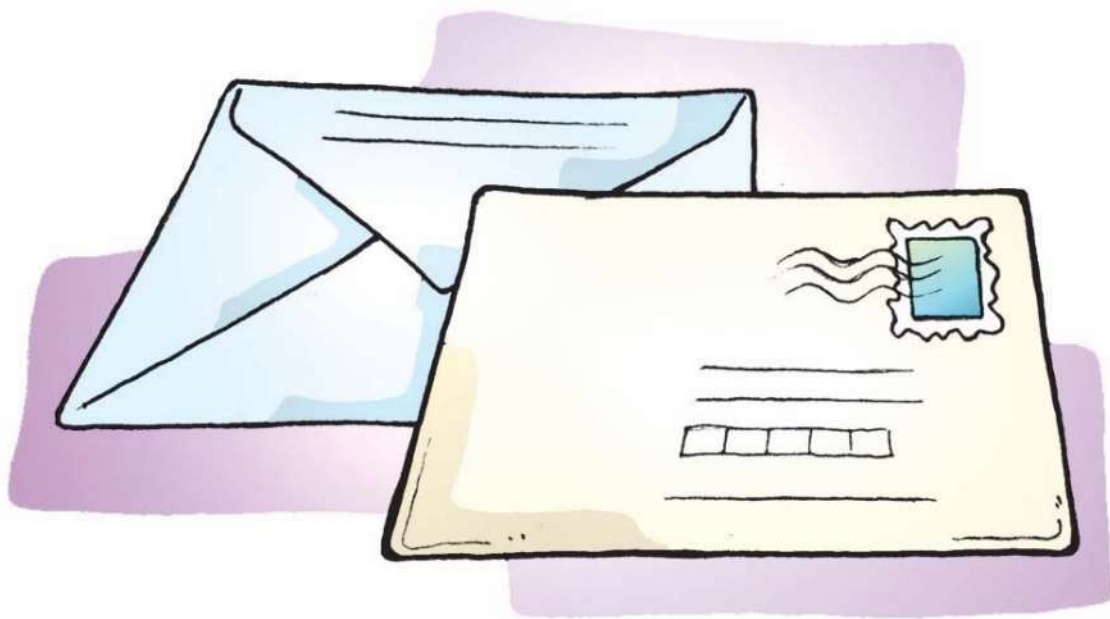
РАДОЗНАЛИ СУСЕД

Писао неки човек писмо пријатељу. Поред њега је седео други човек. Све време му је завиривао преко рамена. Читао је шта овај пише. То је досадило човеку. Он се досети, па написа и ово:
„Опрости, не могу ти даље писати. Поред мене седи некакав простак. Он стално завирује у ово што ти пишем“.

Кад је сусед то прочитао, увредио се и љутито рекао:
„Ти си простак! Уопште не гледам у то што пишеш!“

Народна прича

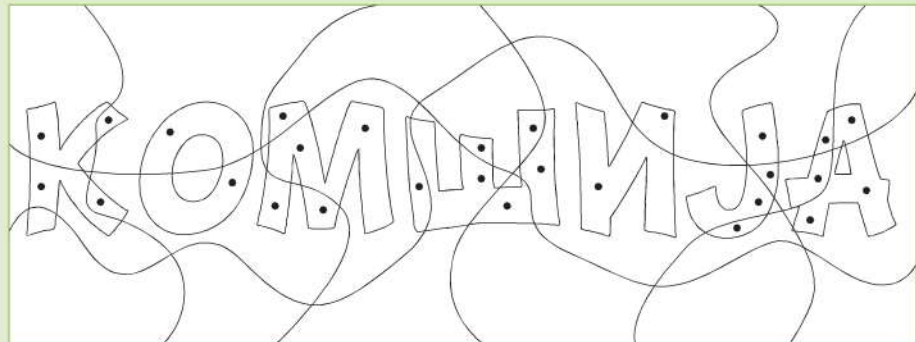

Која су правила лепог понашања? Напиши неко од њих писаним словима ћирилице.

Повежи тачкице. Добијена слова обој различитим бојама

СУСЕД или

Писмо се састоји од **коверта**, **маркице** и **папира за писање**. На предњој страни коверта пише се адреса онога коме шаљеш писмо (примаоца). На задњој страни коверта пише се адреса онога који пише писмо (пошиљаоца). Не заборави да у горњем десном углу коверта залепиш маркицу.

ВОЛИМ

Волим звезду кад заблиста.
 Волим реку кад је чиста.
 Волим небо кад се плави.
 Волим цветак мирисави.
 Волим шуму. Волим гору.
 Волим благу рујну зору.
 Волим башту. Волим поље.
 Волим људе добре воље.
 И славуја кад извија,
 и пупољак кад избија.
 Волим зумбул, ђурђиц, лале,
 волим оне птице мале.
 Волим оца, мајку, стрину,
 браћу, сестре, сву родбину.
 Волим своју домовину.

Јован Јовановић Змај

Јован Јовановић Змај је рођен у Новом Саду. Био је лекар и бавио се писањем за децу. Издавао је и дечји часопис „Невен“. Сваке године у Новом Саду се одржавају Змајеве дечје игре.

Пронађи речи и допуни стихове.

Волим благу рујну _____ .

Волим _____ мирисави.

Волим _____ кад се плави.

Волим _____ добре воље.

Волим _____ кад је чиста.

Волим _____ кад заблиста.

Волим своју _____ .

Г Р Е К У Л Њ Ш Ћ Д Ч

Ч Љ У Д Е Г Ц Ђ Ф М С

Ж З О Р У У И О П Ш Д

Р Н Е Б О А С Д Ф Г Ђ

Н З В Е З Д У Ц В Ш

Љ Д О М О В И Н У Љ

С Ц В Е Т А К М Р Ш

Речи које означавају особину и како нешто изгледа зову се **описни придеви**. То су, на пример, речи: **чиста, плава, блага, храбар, вредан, висок.**

Посматрај птицу на слици. Опиши како изгледа.

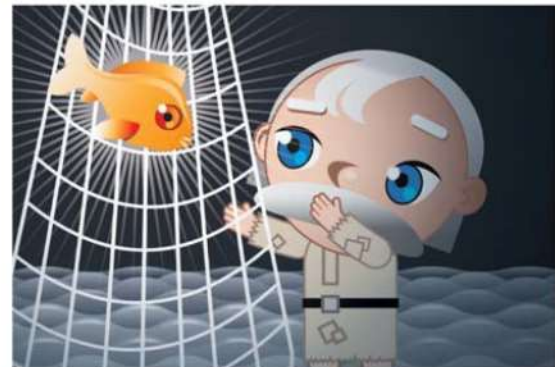

БАЈКА О РИБАРУ И РИБИЦИ

У далекој земљи некој,
иза брда, иза гора
на обали сињег мора
колиба је била једна
врло стара, трошна, бедна.
У њој живи деда стари,
крпи мрежу и рибари,
а баба му ручак кува
и колибу она чува.
Наоколо нигде света,
нико туда да прошета.
Тридесет и више лета
живе они тако сами,
деда пеца, баба чами.
Једно јутро (беше тмурно)
деда мрежу узе журно.
Баби рече: – Ручак кувај,
кућу чувај,
а ја одох по свој чамац.
Понео сам добар мамац,
па се надам, нећу крити,
да ће данас рибе бити.

Навезе се он на море
у освитак беле зоре.
Мрежу баца, па се слади,

руке трља, браду глади,
али мрежу – празну вади...

Када рибу дозвољава деда,
он понизно у њу гледа,
па јој вели:

– Мене, риба, не весели
што сад опет теби ходим,
морам баби да угодим.
Снашла су ме грдна чуда.
Јесте моја баба луда,
али не смем да се гложим,
морам са њом да се сложим.
Жељама јој никад краја.
Два дана јој царство траја,
а већ неће царство ово,
тражи, вели, царство ново.
На дну мора хоће сада
безумница да завлада.
Ово царство да јој пружиш
и ти лично да је служиш.
Када ово каза деда,
риба њега само гледа.
Ђути риба, реч не рече,
праћакну се и утече.
Чека деда, чека тамо
све док није данак сван'о,
али рибе нема више,

деду наде напустише.
Он уморан пође кући
крај обале посрћући.

Кад се близу кући нађе,
не могаде да се снађе.
Двора сјајног више нема,
пред колибом баба дрема.
Гледа деда чудо ово
ни корито није ново.
Нескромне су жеље биле,
па се нису испуниле.

Александар Сергејевич Пушкин

По чему се ова бајка
разликује од других?

Пронађи реченице и повежи их.

- На обали мора ● ● је била једна ● ● жеље.
Тридесет и више година ● ● у колиби живе ● ● златну рибицу.
Једно јутро ● ● деда је пошао ● ● скроман и вредан.
Деда је ● ● уловио ● ● баба и деда.
Златна рибица ● ● испуњава ● ● уображена и нескромна.
Деда ● ● је ● ● врло стара колиба.
Баба ● ● је ● ● на пецање.

Наведене именице су из „Бајке о рибару и рибици“. Поред именица напиши придеве који се налазе у овој бајци.

- море _____
колиба _____
деда _____
јутро _____
мамац _____
зора _____
мрежа _____
чудо _____
двор _____
корито _____

NEPOSLUŠAN MALI MIŠ

Kad mali miš prvi put u životu spazi mačka, upita majku kakva je to stvar.

– Ne pitaj, moj sinko, zla i opaka! Zove se mačak. Samo dobro upamti ovo: kad god ga vidiš u kući, ne izlazi iz rupe, da te ne snađe nesreća.

– Mačak! Ta i ime mu je strašno – reče mali miš – a gledaj ga kako mirno stoji, samo se liže i gladi.

– Ne veruj mu, velim ti, da te zlo ne snađe. Kad se on nevest čini, onda ga se najviše čuvaj!

Ludi mišić ne može da miruje, izviruje, proviruje, hteo bi ga bolje videti.

Kad vide da je od rupe okrenut, on izviri:

– Još malčice bliže, da ga bolje vidim.

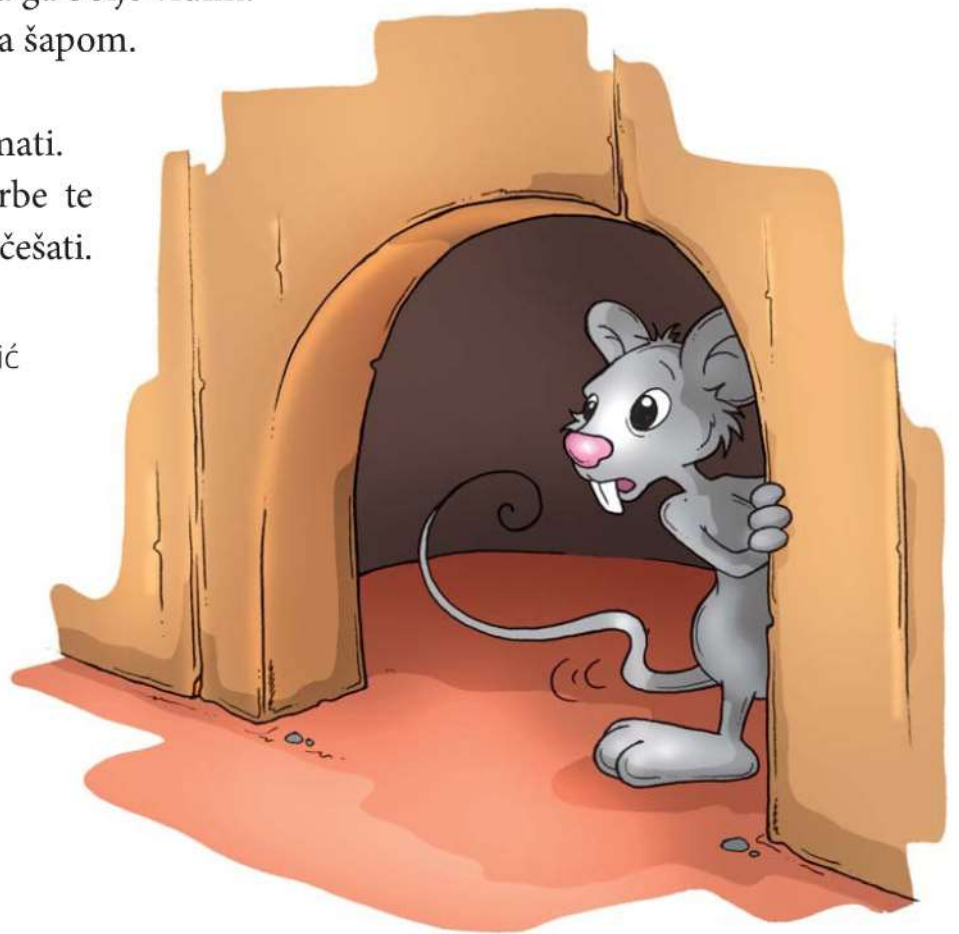
Paf! – mačak na njega šapom.

– Ci, ci, ciju!

– Ha, ciju – veli mu mati.

– Nećeš da slušaš, svrbe te leđa, našao si ko će te češati.

Dositej Obradović

Izgovori brzo.

MIŠ UZ PUŠKU, MIŠ NIZ PUŠKU.

Narodna brzalica

Zašto je mali miš došao u opasnost?

Daj imena mišici, malom mišu i mačku.

Andela ne voli da peva.
Veljko je nezadovoljan ocenom.

- Ne se piše odvojeno od reči koje označavaju radnju (ne voli).
- Ne se piše sastavljeno sa imenicama i pridevima (nezadovoljan).

IZUZETAK!

Sastavljeno se pišu reči koje
označavaju radnju:

neću

nemoj

nemam

nisam

Pravilno napiši reči koje su pogrešno napisane.

Ne mamo loptu.

Ni sam kod kuće.

Ne ću da idem na utakmicu.

Ne moj da vičeš.

ŠAPUTANJE

Od kuće do škole,
od škole do kuće,
uvek se ponešto
šapuće, šapuće.

Tiho, tiše,
tiho, tiše,
tiho – ko padanje kiše.

Šapuću se pisma
i šapuću tajne,
šapuću se zakletve
velike i trajne.

Tiho, tiše,
tiho, tiše,
tiho – ko padanje kiše.

Dragan Lukić

Dragan Lukić je naš poznati pisac. Pisao je pesme, priče, romane i lutkarske igre za decu. Najpoznatija zbirka pesama je *Ovde stanuju pesme*.

Prepričaj pesmu ŠAPUTANJE.

Sa drugom pročitaj pesmu. Ti čitaj prvu i treću strofu, glasno, a tvoj drug drugu i četvrtu strofu tiho. Neki stihovi se čitaju glasno, a neki tiho. Objasni.

Ko je tvoja najbolja drugarica? _____

Ko je tvoj najbolji drug? _____

Kome ti poveravaš svoje tajne? _____

Pronađi odgovarajuće reči

vika	brbljanje
	šaputanje
mrmljanje	gundanje

Kad govorimo tiho, to je _____.

Kad govorimo glasno, to je _____.

Kad govorimo mnogo, to je _____.

Kad govorimo brzo, to je _____.

Kad govorimo nezadovoljno, to je _____.

ЧОКОЛАДА

Једног дана Ана је купила чоколаду и сакрила је у орман. Стефан се пришуњао, нико га није видео, узео и појео чоколаду. Кад су се испунила сва деца, Ана је рекла:

– Децо, купила сам вам нешто лепо и слатко.

И да извади чоколаду из ормана, а од чоколаде ни трага, само шарена хартија.

– Децо – каже Ана – ко је појео чоколаду?

– Ја нисам – каже Софија.

– Нисам ни ја, мајке ми, Ана – каже Милица.

– Нисам ни ја – каже Стефан и колута очима.

– Стефане, зашто колуташ очима – пита Ана.

– Нешто ми је упало у око – каже Стефан.

– Зини, да ти видим зубе – пита Ана.

Стефан зине, а његови зуби црни од чоколаде.

– Зашто су ти црни зуби Стефане? – пита Ана.

– Од пекмеза – каже Стефан.

– Откад ти једеш пекмез? – каже Ана.

– Одувек – каже Стефан.

– Како једеш пекмез кад ми немамо пекмеза – каже Ана.

– Ми немамо – каже Стефан – али ја једем.

– А ко је онда појео чоколаду – пита Ана.

– Миш – каже Стефан.

Како миш – пита Ана. – Мишеви не једу чоколаду.

Једу, једу – каже Стефан. – Мишеви једу лешнике, а нарочито воле да једу чоколаду с лешницима. Обожавају чоколаду са лешницима као што је била ова.

Откуд ти знаш да је била с лешницима кад је ниси видео? – пита Ана.

– Нисам је видео, али знам да је била с лешницима јер су је мишеви целу-целцату појели. Да није била с лешницима, мишеви је не би целу-целцату појели, а како је била с лешницима, то су је мишеви целу-целцату смазали у сласт.

Станоје Макрагић

Ко је шта рекао? Повежи.

Нешто ми је упало у око. ●

Откад ти једеш пекмез? ●

Ја нисам. ●

Нисам ни ја, мајке ми, Ана. ●

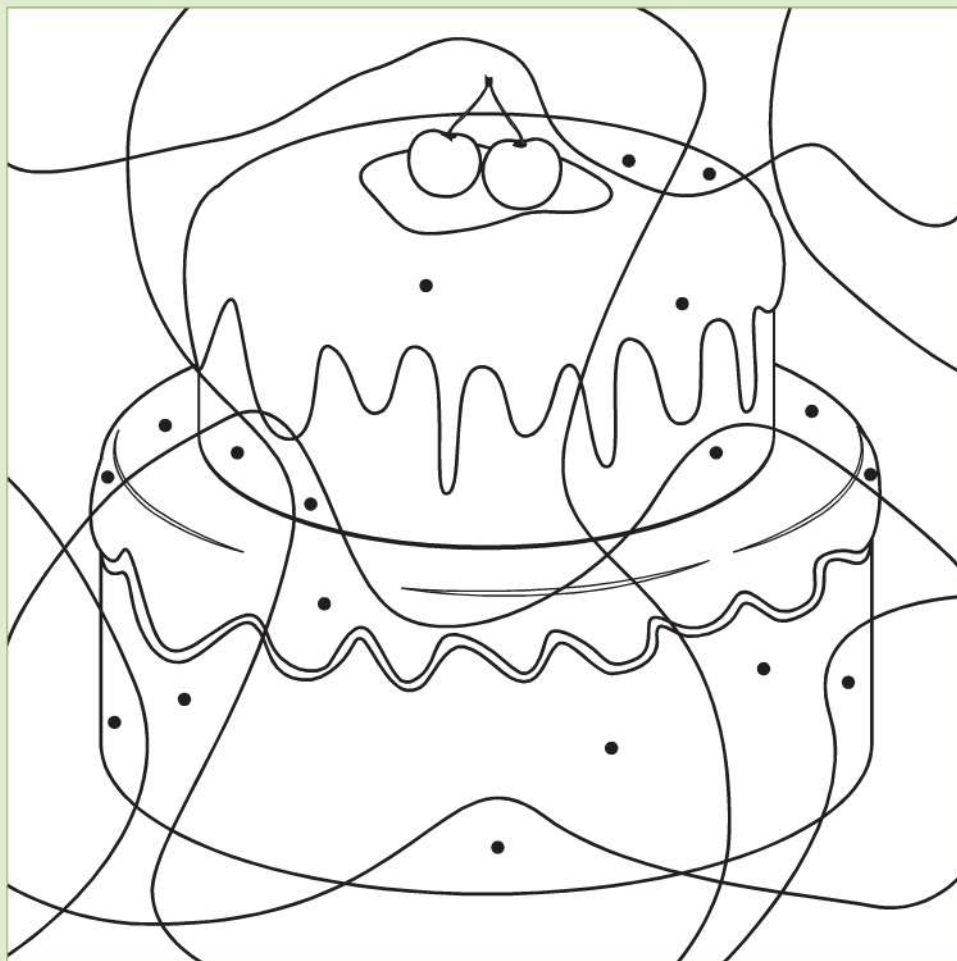
● СТЕФАН

● МИЛИЦА

● СОФИЈА

● АНА

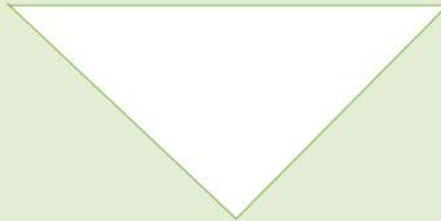
Обој обележена поља.

Разврстај следеће именице и напиши их правилно.

ОРМАН, АНА, ДЕТЕ, ОЧИ, МИЛИЦА,
СОФИЈА, МИШ, СТЕФАН, ДАН, МАЈКА,
ЧОКОЛАДА, ЛЕШНИК, ПЕКМЕЗ

ЗАЈЕДНИЧКЕ ИМЕНИЦЕ	ВЛАСТИТЕ ИМЕНИЦЕ

GDE JE MOJ MAGARAC BROJ DESET

– Gde mi je magarac broj deset – uzviknu Bepo.

On je terao na trg deset očevih magaraca natovarenih korpama sa povrćem. Kada je stigao na trg, prodao je povrće, uzjahao jednog magarca i krenuo kući goneći pred sobom ostale magarce.

Putem ih ponovo izbroja: jedan ... dva ... tri ... četiri ... pet ... šest ... sedam ... osam ... devet – ali nije bilo magarca broj deset!

On se vrati na trg.

– Da li je iko video mog magarca broj deset – upita. Ne. Niko ga nije video.

On opet krenu kući. Putem je ponovo prebrojavao magarce, ali opet ih je bilo samo devet.

Kada ga otac ugleda, izađe da ga dočeka.

Bepo mu doviknu:

– Izgubio mi se magarac broj deset.

Njegov otac prebroja magarce: jedan ... dva ... tri ... četiri ... pet ... šest ... sedam ... osam ... devet ... DESET!

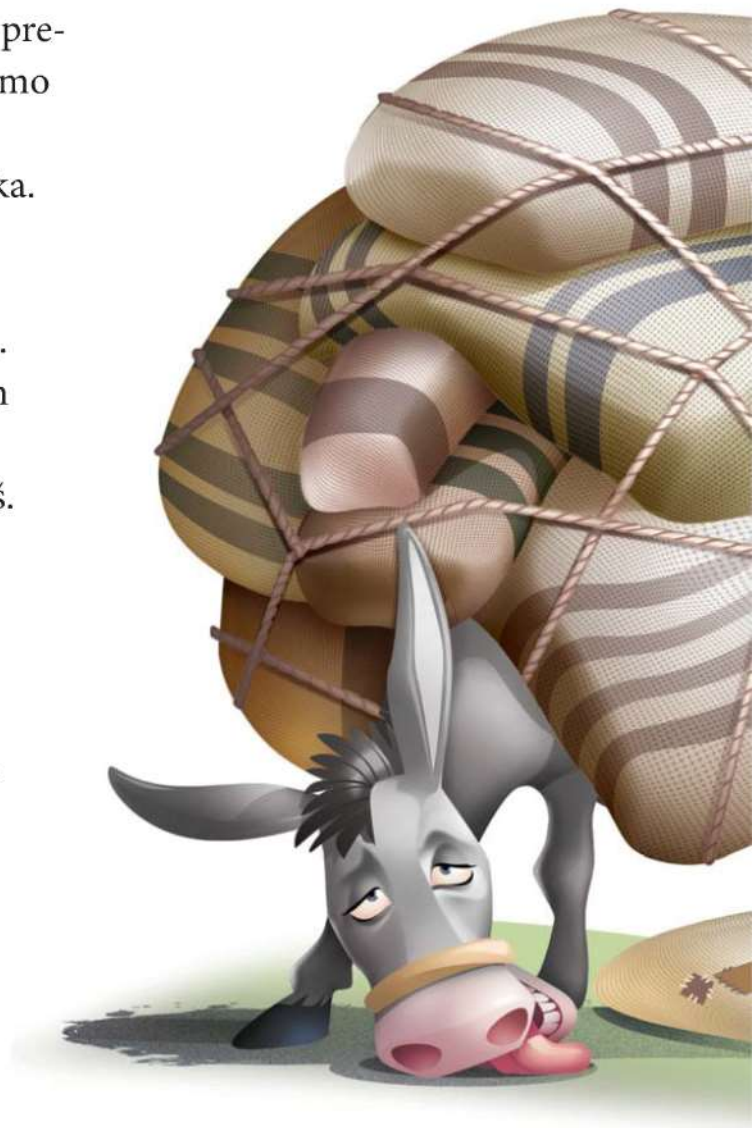
– Ali, oče – reče Bepo – ti loše računaš.

Moj magarac broj deset nije tu.

Njegov otac se glasno i dugo smejao.

– Ko je najveći magarac? TI. Ti JAŠEŠ desetog magarca.

Italijanska bajka

Za koga se kaže da mu nisu sve koze na broju?

Daj naslov priči i izmeni njen kraj.

– Gde mi je magarac broj deset – uzviknu Bepo.
On je terao na trg deset očevih magaraca natovarenih korpama sa povrćem. Kada je stigao na trg, prodao je povrće, uzjahao jednog magarca i krenuo kući goneći pred sobom ostale magarce.
Putem ih ponovo izbroja: jedan ... dva ... tri ... četiri ... pet ... šest ... sedam ... osam ... devet, ali nije bilo magarca broj deset!
On se vrati na trg.
– Da li je iko video mog magarca broj deset – upita.

Koji broj se nalazi između jedan i tri i jedanaest i devet?

Koji broj je veći od devet za jedan?

Napiši datum svog rođenja na tri načina.

Datumi se pišu ovako:

dan mesec, godina

7. mart 2009.

7. 3. 2009.

7. III 2009.

Skraćene reči nazivaju se skraćenice. Neke se pišu sa tačkom, a neke bez tačke.

Primeri za skraćenice:

metar – **m**

kilometar – **km**

litar – **l**

kilogram – **kg**

gram – **g**

broj – **br.**

godina – **god.**

na primer – **npr.**

i tako dalje – **itd.**

minut – **min**

Izgovori sporo:

Brojač broji brojila.

SLIKARKA ZIMA

Jedne godine slikarka Zima krete po svetu da raznese darove deci. Nije imala, istina, ništa naročito da im daruje, ali je preko leta u dokolici smislila da im naslika noću po prozorima puno srebrnih šuma, zverčica i kuća. Slikarki Zimi bilo je to lako: mahne jedanput svojom studenom kičicom, a stvori se na prozoru srebrn list paprati ili sleđena jelova grančica; mahne drugi put i ukaže se sleđena reka koja kao da teče ispod vrba sa snegom; mahne treći put i nikne dvorac sav od biljura u kome umesto svetiljki sijaju srebrne zvezde. Kako se ovim slikama bila proćula, čim se po selima i gradovima saznalo da opet dolazi, deca su joj izlazila daleko u susret. Ona im je dobroćudno dozvoljavala da se valjaju i skaću po skutovima njene bunde. A i što ne bi! Čim bi ih deca iscepala i isprljala, istog časa su nicali drugi novi, kao da je neka čarobnica.

Pred večer stigne ona u neko selo kad su deca već spavala.

– Kuc! Kuc! – pokuca na prvi prozor tiho kao da mraz puketa. Iz sobe se čulo samo dečje duboko disanje.

– Spavaju već – pomisli Zima – sad ću im na prozoru ostaviti sliku, pa neka se raduju sutra kad se probude – i poče šarati po oknu šapućući:

Naslikaću borove
srebrom okovane
i srebrne dvorove
i srebrne grane.

Sleteće na borove
ptica svetlih krila,
ući će u dvorove
srebrnasta vila.

Ne sme samo mama
naložiti peći
jer će slika odmah
s prozora pobeći. Dopršivši rad, pošla je dalje. Uz put ću kako je zove neki vrt:

Zimo, dobra Zimo,
hladnoća je ljuta.
Daj mi malo svoga
mekanoga skuta.

Ona otcepi levi skut svoje haljine, pokri vrt, pa pođe dalje. Stvori se tad pred drugom

kućicom, pa opet kuc! kuc! na prozor, a deca i tamo spavaju. Ukrasivši i tu prozore, pođe dalje. Ukraj puta su stajali četinari i molili:

Zimo, dobra Zimo,
pogledaj na jele,
daj im malo svoje
odećice bele.

Ona im odmah dade na glave bele šubare i na zelene široke šake navuče im bele rukavice pa, zadovoljna što je učinila dobro delo, nastavi put, žureći da našara što više prozora i što više dece da obraduje. A kad je jutro osvanulo i deca se izbudila, našla su po prozorima srebrne slike što ih je noću išarala Zima. Samo deca nisu stigla da ih se dovoljno nauživaju; svih njih brzo je nestalo: neke je otopilo sunce, neke vatra u peći, na neke su dečica naslonila noseve i svojim dahom ih izbrisala, kako se slikarka i bojala.

Desanka Maksimović

krete – krenu, pođe
zverčica – divlja, šumska
životinjica, mala zver
dokolica – odmaranje
studeno – hladno
šubara – krznena kapa

kičica – četkica za slikanje
četinari – zimzeleno drveće
biljur – kristal
okno – prozorsko staklo
skuti – donji deo bunde ili kaputa

Zašto je priča SLIKARKA ZIMA bajka? Objasni.

Zamisli kako izgleda slikarka Zima. Nacrtaj je.

Pronađi u bajci slike koje je Zima naslikala deci. Koja ti se najviše dopada? Napiši kakvu bi ti sliku voleo/la da ugledaš na prozorskom staklu?

Imenice mogu biti
muškog, ženskog i
srednjeg roda.

Uz imenice muškog roda
stoji reč **taj**.
Uz imenice ženskog roda
stoji reč **ta**.
Uz imenice srednjeg roda
stoji reč **to**.

Deda s brkovima
čita novine.

Baba mesi kolače.

Dete jede čokoladu.

Koji deda čita novine?
Koja baba mesi kolače?
Koje dete jede čokoladu?

Taj deda čita novine.
Ta baba pravi kolače.
To dete jede čokoladu.

Imenice rasporedi po rodu.

Dobra vila ima na stolu ogledalo.

vila, sto, ogledalo

↓

muški rod (taj)	ženski rod (ta)	srednji rod (to)

Bor je lepo stablo i zimi.

bor, stablo, zima

↓

muški rod (taj)	ženski rod (ta)	srednji rod (to)

Dečak je ugledao na staklu srebrnu sliku.

dečak, staklo, slika

↓

muški rod (taj)	ženski rod (ta)	srednji rod (to)

ПИНОКИО

ЂЕПЕТО ПРАВИ ПИНОКИЈУ НОВА СТОПАЛА И ПРОДАЈЕ СВОЈ КАПУТ ДА БИ МУ КУПИО БУКВАР

Чим је утолио глад, лутак стаде да гунђа и да плаче, јер је хтео пар нових стопала.

Да би га казнио због несташлука, Ђепето га пусти да плаче и да очајава пола дана; затим му рече:

- А зашто да ти поново правим ноге? Ваљда зато да опет гледам како бежиш од куће?
- Обећавам – рече лутак јецајући – да ћу од данас бити добар...
- Сва деца тако говоре – додаде Ђепето – кад хоће нешто да постигну.
- Обећавам да ћу ићи у школу, да ћу учити и бити примеран ђак.
- Сва деца понављају исту причу кад хоће нешто да постигну.
- Али ја нисам као остала деца! Ја сам бољи од свих и увек говорим истину. Обећавам, оче, да ћу научити неки занат и да ћу вам бити утеха и ослонац у старости.

Иако је правио намргођено лице, Ђепето је имао пуне очи суза и био је ганут што види свог Пинокија у тако јадном стању. Не рече више ни речи, већ узе алат и два комадића сувог дрвета и стаде да ради, уносећи се сав у посао.

За непун час ноге су биле готове; два мала стопала, хитра, танка и живахна, изгледала су као да их је обликовао даровити уметник.

Тада Ђепето рече лутку:

- Склопи очи и спавај!

И Пинокио склопи очи и направи се као да спава. Док се тако претварао, Ђепето му, са мало туткала истопљеног у љусци од јајета, залепи стопала тамо где је било њихово место, а залепио их је тако добро да се није ни

опажало да су лепљена.

Чим је лутак осетио да има ноге, сиђе са стола на коме је био испружен и поче да скаче и да се преврће преко главе, као да је полудео од велике радости.

– Да бих вам се одужио за све оно што сте учинили за мене – рече Пинокио оцу – хоћу одмах да идем у школу.

– Добро моје дете!

– Али, да бих ишао у школу, потребно ми је неко одело.

Ђепето, који је био сиромашан и није имао ни паре у џепу, направи му оделце од шарене хартије, пар ципела од коре дрвета и капицу од средине хлеба.

Пинокио одмах потрча да се огледа у лавору пуном воде и био је тако задовољан собом да је рекао шепурећи се:

– Изгледам као прави господин!

– Тако је – одговори Ђепето – али запамти: човека не чини господином лепо већ чисто одело.

– Али – додаде лутак – још ми нешто недостаје за одлазак у школу; и то оно најважније.

– Шта то?

– Немам буквар.

– Имаш право. Али како да га набавимо?

– Врло лако: оде се у књижару и купи се.

– А новац?...

– Ја га немам.

– Ни ја – додаде добри старац, растужен.

И мада је Пинокио био врло весело дете, растужи се и он јер беду, праву беду, схватају сви, чак и деца.

– Нема друге – одједном узвикну Ђепето, скочивши на ноге. И навукавши стари памучни капутић, који је био сав у закрпама, истрча из куће.

Кад се ускоро вратио, носио је у руци буквар за сина, али капутића више није имао. Јадни човек је остао у кошуљи, а напољу је падао снег.

– А капутић, оче?

– Продао сам га.

– Зашто сте га продали?

– Јер ми је било врућина.

Пинокио одмах схвати овај одговор и, у необузданом налету љубави, обисну се Ђепету око врата и стаде да га љуби по лицу.

Карло Колод

утолио – умирио; **туткало** – лепак за дрво

Ако си гледао/ла представу у позоришту или филм о Пинокију испричај како ти се допало.

Како је Ђепето спремио Пинокија за полазак у школу?

Како је Ђепето набавио буквар за Пинокија?

Састави што више речи од следећих слова:

Л У Т А К П И Н О К И О

лопта, кутак, лук _____

Следеће упитне реченице напиши као обавештајне.

Зашто да ти поново правим ноге?

Да ли сам ја као остала деца?

КАКО ЈЕ ЛЕПО ЗНАТИ ЧИТАТИ

Како је лепо знати читати!
Не треба мами досађивати,
не треба баку питати:
„Хоћеш ли ми, бако, ово прочитати?“

Не треба молити сестрицу:
„Прочитај ми још једну страницу!“
Не треба молити,
не треба питати,
него узети и прочитати!

В. Берестов

Какав наслов песни још можеш да даш?

Зашто песник често понавља речи „не треба“?

Препричај песму.

Каква све књига може да буде?

Која је твоја омиљена књига?

Да ли си је сам прочитао/ла?

Опиши изглед твоје омиљене књиге.

Речи које означавају
радњу
називају се **глаголи**.

У песми се помињу следећи глаголи: читати, досађивати, питати, прочитати, молити. Напиши пет реченица у којима ћеш употребити наведене глаголе.

Ја волим да читам.

Ја не волим да читам.

Допуни следеће реченице глаголима.

човек: хода,

жаба: скаче,

птица:

пуж:

змај:

делфин:

NEZGODA

Kroz dvorište juče
srećni tata petao
s pilićima svojim
prvi put prošetao.

Pravio se važan
krilima je lupao,
pa u bunar upao
i sav se okupao!

Smejali se pilići
čulo se do neba:
Baš si tata šeprtlja!
Tako ti i treba!

Miroslav Antić

Miroslav Antić je poznati srpski pesnik. Mnogo je voleo da piše o ljubavi i deci koja vole svet odraslih.

Који је одговор тачан?

Зашто се петао правио важан?

Зато што је пронашао зрно кукуруза.

Зато што је упао у бунар.

Зато што је први пут прошетао са својим пилићима.

Чиме је петао лупао?

Петао је лупао перјем.

Петао је лупао крилима.

Петао је лупао крзном.

Ко се смејао када је петао упао у бунар?

Петлу су се смејали пачићи.

Петлу су се смејали пилићи.

Петлу су се смејали ћурићи.

Распореди следеће речи:

ИМЕНИЦЕ

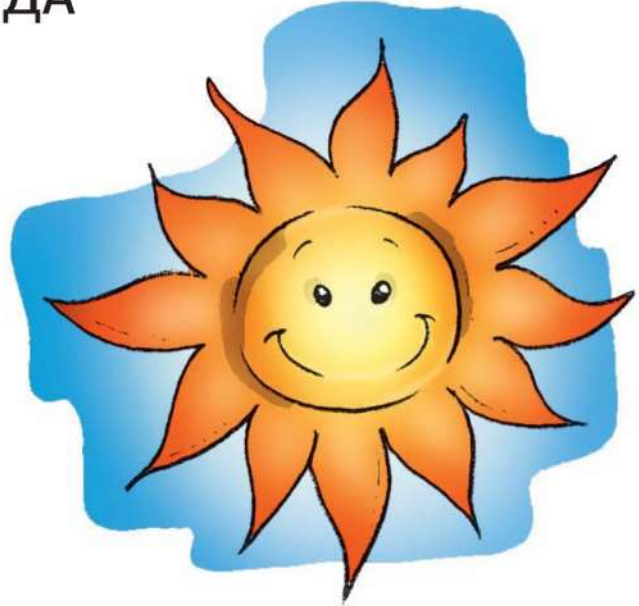
двориште, правити, тата, шетати,
петао, лупати, пиле, крило,
окупати, бунар, слушати, небо

ГЛАГОЛИ

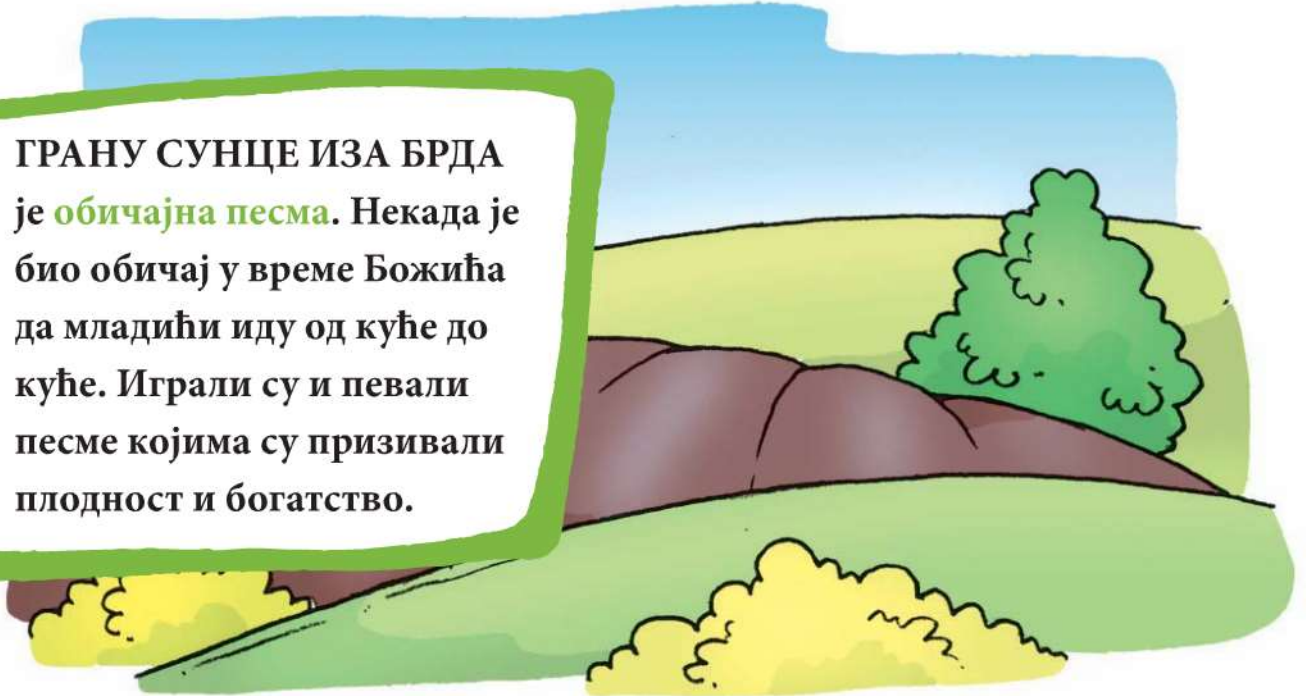
ГРАНУ СУНЦЕ ИЗА БРДА

Грану сунце иза брда,
Коледо, коледо!
Није сунце него Божо,
Весело, весело!
Носи игру за појасом,
Весело, весело!
Ману игром на јунаке,
Коледо, коледо!
Јунаци се разиграше!
Весело, весело!

Народна песма

ГРАНУ СУНЦЕ ИЗА БРДА је **обичајна песма**. Некада је био обичај у време Божића да младићи иду од куће до куће. Играли су и певали песме којима су призивали плодност и богатство.

Стихове напиши на одговарајуће место. Пиши писаним словима ћирилице.

Није сунце него Божо _____

Јунаци се разиграше _____

Носи игру за појасом _____

Грану сунце иза брда _____

Ману игром на јунаке _____

Следеће именице распореди по роду: сунце, брдо, игра, појас, јунак, песма, обичај, село, кућа, празник, момак, девојка, дете. У току разврставања помоћи ће ти речи тај, та, то.

Мушки род (тај): _____

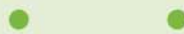
Женски род (та): _____

Средњи род (то): _____

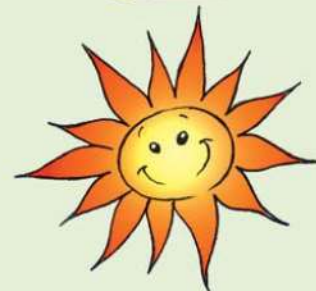
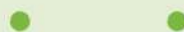

Повежи загонетку и решење загонетке.

Оца нема, мајке нема,
а свако се јутро рађа.

Пољем лети – крила нема,
Лишће носи – руке нема.

ЗДРАВИЦА

Све што расте
хтело би да расте...
Нека расте,
и треба да расте!

Све што цвета
хтело би да цвета...
Нека цвета,
и треба да цвета!

Нека гледа
све што има око,
свако крило
нек лети високо!
Летети, летети, лепо је летети!
Живети, живети, лепо је живети!

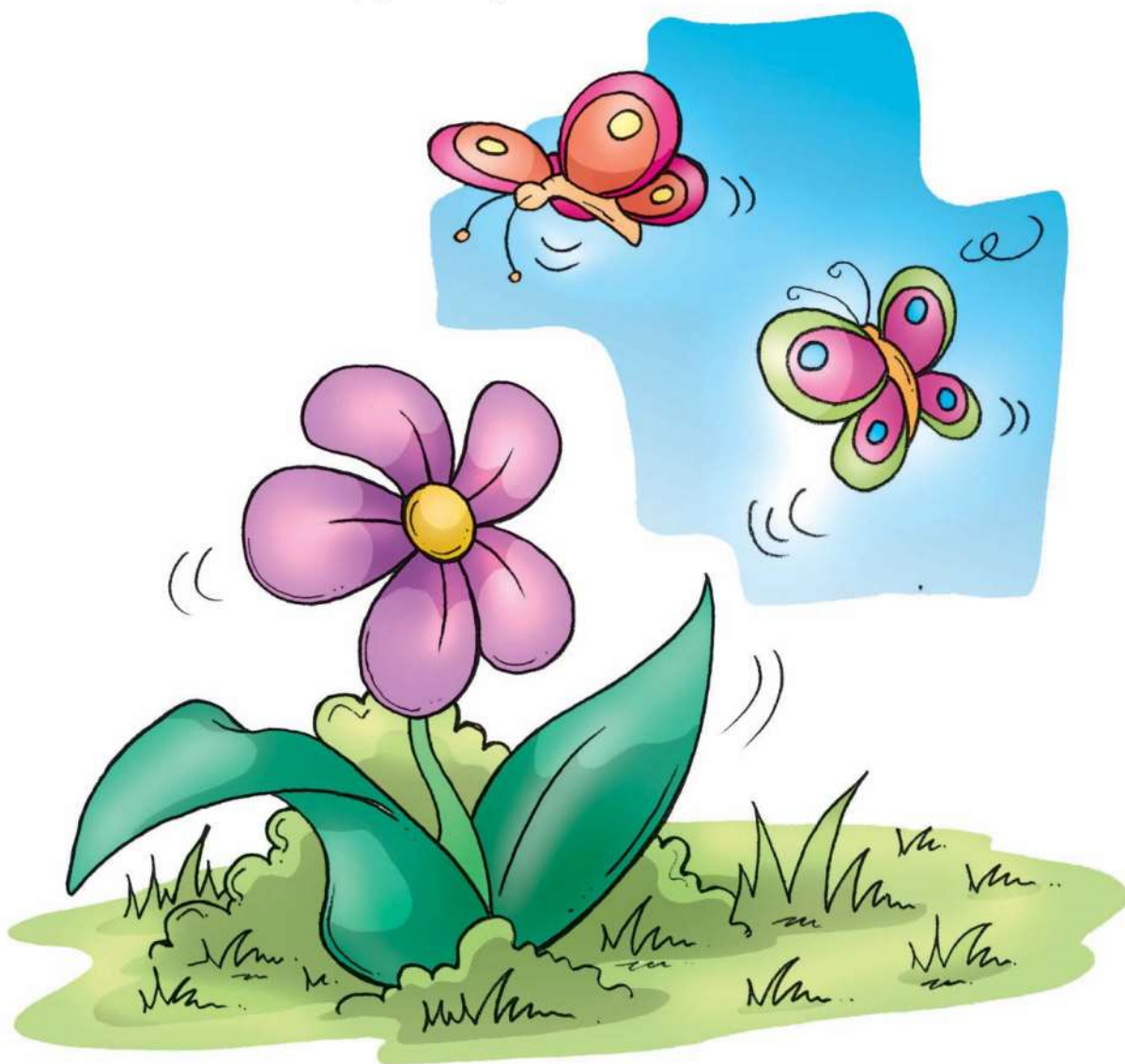

Све што лети
хтело би да лети...
Нека лети,
и треба да лети!
Све што пева
хтело би да пева...
Нека пева,
и треба да пева!

Нека скаче
све што има ногу,
нека трче
сви који то могу!
Скакати, скакати, лепо је скакати!
Живети, живети, лепо је живети!

Душан Радовић

Ови стихови су доживели земљотрес. Препиши стихове правилно. Пиши штампаним словима ћирилице.

Све што расте
хтелo би да лети...

Све што цвета
хтелo би да пева...

Све што лети
хтелo би да расте...

Све што пева
хтелo би да цвета...

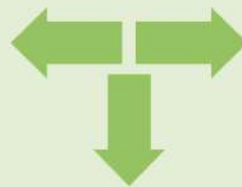
Повежи линијама шта ко ради.

Дете	●		
љубичица	●	●	цвета
дрво	●		
Милица	●	●	лети
Немања	●		
ласта	●	●	пева
славуј	●		
голуб	●	●	расте
вишња	●		

Како се зову речи које означавају радњу? _____

Ја сам путовао.

Радња се дешавала.

Ја ћу путовати.

Радња ће се дешавати.

Ја путујем.

Радња се дешава сада.

Попуни табелу.

ПРОШЛОСТ	САДАШЊОСТ	БУДУЋНОСТ
	Маја пева.	
Петар је читао.		
		Тијана ће цртати.
Сава је пливао.		

КАКО СУ У АФРИЦИ ПРОЧИТАЛИ ИТАЛИЈАНСКО СЛОВО „О“

У једној италијанској тосканској вароши десила се недавно читава узбуна. На железничку станицу прispело је десетак вагона препуних мајмуна, који су се дерали и вршталли тако да се од њих ништа друго није могло да чује. Нико није знао откуда толики мајмуни.

Мало доцније сазнало се да су мајмуни упућени у тамошњи зоолошки врт. Он је, међутим, био мален, тако да у њега не би могли да стану сви прispели мајмуни. Стога је забуна била још већа. По товарном листу видело се да су мајмуни заиста упућени у зоолошки врт, али нико, па ни сам шеф врта, професор Цингарели, није могао да објасни откуда толики мајмуни кад је он тражио свега пет или шест комада.

Тек када су избројани сви прispели мајмуни, нађено је објашњење. Било их је 506. Професор Цингарели је тражио од добављача у Африци да му пошаље пет или шест комада и написао то овако: „5 о 6“. Међутим, добављач мајмуна је оно „о“, које на италијанском језику значи „или“, прочитао као нулу и уместо пет или шест послао 506 мајмуна.

Из „Златне књиге“ Слободана Ж. Марковића

доцније – касније

Колико одељака има ова прича?

Колико реченица има први одељак?

Препиши најкраћу реченицу из првог одељка.

Дате су три целине ове приче. Одреди њихов редослед.

- Велика забуна у италијанској вароши.
- Нађено је објашњење за забуну која је настала у вароши.
- На железничку станицу приспело је десетак вагона препуних мајмуна.

Зашто је дошло до забуне у италијанској вароши? Напиши писаним словима ћирилице.

РЕБУС

РЕБУС

МАЈ + “

(лимун)

РЕБУС

РЕШЕЊЕ: _____

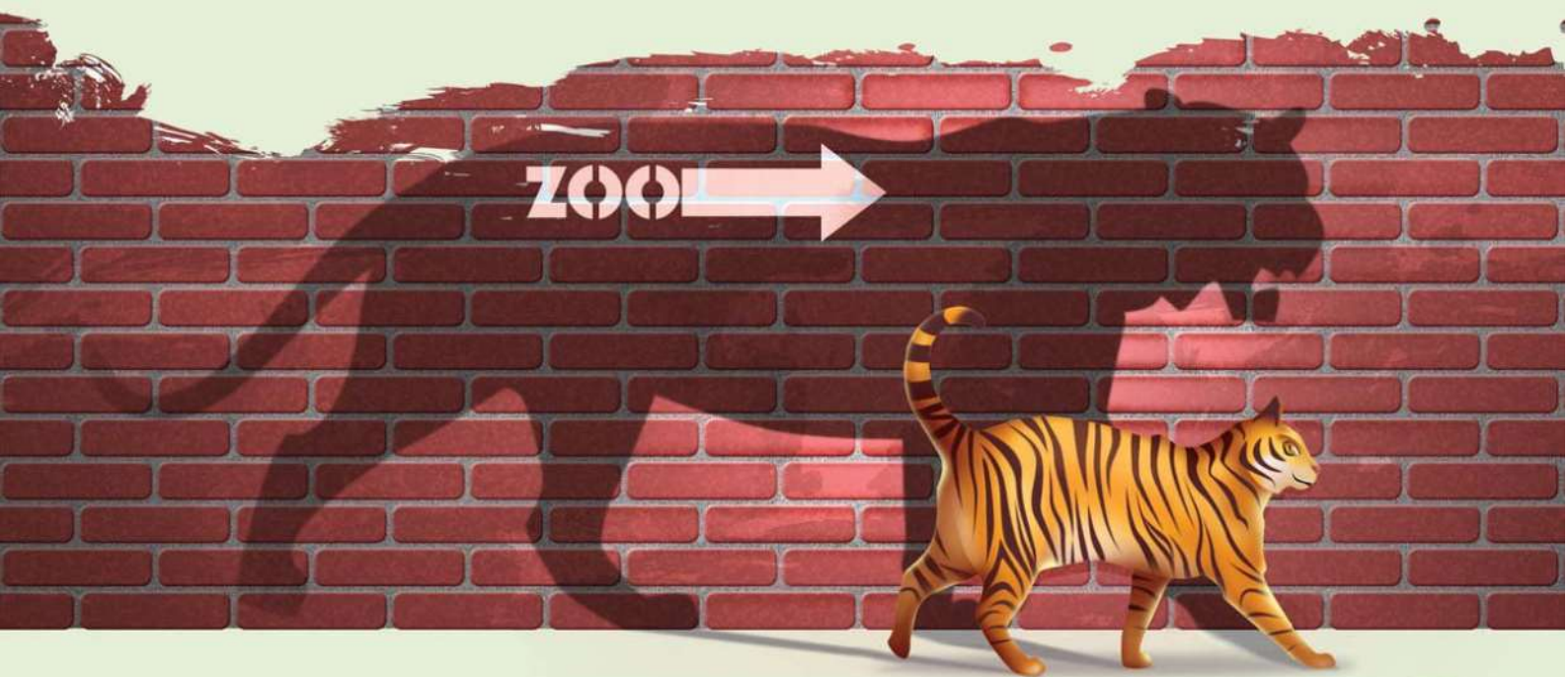
Разврстај следеће речи:

написати, професор,
варош, вриштати,
вагон, избројати, листа,
тражити, дерати,
објаснити, мајмун, шеф,
прочитати, станица

ГЛАГОЛИ	ИМЕНИЦЕ

- ТА → ЖЕНСКИ РОД
- ТО →
- ТАЈ →

КАКО СЕ БРДО РАЗБЕЖАЛО

Кад погледаш издалека, мислиш – то је неко брдо.

Кад дођеш ближе, видиш да су то – лубенице.

А кад једну пресечеш па загризеш – као мед!

Е, такве лубенице има деда Јова.

А кад деда Јова пође на пијаци да продаје лубенице, поведе Слађану и Нешу да му праве друштво.

Једанпут, тако, продају они на пијаци лубенице, а деда Јова каже:

– Идем мало до мога друга, деда Славка, и он је ту на пијаци, продаје гро-
жђе. А ви будите добри! Ако треба – зовите ме.

– Бићемо добри – рекли су Слађана и Неша.

И – били су добри.

Седели су испод брда лубеница. А баш им се није седело.

– Да смо бар понели лопту – уздахнуо је Неша.

– Ако нисмо понели лопту, понели смо лубенице – сетила се Слађана и –
скок, одабрала једну малу и поче фудбалска утакмица.

Али тек што је почела, утакмица се и завршила. Слађана је откотрљала
лубеницу ка Неши, а Неша – шут, лубеницу у гол и лубеница се препро-
ловила!

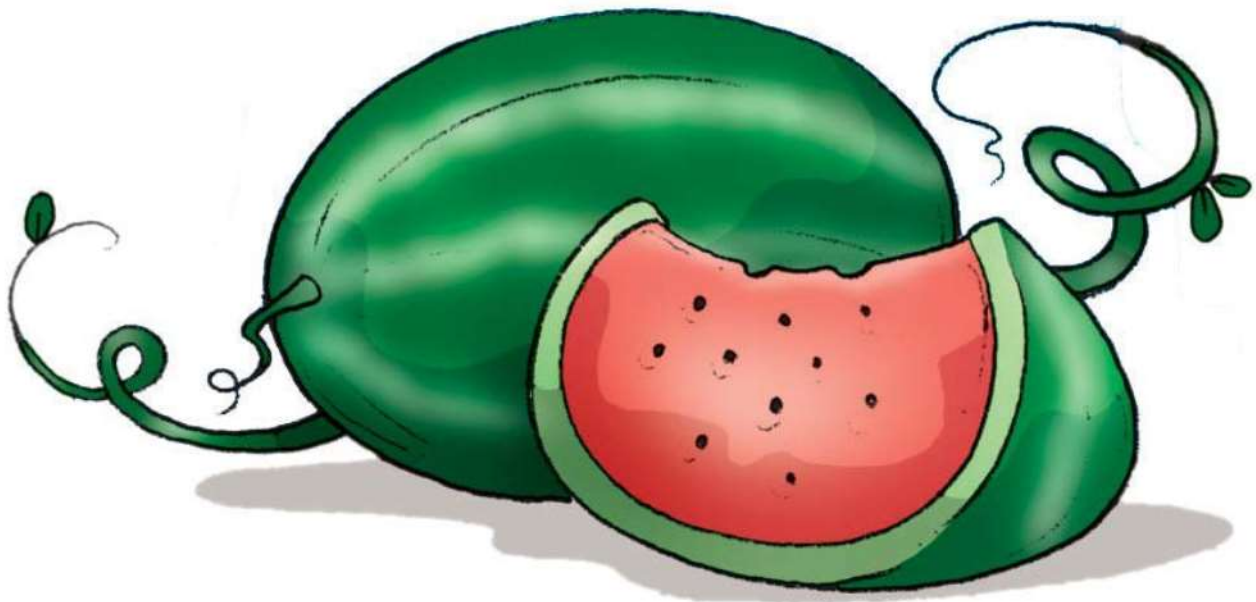
– Јао, да зовем деду – каже Слађана.

Не треба! Лубеница је мала, појешћемо је и сами! - рекао је Неша.

И – појели су.

Баш је била слатка – сладила је Слађана.

Али много слаба – рекао је Неша. И почео је да загледа лубенице. Про-
шетао је око целог брда лубеница и пронашао једну која му се много до-
пала за лопту. Али, та лубеница је била сасвим доле, где почиње брдо,
код земље. Покушао Неша да извуче ту лубеницу из брда, али – не може.

Уклевшила се! Гура је једна лубеница с леве стране, гура је друга лубеница с друге стране, а цело брдо притиснуло одозго.

Помогла Слађана Неша и, повуци – потегни, излети та лубеница. И – пројури поред Неше. А Неша – журиш за њом! Али, лубеница жури право на Слађану. А Слађана случајно стане на своју одвезану пертлу од патике и – трес! Седне Слађана свом снагом на земљу. А лубеница јој ускочи у руке. А Неша, који је журио лубеницу, није могао брзо да се заустави и треснуо је преко лубенице која је мирно седела у Слађанином наручју.

Е, сад су Слађана, лубеница и Неша направили једно смешно брдо, само што је у овом брду било више деце него лубеница.

За то време брдо деда Јовиних лубеница је – нестало!

– Немогуће – узвикнули су Слађана и Неша.

Али, било је могуће!

Кад су деца извадила једну лубеницу из почетка брда – све лубенице су почеле да се гурају да дођу на њено празно место. Па су се и по свађале, а на крају су се разбежале!

И, сад су јуриле по великој пијаци и право и криво, и лево и десно!

Направила се велика гужва!

Враћа се деда Јова са два велика жута грозда што деда Славко шаље Слађани и Неши.

А према деда Јови јуре две лубенице.

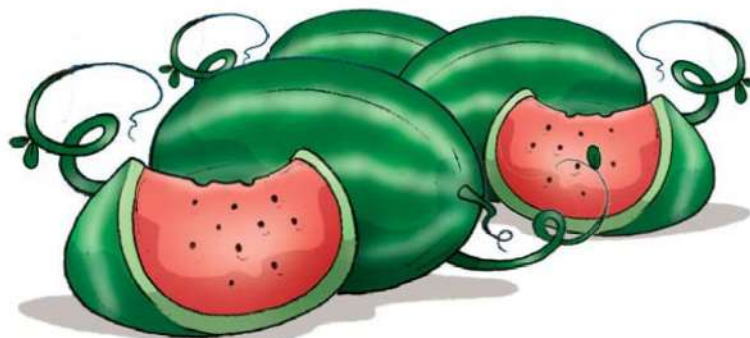
– Откуд ви овде – запрепастио се деда Јова јер је одмах препознао своје лубенице. И одмах се сетио шта се догодило. Па је пожурио ка Слађани и Неши да ту трку и јурњаву заустави.

А помогао му је и деда Славко и сви људи на пијаци, и деда Јовине лубенице вратиле су се у своје велико брдо.

И, знате шта?

Добро што је деда Јова донео она два велика грозда од деда Славка! Слађани и Неши данас више није било до лубеница! Ни до оних најслађих! Ни до једног парченцета!

Стојанка Грозданов-Даниловић

Напиши правилно следеће реченице.

гужва Направила велика се!
Према деда Јови јуре лубенице две.
је помогао Деда и Славко Јови деда.
у своје велико брдо лубенице Јовине Деда су се вратиле.
није било лубеница до данас више Слађани и Неши!

Следеће заповедне реченице напиши као упитне.

Направила се велика гужва!
Баш је била слатка!
Лубенице су се разбежале!
Лубеница је мала!
Слађана и Неша воле лубенице!

Замисли да си на Нешином месту. Напиши овај одломак приче у првом лицу.

И почео је да загледа лубенице. Прошетао је око целог брда лубеница и пронашао једну која му се много допала за лопту. Али, та лубеница је била сасвим доле, где почиње брдо, код земље. Покушао Неша да извуче ту лубеницу из брда, али – не може. Уклештила се! Гура је једна лубеница с леве стране, гура је друга лубеница са десне стране, а цело брдо притиснуло одозго.

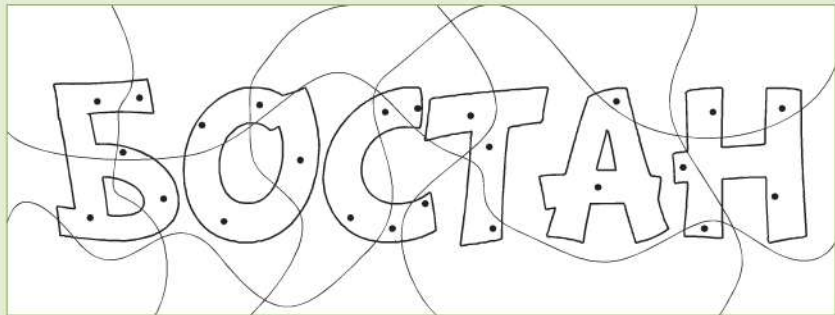
Почео/ла сам да загледам лубенице.

Blank handwriting practice lines consisting of 15 horizontal lines.

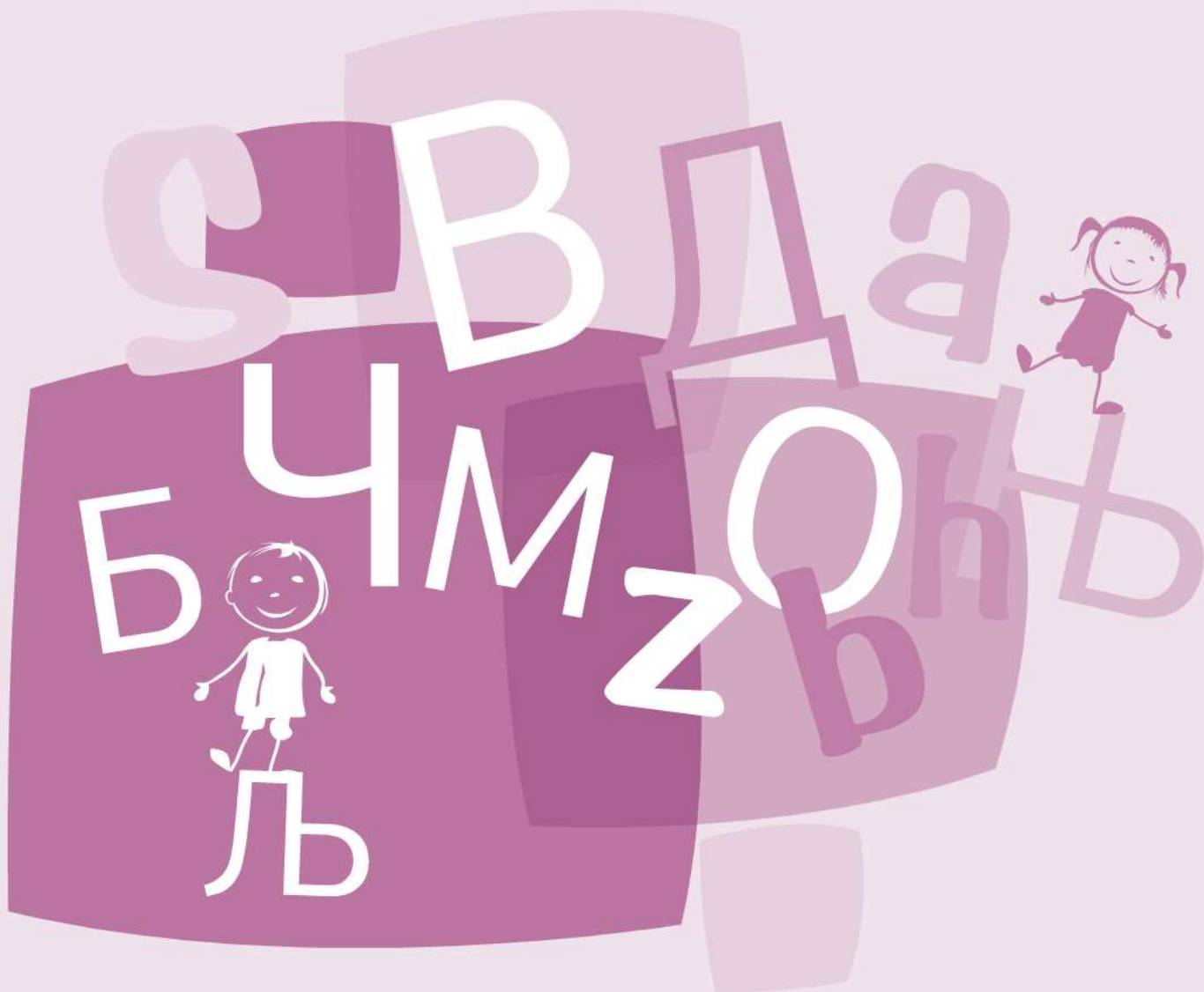

Обој поља у којима су тачкице.

ЛУБЕНИЦА или

Читанка за трећи
разред основне школе

Човек се учи док је жив.

Српска народна пословица

ВИДЕЋЕМО СЛОВА
ДОЖИВЕТИ СВАШТА
МИ ИМАМО ПАСОШ
ИМЕ МУ ЈЕ МАШТА

ВЕТАР И СУНЦЕ

Једном су се Сунце и свирепи Северац препирали ко је од њих јачи. Дуго су се тако препирали и најзад одлучили да испробају своју снагу на путнику који је у то време јахао великим друмом.

— Пази — рекао је Северац — кад се сручим на њега, одмах ћу му скинути огртач!

Чим је то изговорио, одмах поче дувати из све снаге. Али, што је он више дувао, то се путник јаче увијао у свој огртач. Проклињао је невреме, али је ипак јахао све даље и даље. Северац се љутио, беснео, бацао на једног путника и снег и кишу. Проклињући Северца, путник је обукао свој огртач и чвршће затегнуо појас. Онда се и сам Северац уверио да не може скинути огртач са путника.

Видећи немоћ свог противника, Сунце се насмешило, извирило иза облака, огрејало и осушило земљу и једног полусмрзнутог путника. Осетивши топлоту Сунчевих зрака, путник је сам скинуо свој огртач и привезао га за седло.

— Видиш — рекло је онда Сунце свирепом Северцу: „Милошћу и добротом може се много више урадити него љутњом“.

Народна приповетка

Око чега су се препирали Сунце и ветар Северац?

Како је ветар показао своју снагу на путнику?

Како се путник бранио од Северца?

Ко је победио у овој причи? Зашто?

Препиши последњу реченицу из приче. Објасни је.

Разврстај следеће именице

снага, путник, Северац,
друм, огртач, Сунце,
облак, киша, противник,
појас, снег, невреме

Мушки род:

Женски род:

Средњи род:

ЈЕДНИНА

играчка

књига

торба

оловка

МНОЖИНА

играчке

књиге

торбе

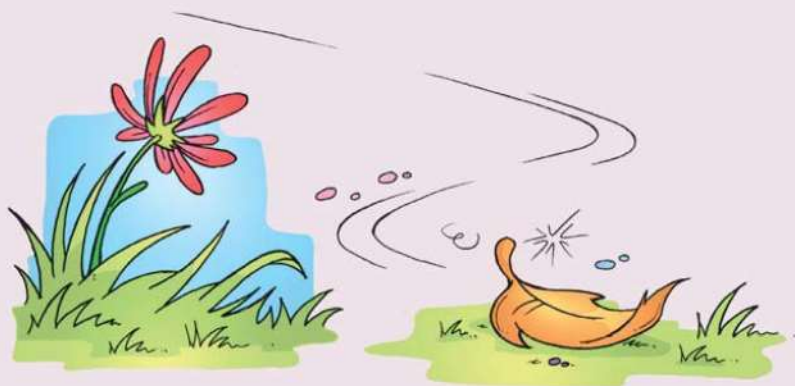
оловке

Заједничке именице имају
једину и множину.

Следећим именицама одреди множину.

ЈЕДНИНА	МНОЖИНА
путник	путници
друм	
огртач	
противник	
облак	
ветар	

ЗМАЈЕВО ДЕТИЊСТВО

Његова кућа је била у улици Златна греда. Имала је велико огњиште са гомилом дрва. Поред огњишта је живела и мачка с мачићима, а ту је и куја Бела оштенила своје псиће.

Мали Јова је много мажен и пажен од родитеља који су били племићког порекла. Морао је да изађе на улицу обучен као господичић, у рукавицама и са сламним шеширом. Али, он је више волео гацање по барама босих ногу, трчање, рвање, песме и игре са децом из улице. Зато се често враћао кући каљав.

Учили су га да чита још пре поласка у школу. Богати деда из Сентомаша доносио му је поклоне, а тетка Мика му је причала занимљиве приче. У кући је имао библиотеку изабраних књига. Његов отац био је градски сенатор и претплатник на нова издања књига.

У осмој години отац му је купио свеску у којој је требало да мали Јова пише своје забелешке и песмице. На

свесци му је записао наслов: „Старе песме младог стихотворца“. Сви су желели да Јова постане песник. То се и остварило.

Јован Јовановић Змај

огњиште – место у кући где се некада
ложила ватра
каљав – прљав

куја – женка пса
стихотворац – песник
гацати – газити по блату, води, снегу

Који је одговор тачан (обој кружић)?

Поред огњишта су живели:

- патка са пачићима
- мачка са мачићима
- кошка са пилићима
- куја са псићима

Јова у својој свесци пише:

- поруке и приче
- забелешке и приче
- песме и ноте
- забелешке и песмице

Јова је излазио на улицу са:

- кишобраном и качкетом
- сламним шеширом и рукавицама
- ташном и шалом
- сламним шеширом
- и кишобраном

Сви су желели да Јова постане:

- пекар
- поштар
- песник
- писар

Улице могу бити:

- широке – уске
- дугачке – _____
- уређене – _____
- мале – _____
- поплочане – _____
- осветљене – _____

DUNJA I JABUKA

Dunja, kao i sva druga deca, voli jabuke i drugo voće. Kad Dunja jede jabuku – zdravu, lepu, crvenu – ona ne pita gde stanuje crv. Sutra će pojesti još jednu jabuku – crvenu, žutu ili zelenu – svejedno kakvu, samo da je slatka! Ni tada ona neće pitati gde stanuje crv.

Jednog dana videla Dunja na jabuci mala, sasvim mala vrata kobajagi. Kroz njih provirio crv. Lepo mu je unutra, u jabuci, i hrane ima dovoljno.

„Hej! Ko si ti? Šta tražiš tu?“, pita Dunja.

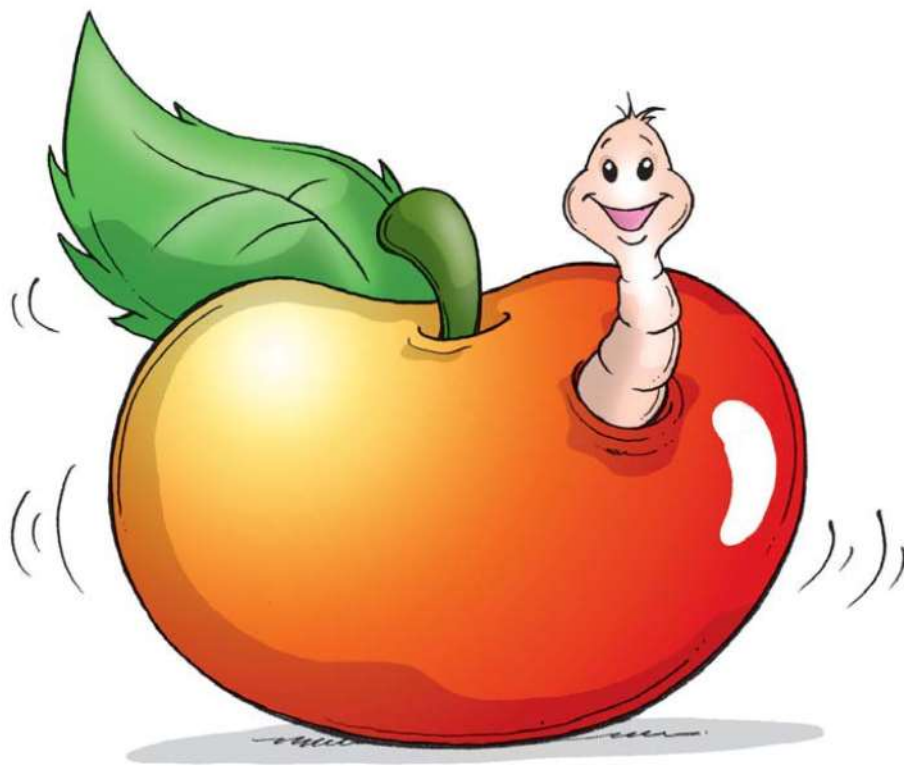
„Ja sam crv. Šta tražim? Pa ja stanujem ovde, mada volim da prošetam i do neke druge voćke, zdrave, sočne, slatke“, odgovori crv i dodade:

„Sad mi se, eto, dopada baš ova jabuka.“

„A-a, tako? A ja htela da pojedem tu jabuku!“, reče Dunja zbunjeno.

Dugo je posle razmišljala kako se crv uselio baš u njeno omiljeno voće.

Rada Soldat

Podvuci reči u tekstu koje opisuju kakva može da bude jabuka.

Razgovaraju crv u crvenoj i crv u zelenoj jabuci. Taj razgovor treba da bude smešan. Piši štampanim slovima latinice.

CRV U ZELENOJ JABUCI:

CRV U CRVENOJ JABUCI:

CRV U ZELENOJ JABUCI:

CRV U CRVENOJ JABUCI:

Glagoli su reči koje kazuju radnju, stanje ili zbivanje.

Napolju **duva**, a Jana **sedi** u sobi i **crta**.

Glagol **duva** označava zbrivanje u prirodi.

Glagol **sedi** označava stanje.

Glagol **crta** označava radnju.

U rečenicama ispod slika podvuci glagole.

Odjednom je sevnulo, pa je zagrmelo.
Marko je pogledao kroz prozor.

Pale su prve kapi kiše.
Dunja je ustala. I vetar je duvao.
Napolju se smračilo.
Dunja je potrčala kući.

Podvučene glagole razvrstaj.

RADNJA	STANJE	ZBIVANJE

ZAGONETKA

Oklop ima – vitez nije.

U oklopu se često krije.

REŠENJE:

k ____ nj ____

Smisli zagonetku o crvu.

MODERAN SNEŠKO

U ulici našoj
napravili
Sneška,
mesto lonca
na glavi
šubara mu
teška.
Mesto metle
u ruci
tranzistor mu
svira,
pa ga mnogi
pozdravljaju
skidanjem šešira.

Dragiša Penjin

Koji je odgovor tačan (u polje stavi знак x)?

Sneško na glavi ima

Sneško u ruci ima

lonac

kišobran

šubaru

tranzistor

kapu

metlu

Sneška pozdravljaju tako što:

mašu maramom

skidaju šešir

skidaju šal

Kada pišemo veliko slovo? Napiši i svoje primere!

imena, prezimena i

Ana, Perić, Anči

nadimci ljudi

nazivi država, gradova,

Srbija, Beograd

i sela

imena naroda

Srbin

nazivi reka, planina,
jezera i mora

- Morava, Goč
- Palićko jezero

nazivi praznika

- Božić

vlastita imena životinja

- Mona

nazivi ulica i trgova

- Ulica Branka
Radičevića

Ulica lipa, Cvetni trg

U kom gradu živiš? _____

U kojoj ulici živiš _____

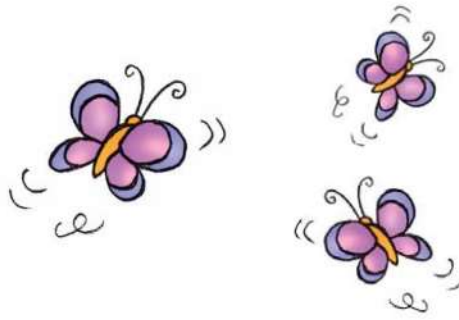

Начертaj svog modernog sneška!

СРЕЋА

Окитила се једне недеље Срећа јер је одлучила да посети људе.

Закуцала срећа на прва врата:

- Ко си ти? – упита први човек.
- Срећа – одговори Срећа.
- Дивно! Дођи да те поједем!

И поједе је човек и би срећан.

Закуцала Срећа на друга врата:

- Ко си ти? – упита други човек.
- Срећа – одговори Срећа.
- Дивно! Дођи да те попијем!

И попије је човек и би срећан.

Закуца Срећа на трећа врата:

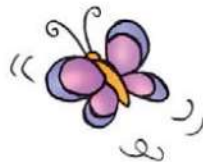
- Ко си ти?
- Срећа!
- Дивно! Дођи да те ставим у касицу.

И стави је човек и би срећан.

Закуца Срећа на четврта врата:

- Ко си?
- Срећа!
- Дивно! Дођи да те поклоним пријатељу!

И поклони је човек пријатељу и би срећан... И Срећа би срећна...

Дубравка Угрешић

Ко је главни лик у овој причи?

Опиши један свој срећан догађај. Пиши писаним словима ћирилице.

Речи које су написане тачно онако како их је неко изговорио називају се управни говор. Њих стављамо под знаке навода („“) или их издвајамо цртицама (-). Речи којима се објашњава ко говори називају се пишчеве речи.

Постоје три начина:

Човек је упитао:

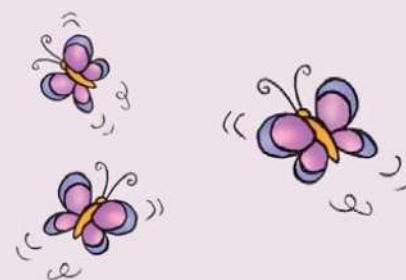
„Ко си ти?“

„Ко си ти?“

„Ко си ти?“

човек је упитао.

човек је упитао,

„одакле долазиш?“

PINGVIN

Beli čudak sa crnim frakom,
premazan svim mastima i lakom.

Bez bunde i toplog žaketa,
čini se, dolazi sa banketa.

Deluje mudro i vrlo važno,
Ko bi rekao da sve je lažno.

Jer, oholost i luksuzna roba
često skrivaju običnog snoba.

Radomir Mićunović

frak – svečano muško odelo

banket – svečani ručak

žaket – muški svečani kaput s jednim redom dugmadi

snob – uobražen čovek

KAKO ESKIMI ŽIVE ZIMI

Kako Eskimi žive zimi?

Vesna je o tome malo čula.

Zna samo da su tamo kuće od leda,

A misli da je ledena i lula.

Kako Eskimi žive zimi?

U snežnoj kući da li se može bosonog ući?

Iz dimnjaka da li se para dimi?

A možda su od leda čak i peći?

Kako Eskimi žive zimi?

Ko može ali tačno reći?

Vaska Jukić-Marjanović

Prepiši pisanim slovima latinice drugu strofu ove pesme.

Odgovori na pitanja postavljena u strofi.

Šta bi jedan Eskim želeo da mu pokloniš? Nacrtaj.

Ljudi žive u:

stambenoj zgradi
kući
kolibi

Životinje žive na različitim mestima:

u jazbinama
u rupama

ШАХИСТИ

Драган и Жарко су били нераздвојни другови. Заједно су ишли у школу, заједно писали домаће, а затим играли шах. Али, нешто је помутило њихово пријатељство. Приметила је то Драганова мама, па упитала:

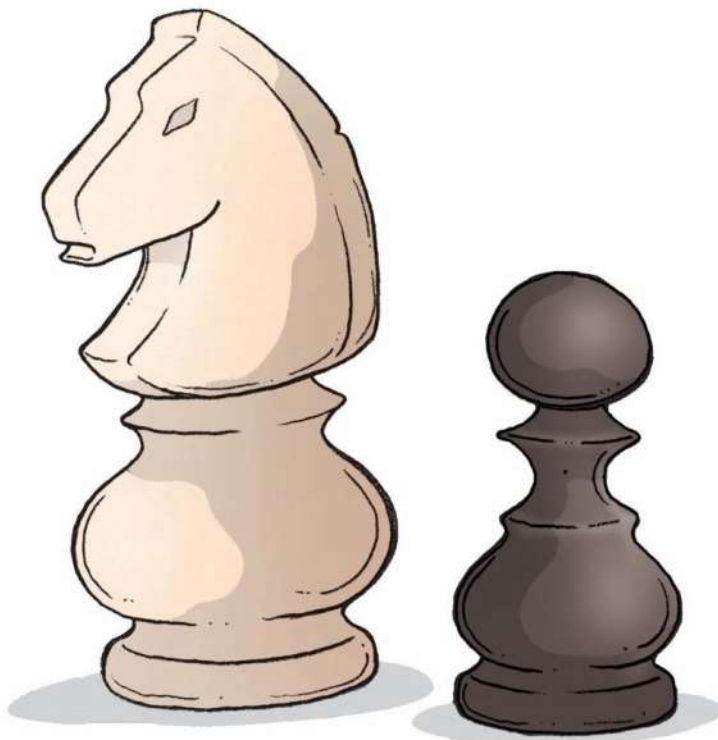
- Драгане, јеси ли се ти посвађао са Жарком?
- Нисам – одговори Драган.
- Па зашто се више не дружите?

Дечак не одговори.

А шта је у ствари било?

Жарко је боље играо шах и увек побеђивао. Због тога се Драган наљутио. „Какав је то друг који немилосрдно добија сваку партију и неће макар једну да попусти“ мислио је Драган.

Миленко Ратковић

Да ли је Драган у праву што се љути на друга?

Напиши какав би могао да буде наставак ове приче. Пиши штампаним словима ћирилице.

Ко учи?

Жарко учи.

Шта ради Жарко?

Реч у реченици која казује ко врши радњу назива се субјекат.
 Реч у реченици која казује шта неко ради назива се предикат.

Напиши одговарајуће предикате.

Морнар _____.

Мама _____.

Тата _____.

Мачка _____.

Јелена _____.

Немања _____.

СРЕЋНИ ЗЕКА

Усред шуме
Зека сео,
због болести
није јео.

Видео га
прикан јеж,
па донео
купус свеж.

Вук га спази,
па се сјури,
салате му
џак дотури.

Лија стиже
с брда, преко,
и донесе
топло млеко.

Из жбуна се
славуј јави:
– Мора зека
да оздрави.

А зека се
смешка, мази,
срећан што га друштво пази.

прикан – другар

дотури – додај

Русомир Арсић

Колико строфа има ова песма?

Колико стихова има у овој песми?

Прочитај другу и трећу строфу. Нацртај. Напиши по једну реченицу испод сваке слике.

Пронађи речи у песми које се римују.

Сео – јео

_____	-	_____
_____	-	_____
_____	-	_____
_____	-	_____
_____	-	_____

У нашем језику постоје
различите речи које могу
имати исто или
слично значење.

Уз наведене речи напиши речи истог или сличног значења.

шаргарепа – мрква

под – _____

шија – _____

ауто – _____

часовник – _____

пас – _____

трбух – _____

Напиши слова која недостају.

_____ с _____

Г _____

_____ ч _____

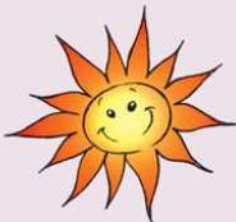
Г _____

П _____

_____ к _____

_____ н _____

М _____

PRVI PROLEĆNI IZLET PČELA

Došlo je proleće. Sneg se otopio, nikla mlada trava, drveće ozelenelo. Probudile se pčele iz zimskog sna, protrljale oči i izletele napolje. Prvo su odletele jabuci.

– Draga jabuko, imaš li meda za nas?

– Još nemam. Rano ste došle. Moj je cvet još u pupoljcima. Nego idite trešnji.

– Draga trešnjo, imaš li meda za nas?

– Još mi se pupoljci nisu otvorili. Kad se rascvetaju, bićete mi dragi gosti. Nego idite višnji.

Pčele odleteše višnji.

– Mala višnjo, imaš li meda za nas?

– Dođite, pčelice, sutra! Još mi cvetovi nisu otvoreni.

Već su se pčelice htele vratiti u košnicu, kad u žbunu spaziše ljubičicu. Odmah njoj svratiše, nasrkaše se mirisa i slasti i zadovoljne se vratiše u košnicu.

Konstantin Ušinski

Poveži reči u rečenice.

Došlo je	●	●	proleće.
Sneg se	●	●	otopio.
Nikla je	●	●	mlada trava.
Drveće je	●	●	ozelenelo.
Pčele su se	●	●	probudile iz zimskog sna.
Pčele su sletele	●	●	na ljubičicu.
Pčele su se zadovoljne	●	●	vratile u košnicu.

Opiši kako se priroda budi u proleće. Piši pisanim slovima latinice.

Zašto za nekoga kažemo „vredan kao pčela“. Objasni.

Podvuci reči u kojima postoji greška.

Sneg se otopijo.

Pupoljak se nije otvorijo.

Kad se trešnjini cvetovi rascvetaju lepo mirišu.

Vratijo se roj pčela.

Putovao sam avijonom.

Ne volim da slušam radijo.

Koi si film gledao?

Nemoj dugo da stoiš na kiši.

Moi drugovi i ja smo na stadijonu gledali utakmicu.

MALE ŠALE

SAMA PRED OGLEDALOM

- Reci, Tanja, zašto stojiš pred ogledalom zatvorenih očiju?
- Hoću da vidim kako izgledam kad spavam.

ZOOLOŠKI VRT

- Hajde da se igramo zoološkog vrta – reče stariji brat sestri.
- A kako?
- Ja ću biti veverica, a ti me hrani tim lešnicima i čokoladom što si ih dobila.

Iz „Kekeca“

UROŠEVE LASTE

Uroš je danas tužan. Njegove laste se spremaju na jug. Zna on to. Oseća. Skupljaju se i dogovaraju. A on se nadao da će ostati.

Zar im nije toplo u udobnim kućicama od zemlje i slame? A on bi ih čuvao i hranio. Zar moraju na put? Kao da je na tom jugu lepše nego ovde. Zar ne vide kako je kukuruz žut? Jabuke, kruške i dunje mirišu. Nana kaže da mirišu kao duša. Šume su bujne i raznobojne.

Misli tako Uroš, a zna da one strahuju od studeni. Nemaju kapute ni šubare za zimu.

– Cvit, cvit – pozdravljaju Uroša laste i možda poslednji put ove godine ulaze u svoje kuće.

Iz „Tik-taka“

Dopuni sledeće rečenice.

Uroš je tužan _____.

Jabuke _____ mirišu kao duša.

_____ pozdravljaju _____.

Laste _____ ove godine _____ u svoje kuće.

Pronađi tačan odgovor. Upiši u kvadratić znak x.

Laste lete na:

- jug
- sever
- istok
- zapad

Kukuruz je:

- braon
- žut
- crven
- beo

U našem jeziku glagoli imaju posebne oblike za različita lica.

Lica mogu biti u jednini i množini.

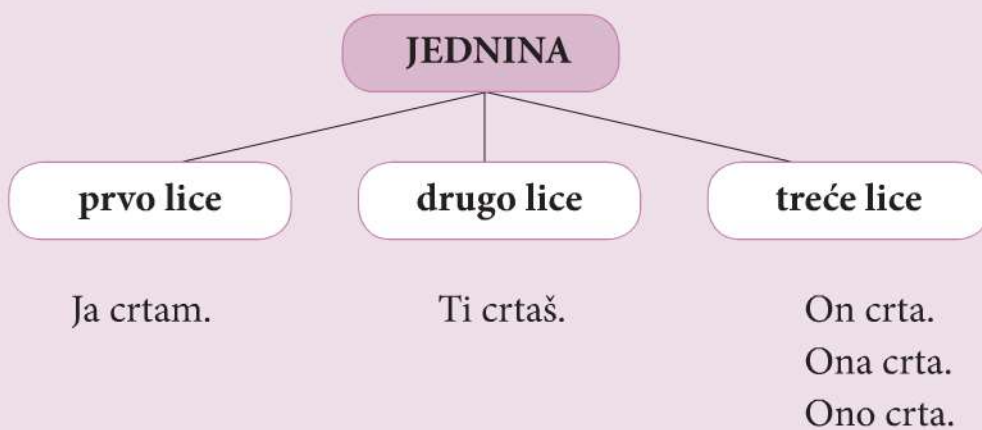

JA
TI
ON, ONA, ONO

MI
VI
ONI, ONE, ONA

Ovo su primeri za
jedinu.

A ovo su primeri za množinu.

MNOŽINA

prvo lice

Mi crtamo.

drugo lice

Vi crtate.

treće lice

Oni crtaju.
One crtaju.
Ona crtaju.

ТАЈНА

Тајна је кад нешто мислиш, па о томе нећеш никоме да кажеш. Тајна може и да се направи. Да се направи? Да, да се направи. Како?

Испричаћемо вам како је Немања лако направио тајну. Лако и случајно. Чепркао је по маминој остави и на полици угледао обичну теглу, која је због нечег мами требала.

Тегла која и није била баш тако обична, као што ви мислите, већ широка и лепа, а уз то још и празна, допала се Немањи јер је њему била потребна за његове кликере. Кроз тако лепу стаклену теглу могао би он, увек када то пожели, да посматра своје разнобојне кликере, стакленце и гвозденце. Да их гледа и да им се диви.

Баш када је хтео да сложи своје кликере у теглу, она је пала и разбила се.

Уплашио се Немања, па је брзо покупио парчиће стакла и бацио их.

Дошла мама с посла, а Немања ћути. Ништа не говори. Тајна о разбијеној тегли почела је да га боцка, мучи, штипка и шапуће: „Немања, нећу да будем твоја тајна. Нећу и готово! Хајде, испричај мами све о мени...“

Досадило Немањи, а и видео да му то баш и није нека тајна, кад га тако нервира, па исприча све мами.

Рада Солдат

DVA PILETA

Našla su dva pileta hleb na kraju dvorišta i počela da ga kljucaju. Prišlo im je i ćure. Videlo se da je i ono želelo hleb.

- Jedi s nama – pozvalo ga je žuto pile.
- A da li će biti za nas dovoljno? – pitalo je crno pile.
- Biće, biće – smirio ga je bratić.

I tako su oni doručkovali utroje. Najeli su se pilići i potrčali ka svojoj mami mašući krilima.

– Mama, mama – povikalo je crno pile. – S nama je i ćure jelo hleb. Reci jesam li dobro uradio što sam ga podelio s njim?

Mama kokoška pogledala je sinove i rekla:

- Dobar je onaj koji deli sa drugom, ali je još bolji onaj koji deli a ne hvali se time.

B. Rosin

Šta su rekli crno pile, žuto pile i mama kokoška? Piši pisanim slovima latinice.

ŽUTO PILE:

CRNO PILE:

ŽUTO PILE:

CRNO PILE:

MAMA KOKOŠKA:

Pridevi, kao i imenice, imaju oblik za muški, ženski i srednji rod. Kog roda je imenica, tog roda je i pridev.

Kog su roda?

kokoška _____ petao _____ pile _____

Napiši odgovarajuće prideve.

_____ dečak _____ devojčica _____ dete
(vredan) (vredan) (vredan)

_____ jelen _____ srna _____ lane
(brz) (brz) (brz)

_____ grad _____ kuća _____ dvorište
(veliki) (veliki) (veliki)

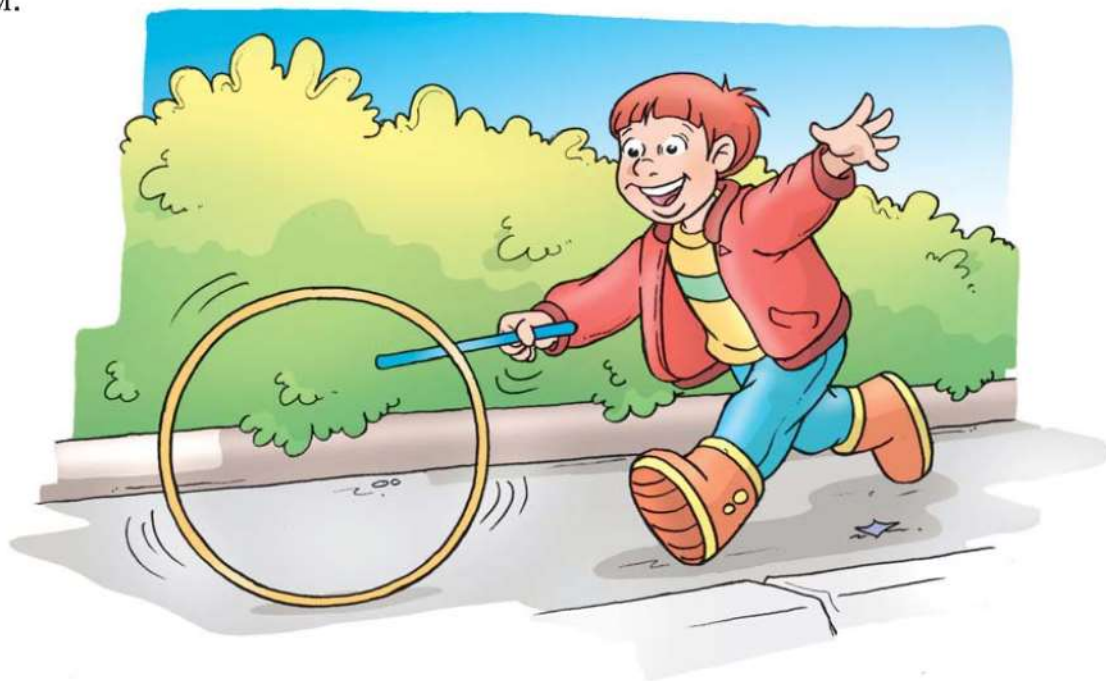
РАЗБРАЈАЛИЦЕ

Ен ден доре
Ен, ден, доре,
Дубоко је море,
Још је дубља Моравица,
Где се киси киселица.
Киселица киси,
Ти за мене ниси!

Разбрајалице су кратке песме
које деца изговарају док се
играју. Онај на кога падне
последња реч испада из даљег
разбрајања.

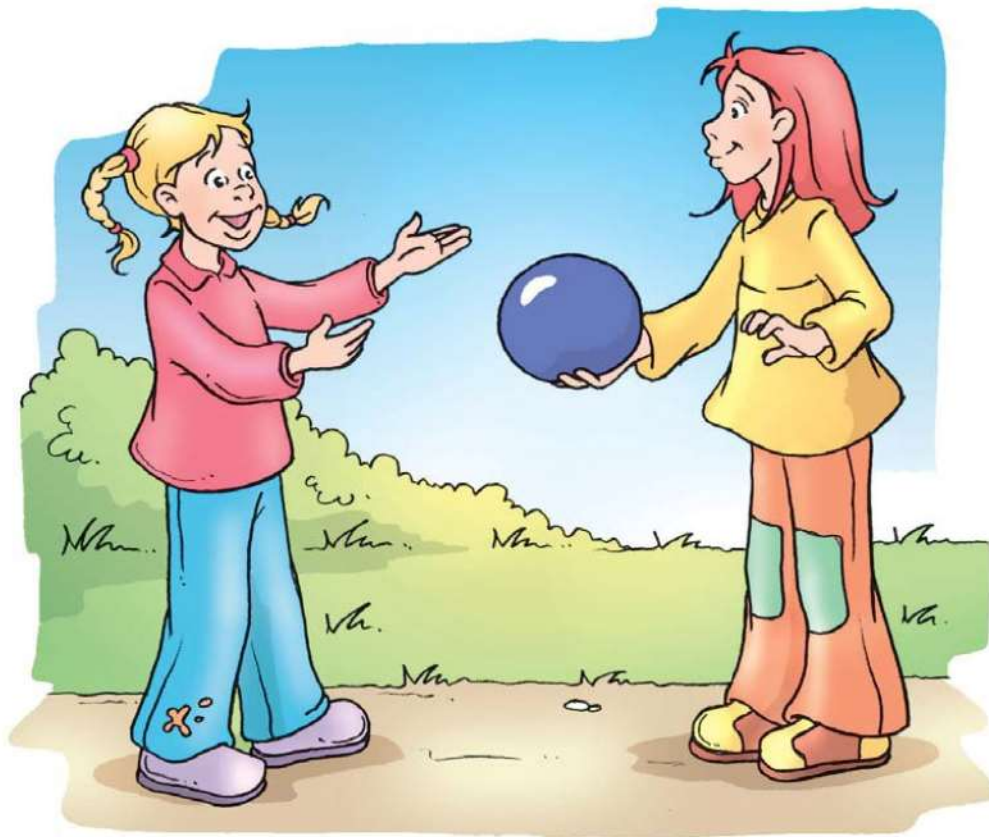
ПРАВЕ СТВАРИ

Шурум-бурум
каламбурум.
Екум-мекум
керефекум.
Хоп-хип
лилихип!

ЕН ДЕН

Ен,
ден
динус
саваракатинус,
саварака,
тика,
така,
елем,
белем,
буф,
триф,
траф,
труф.

Љубиша Ћокић

**Наведи имена игара у којима можеш да користиш разбрајалице.
Опиши једну од игара.**

ШТА ЈЕ ОТАЦ

Молим вас, реците
отац шта је.

Да ли је отац тата
или — судија за прекршаје?

Мене отац стално испитује
и жели ово и оно да чује.

И кад сам у школу пошла
и кад сам из школе дошла,
и зашто је ово овако
и зашто је оно онако,
и зашто је ово овде —
зашто оно није онде,
и како сам смела ово
и како сам смела оно,
и знам ли ја да сам већ велика
и знам ли ја да више нисам мала,
знам ли ја шта је „карактер
тврђи од челика“
и знам ли ја пошто је шнала.

И зашто нисам мислила
и како нисам пазила
и шта сам опет згазила
и како, како,
и зашто, зашто,
и смем ли, смем ли,
и знам ли, знам ли?

Па зато питам
отац шта је.
Да ли је отац тата
или — судија за прекршаје?

Драган Лукић

Зашто отац толико запиткује?

Шта девојчица жели?

Зашто девојчица каже: „Да ли је отац тата?“

На чијој страни си ти? Зашто?

Оне које волимо зовемо и:

мајка: мајчица, _____

отац: тата, _____

брат: браца, _____

сестра: сеја, _____

баба: бакица, _____

деда: дека, _____

FIFI

Ovaj čas, ovaj čas,
jedan pas,
na uzici od svile,
sa noktima lila,
s mašnicom od tila,
prolazi kraj nas.

Jedna žena stara
sa psom razgovara:

Fifi, gledaj pravo.
Fifi, digni rep.
Fifi, pazi drvo.
Fifi, nisi slep.
Fifi, lepo gazi.
Fifi, gore uši.
Fifi, jezik niže.
Fifi, hodi bliže.
Fifi, ne prkosi.
Fifi, ti znaš ko si.
Fifi, ne skakući.
Fifi, sad ćeš kući.

Tako Fifi živi
na uzici od svile,
sa noktima lila,
s mašnicom od tila.

Tako žena stara
Sa njom razgovara.
Tako ovaj čas
prodoše kraj nas.

Dragan Lukić

til – jedna vrsta prozirne tkanine

lila – ljubičast

Ko je napisao ovu pesmu?

Koliko strofa ima ova pesma?

Koja strofa je najduža?

Prepiši najkraću strofu pisanim slovima ćirilice.

Šta sve žena u ovoj pesmi zahteva od Fifija?

Koliko puta je pesnik ponovio reč Fifi?

U ovoj pesmi stara žena zapoveda psu, ljuti se na njega, opominje ga, upozorava ga. Drugačije pročitaj svaki stih i reč Fifi koja se ponavlja.

KIŠA

Kad se oblak
nebom stušti,
kiša pljušti,
samo pljušti.

Iznad sela,
iznad grada,
kiša pada,
samo pada.

Preko breza,
preko lipa,
kiša sipa,
samo sipa.

Bila trava,
bila trska,
kiša prska,
samo prska.

I na rode,
i na čaplje,
kiša kaplje,
samo kaplje.

I na snaje,
i na prije.
kiša lije,
Samo lije.

Bile trešnje,
il' orasi,
kiša kvasi,
samo kvasi.

Dragomir Đorđević

Igramo se rečima.

PADA ● → kiša _____
● → lišće _____
● → _____
● → _____

U – PADA – TI → u klopku _____

O – PADA → lišće _____

Poveži linijom reči koje čine novu reč.

LEVO ●	●	PLAV	_____
SUTRA ●	●	RUKA	_____
VINO ●	●	GRAD	_____
DRVO ●	●	RED	_____
SVETLO ●	●	DAN	_____
MIŠ ●	●	OLOVKA	_____
GOLO ●	●	GLAVA	_____
ROĐEN ●	●	DAN	_____

МА ШТА МИ РЕЧЕ

У Новоме Саду свануло вече
Ма шта ми рече
Јужна Морава узводно тече
Ма шта ми рече
На сваком дрвету кликери звече
Ма шта ми рече
У Штипу мече уштипке пече
Ма шта ми рече
У брзом возу шишали козу
Ма шта ми рече
И као треће
Земља се вечерас не окреће
нити шта ради
нити спава
Земља вечерас забушава
Ма шта ми рече

Љубивоје Ршумовић

Спој речи у реченице.

Свануло	●	●	је вече.
Река	●	●	узводно тече.
Кликери	●	●	звече.
Уштипци	●	●	се пеку.
Земља	●	●	се окреће.

Имена градова су: _____

Име реке _____

Име планете _____

Колико пута је песник поновио стих „Ма шта ми рече“? _____

Стих „Ма шта ми рече“ значи (у кружиће стави X испред тачних одговора):

☐ изненађење	☐ тугу
☐ чуђење	☐ бес
☐ весеље	☐ разочарење

Реч коса је написана више пута. Објасни њено значење у свакој од реченица.

Моја је коса таласаста – каже Јована.

Моја коса је гвоздена – каже деда Милош.

Моја Коса је послала писмо – каже бака Рада.

Ова линија је коса – рече Стефан.

СМЕШНО ЧУДО

ЈА САМ ЧУДО ВИДЕО

Пуж и во се туку,
козе кола вуку,
свиња брке суче,
мачке рачун уче,
коњ на грани спава,
зец пут преорава,
вук на друму проси,
а мрав буре носи,
рода жабе служи,
миш се с мачком дружи.

ЈА САМ ЧУДО ВИДЕО

Зец коло води,
лисица га двори.
На лисици перце,
на курјаку звонце.

ЈА САМ ЧУДО ВИДЕО

Ђуран баби воду носи
у решету на рамену.

Шаљива народна песма

Које се животиње помињу у овој песми?

Колико строфа има ова песма? _____

Колико стихова има ова песма? _____

Подвуци стихове у песми који су ти најсмешнији. Објасни зашто су ти смешни.

Замисли кошаркашку утакмицу између мајмуна и жирафа. Пиши штампаним словима ћирилице.

Реши загонетке. Напиши решење.

Испред фркће,
иза репом маше,
оздо трчи, одозго се јаше.

Милован Витезовић

Решење:

Овако ја бих кратко
описао њу:
на једном крају млеко,
на другоме му.

Огден Неш

Решење:

ПУСТИО БИХ ЈА ЊЕГА АЛИ НЕЋЕ ОН МЕНЕ

Некакав Турчин сврне с пута у поток да се напије воде, па га ухвати хајдук, а он онда, дозвавши свога друга који је био остао на путу, каже му:

– Ходи, ухватио сам хајдука!

Друг му одговори:

– Кад си га ухватио, а ти га поведи амо.

Онда му он каже:

– Али неће да иде.

Друг му на то рече:

– Ако неће да иде, а ти га пусти.

Он му одговори:

– Пустио бих ја њега, али неће он мене!

Народна приповетка

сврне – сврати

амо – овамо

Шта је порука ове приче?

Замисли да си новинар. Напиши вест о догађају из приче.

Наслов вести

ПУСТИО БИХ ЈА ЊЕГА АЛИ НЕЋЕ ОН МЕНЕ

Ко су учесници
у догађају ?

Шта се догодило?

Где се догодило?

Како се одвијао
догађај?

Твој коментар

СВЕТИ САВА И ОТАЦ И МАТИ С МАЛИМ ДЕТЕТОМ

Донели отац и мати мало, новорођено дете у цркву светом Сави, и замолили га да дете благослови и да му да срећу. „Ја ћу га благословити, као што је и Исус децу благословио, али му срећу не могу дати. Само ви, родитељи његови, ако га зарана научите да ради, да штеди, да не лаже, да не краде, да слуша, да је побожно, да поштује старије, да је у свачему умерено а нарочито ако га будете упутили да добро чува своје здравље“.

Родитељи су учинили што им је светац казао, па је од њиховог малог детета постао добар, радан, поштен и побожан човек. То се после чуло надалеко, па је са свију страна долазио силан свет и доводио малу децу светом Сави, те да их благослови и да им да срећу. А свети Сава свима је одговарао као и онима првима.

Народна прича

Напиши правилно следеће реченице.

Некасниушколу.

Непрелазиулицуванпешачкогпрелаза.

Негледајуземљудокразговарашснеким.

Недржирукеуцеповимакаднекогпоздрављаш.

Разврстај следеће речи: добар, донети, црква, радан, одговорити, родитељ, замолити, поштен, светац, побожан, дете, штеди, мати, казати, силан.

ИМЕНИЦЕ	ГЛАГОЛИ	ПРИДЕВИ

ДВИЈЕ СЕЈЕ БРАТА НЕ ИМАЛЕ

Двије сеје брата не имале,
па га вију од бијеле свиле,
од бијеле и од црвене.
Струк му међу дрво шимширово,
црне очи два драга камена,
обрвице морске пијавице,
ситне зубе два низа бисера.
Залажу га медом и шећером:
„То нам једи, па нам пробесједи!“

Српска народна песма

вију – праве
залажу – хране
међу – стављају
пробесједи – проговори

Напиши придеве уз именице. Нека буду твоји примери!

сеја _____

брат _____

струк _____

дрво _____

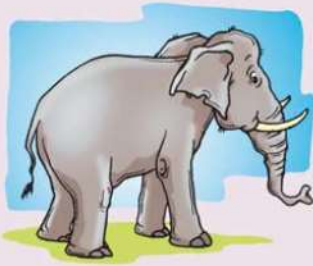
око _____

камен _____

обрва црна, _____

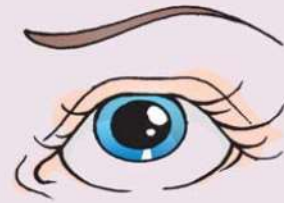
бисер _____

Када упишеш у празна поља слова појмова, у осенченим пољима добићеш једну лепу реч.

■ □ □

■ □ □ □

■ □ □

■ □ □ □ □ □

■ □ □ □ □ □

NEĆE UVEK DA BUDE PRVI

MAMA: Decoooo! Dođite!

SIN: Molim, mama!

KĆI: Evo me, mama!

MAMA: Ko će od vas dvoje da poliže iz činije fil za tortu što sam pravila?

SIN: Ja ću, mama! Ja sam prvi rekao!

KĆI: Uvek si ti prvi!

SIN: U! Pa vikni ti prva. Ko je prvi, taj je pobednik.

MAMA: Dobro, dobro! Ne svađajte se! Ko će da pojede ovu polovinu pomorandže što mi je ostala od torte?

SIN: Ja ću, mama! Ja sam prvi rekao!

KĆI: Opet on! Neću! Zašto uvek on?

SIN: Odmah kukaš, kao da sam ti ja kriv što sporo višeš!

MAMA: Dobro, a ko će da ode u podrum za drva? (Tišina) Šta je sad? (Tišina). Šta je, Milice? (Tišina) Šta je, Vlado?

SIN: Neću da Milica kaže da uvek ja prvi vičem... Eto, puštam joj neka i ona jednom bude prva, nisam ja toliko brbljiv.

Aleksandar Popović

Koji je naslov ovog teksta?

Ko je napisao ovaj dramski tekst?

Koje su uloge u ovom tekstu?

Koje osobine ima dečak?

Koje osobine ima njegova sestra?

Da li dečak treba da promeni odnos prema sestri? Objasni.

Koliko ima upitnih rečenica? _____

Koliko ima uzvičnih rečenica? _____

Prepiši najdužu rečenicu. Piši pisanim slovima.

МАЈКА ЈОВУ У РУЖИ РОДИЛА

Мајка Јову у ружи родила,
ружица га на лист дочекала,
бела вила у свилу повила,
а пчелица медом задојила,
ластивица крилом покривала:
нек је румен к'о ружа румена,
нек је бијел к'о бијела вила,
нек је радин к'о пчела малена,
нек је хитар као ластивица.

Народна песма

УСТА ТИ СЕ ПОЗЛАТИЛА,
У СРЕБРО ТИ СЕ ОКОВАЛА,
С ТИЈЕМ СЕ ПОНОСИО
КАО СОКО ВИСИНОМ,
РИБА ДУБИНОМ,
ЗЕЦ БРЗИНОМ
И ВИДРА МУДРИНОМ.

Народна умотворина

Жеље за малог Јову:

Нек је висок као _____

Нек је храбар као _____

Нек је _____

Нек је _____

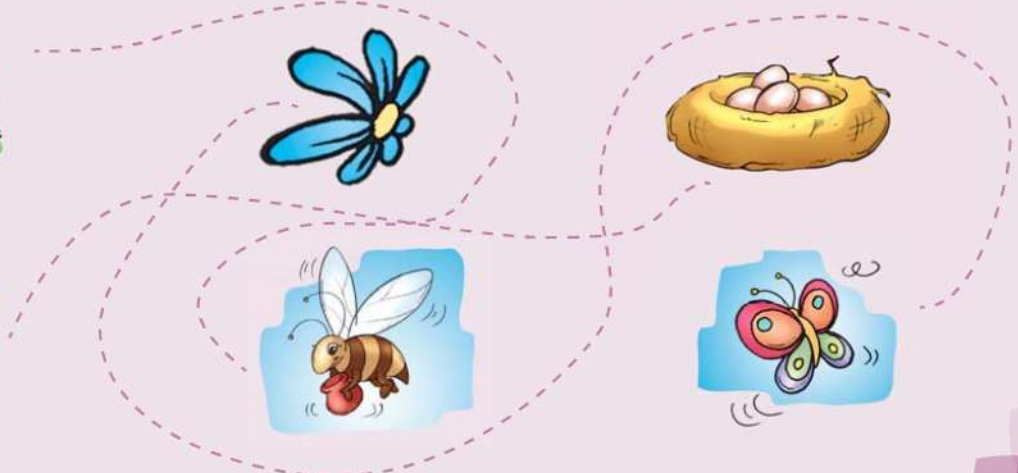
Које се именице појављују у песми?

Који се глаголи појављују у песми?

Пронађи пчели пут до кошнице. Обој га плавом бојом.

Пронађи ласти пут до гнезда. Обој га црвеном бојом.

Пронађи лептиру пут до кошнице. Обој га зеленом бојом.

МЕДВЕДОВА ЖЕНИДБА

Данас јесте субота,
Е па шта, е па шта!
Сутра јесте недеља,
Јесте да, јесте да!
Женићемо медведа,
Е па шта, е па шта!
Крај голема језера,
Јесте да, јесте да!
Зец коло водио,
Ију-ју, ију-ју!
Ђуран барјак носио,
Пућ-пурућ, пућ-пурућ!
Беле гуске играле,
Трапа-трап, трапа-трап!
Кокошка се пела,
На чандрији снела,
Чандрија се срушила
И песма се свршила.

Народна песма

чандрија – настрешница, кров

Ко се у песми женио? _____

Када је свадба? _____

Где је свадбено весеље? _____

Како су се гости веселили? _____

Зашто се чандрија срушила? _____

Како замишљаш медведа и медведицу. Нацртај!

Напиши које се животиње помињу у песми.

CAR I SKITNICA

Lica: car, skitnica, stražar i još mnogo stražara

(Dogđa se u dvoru. Car sedi na stolici za ljuljanje kao na prestolu i ljulja se.)

STRAŽAR: Presvetli care, uhvatili smo jednog skitnicu koji je prelazio preko vaše carske livade.

CAR: Dovedite ga!

(Stražari uvode skitnicu.)

STRAŽAR: Evo ga, care. To je ta skitnica.

CAR: Ko si ti i šta to nosiš ispod kabanice?

SKITNICA: Ja sam putujući svirač, presvetli care, ovo je moja frula. (Pokazuje frulu.)

CAR: Koješta! Kakav svirač, kakva frula! Ko ima koristi od toga?

SKITNICA: Pa, presvetli care, ima. Ljudi se vesele, žene se raduju, deca se smeju kad čuju prijatnu muziku.

CAR: Koješta! Kakva muzika, kakva radost!

SKITNICA: Pa radost, presvetli care. Čovek mora da se smeje i da se raduje da bi bio srećan...

CAR: Koješta! Kakva sreća! Šta je to? Zar ta šuplja stvar sa rupicama вреди nešto?

SKITNICA: Pa вреди, presvetli care. Ova frula je čarobna, ona вреди više nego dvorac, više nego imanja...

CAR: Koješta! Više nego dvorac!... Je li ta frula od zlata?

SKITNICA: Ne, nije.

CAR: Je li od srebra?

SKITNICA: Ne, nije.

CAR: Je li od slonovače?

SKITNICA: Ne, nije.

CAR: Pa kako je onda čarobna?

SKITNICA: Tako, presvetli care. Onaj ko je nosi i svira u nju slobodan je, on donosi i drugima lepotu; srne i divlji konji pozdravljaju ga kad prođe šumom i svaka livada kojom korača za njega je lepša od carske...

CAR: Koješta! Stražari, izbacite prostaka napolje!...

(Skitnica prinosi ustima frulu i svira. Mnogo stražara ulazi i, umesto skitnice, dohvate cara i, zajedno sa stolicom, izguraju ga napolje, uz vesele uzvike. Zatim se vraćaju svi, posedaju ukруг oko skitnice i slušaju njegovu svirku na fruli.)

Laza Lazić

Ko su glavni likovi u ovom dramskom tekstu?

Gde se događa radnja?

Šta muzika predstavlja za jednog, a šta za drugog?

Промени крај овог драмског текста.

SKITNICA: Тако, пресветли care. Онај ко је носи и свира у нју слободан је, он доноси и другима лепоту; срне и divlji konji поздрављају га кад прође шумом и свака livada којом кораћа за него је лепша од carsке...

CAR: _____

СВИЈЕТУ СЕ НЕ МОЖЕ УГОДИТИ

Један човјек, идући из вароши кући, јахао на магарцу, а његов син, момчић од десетак-петнаест година, ишао поред њега пјешнице. Сретне их један човјек и рекне: „То није право, брате, да ти јашеш, а дијете да иде пјешнице; твоје су ноге јаче од његових“. Онда отац сјаше с магарца и посади сина на њ.

Мало даље сретне их други човјек, пак рече: „То није лијепо, момче, да ти јашеш, а отац да ти иде пјешнице; твоје су ноге млађе“. Онда узјашу обојица и пођу мало тако, али их сретне трећи човјек, пак рече: „Каква је то будалаштина: два матора магарца на једној слабој животињи! Право би било да човјек узме батину, па да вас обојицу поћера“. Онда сјашу обојица и пођу пјешнице, отац с једне стране, син с друге, а магарац у сриједи. Сретне их четврти човјек, пак рече: „Ала сте ви чудна три друга! Зашто двојица иду пјешнице? Не би ли лакше било да један од вас јаши?“ Онда отац рече сину: „Ми смо обојица свакојако јахали на магарцу, сад ваља да магарац јаше на нама“. Пак онда обале магарца на земљу, те му један свеже предње ноге, а други стражње, па га онда узму на колац међу се и тако га понесу. А кад се људи који су их сретали и стизали стану сад још већма смијати и чудити, онда отац, уједанпут, бацивши магарца на земљу и почевши га дријешити, повиче: „Та онај је сваки човјек луђи од овога магарца који ‘оће свему свијету да угоди. Ја ћу с мојим магарцем да чиним како сам и најприје по мојој вољи чинио, а људи нека говоре шта им драго“. Па онда узјаше на магарца, а син поред њега пјешнице, и тако отиђу кући.

Народна приповетка

Ово су целине приче. Напиши их по редоследу дешавања.

1. Сусрет са трећим пролазником – трећи прекор.
2. Отац и син се враћају кући из вароши.
3. Сусрет са другим пролазником – други прекор.
4. Сусрет са првим пролазником – први прекор.
5. Чуђење четвртог пролазника.

Које пословице одговарају причи?

„Савет слушај – својом главом мисли.“

„Знање је највеће богатство.“

„Колико људи, толико ћуди.“

„Лепа реч гвоздена врата отвара.“

Препиши две реченице из текста које су у управном говору.

МАРКО КРАЉЕВИЋ И СОКО

Разбоље се Краљевићу Марко
Покрај пута друма јуначкога,
Више главе копље ударио,
А за копље Шарца привезао,
Још говори Краљевићу Марко:
„Ко би мене воде напојио,
Ко ли би ми ладак начинио,
Тај би души мјесто уфатио“.
Ту допаде соко тица сива,
У кљуну му воде доносио,
Па је Марка воде напојио;
Над Марком је крила раскрылио,
Па је Марку ладак начинио.
Још говори Краљевићу Марко:
„О соколе, сива тицо моја!
Какво сам ти добро учинио,
Кад си мене воде напојио
И кад си ми ладак начинио?“
Соко тица одговара Марку:
„Не будали, Краљевићу Марко!
Кадно бјесмо на Косову бојном,
Тешко бојак ми с Турци трпљесмо,
Онда Турци мене уфатише,
Оба моја крила одсјекоше;
Ти си мене уфатио, Марко,
Метнуо ме на јелу зелену,

Да ме турски коњи не сатару,
И јуначка меса наранио
И црвене крви напојио;
Ту си мени добро учинио.“

Народна јуначка песма

**Ово је епска или јуначка
песма. Оне говоре о важним
догађајима и јунацима.**

друм – пут
ладак – хлад
уфатио – ухватио
бојак – бој, битка
трпљесмо – трпели смо
копље ударио – копље забио
напојити – напоити
сатру – растргну
раскрылити – раширити
крила допаде – долете
метнуо – ставио

Ко помаже Марку Краљевићу?

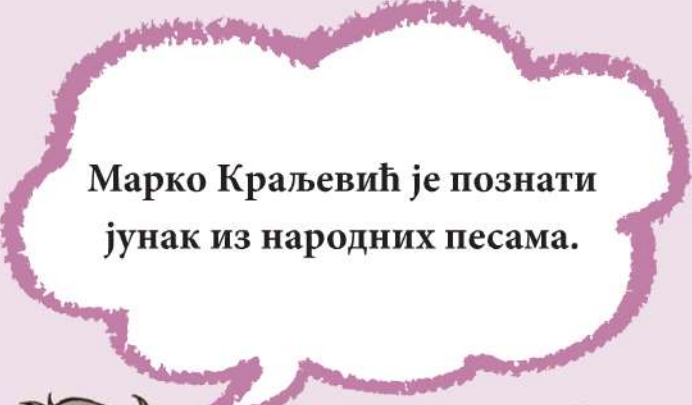
Која народна пословица одговара песми?

Никад слога изгубила није.

Од ината нема горега заната.

Чини добро – не кај се, чини зло – надај се!

У страху су велике очи.

**Марко Краљевић је познати
јунак из народних песама.**

**Он је био чувен по храбрости
и племенитости. Бранио је
немоћне и сиромашне. Коњ
Марка Краљевића звао се
Шарац.**

Шта припада Марку Краљевићу? Заокружи тачне одговоре.

ласта, голуб
соко

шорц, чакшире,
тренерка

патике, папуче
кожне чизме

качкет, шлем
шубара

сако, огртач,
џемпер

штит, топуз,
сабља

LJUTITO MEČE

Mesec obuo čizmice žute,
oblaci obukli plave kapute,
pa cele noći nebom jezde.
Dole, u šumi, jedno meče
zamišljeno, već treće veče,
gleda u zvezde.

Meče se ljuti već treći dan
što ga teraju u zimski san
i zamišljeno stalno ćuti.
Tata se ljuti, mama se ljuti
i svi mu vele:

„Otkad postoje med i pčele,
otkad postoje sunce i veče
nismo videli takvo meče.“

„Šta ćeš da radiš“, mama ga pita,
„kad lišće sasvim, sasvim požuti
i sneg napada iznad rita?“
A meče ćuti.

„Šta ćeš da radiš“, baka mu veli,
„kad svet od snega sasvim pobeli?“
Tata se ljuti, mama se ljuti,
a meče ćuti.

Odjednom, meče ljutito reklo
šta ga je peklo:

„Neću da spavam. Neću, i tačka.
Zašto ne spavaju zec i mačka?
I ptica iznad naših glava
zašto ne spava?“

A onda tiho, tiho reče:

„Baš mi je krivo što sam meče.“
Sad mama ćuti i tata ćuti
i svi su strašno zabrinuti.

Meče se ljuti:

„Uzeću“, kaže, „trotnet,
idem međ' decu, među svet.
Neću da spavam. Neću i tačka.
Što ne spavaju zec i mačka?“

Mesec obuo čizmice žute,
oblaci obukli plave kapute,
pa cele noći nebom jezde.
A jedno meče već treće veče
neće da spava. Gleda u zvezde.

Branislav Crnčević

Branislav Crnčević je napisao puno knjiga za decu. On piše o mravu dobrog srca, on ima savet kako potrošiti jedan dan. Najpoznatije knjige su mu *Kapetan i lula* i *Bosonogi i nebo*.

Zašto se meče ljuti?

Šta bi ono htelo?

Šta o njegovim namerama misle njegovi roditelji?

Meče bi htelo da izmeni način života medveda. Podvuci stihove u pesmi kojima meče želi da menja svet medveda. Objasni.

У нашем језику има пет гласова који могу да се певају. То су а, е, и, о, у. Они се називају самогласници.

ЦРНКО

Допловио облак
над пашњак
и видео у мом стаду
малог Црнка, мог љубимца.
– Охоо!
Шта је то?
Где се ово јагње мало
тако страшно испрљало?
Сад ћу пљусак кише дати
и прљавка окупати...
Облак пљусак источио,
Црнка није обелио.

Станко Ракита

Заокружи самогласнике у песми:

- А – плавом бојом,
- Е – црвеном бојом,
- И – зеленом бојом,
- О – жутом бојом,
- У – наранџастом бојом.

Обој и украси слова.

И И

А

Е

О

У

KAD BIH...

Kad bih jednom
sunce bio,
svu bih decu pozlatio.
Kad bih jednom
zvezda bio,
svu bih decu poljubio.
Kad bih jednom
mesec bio,
svu bih decu zagrlio.

Branko Živković

КУТАК ЗА ОГЛАСЕ

Мењ'о бих старе авионе
Старе вагоне и камионе
све по комаду – за бомбоне.

Дејан

Мењам целу лутку
Своје секе Јуле

У сваком тренутку
За сладолед.

Дуле

ROĐENDAN

Dune vetar s leve strane
I nanese rođendane.
Za pedalj si, evo, viši
I u sebi nešto tiši.
Što si tiša? Što si tiši?
U spomenar to zapiši.

Milovan Vitezović

Napiši rođendansku pozivnicu.

Pozivam te da dođeš na proslavu mog
_____ rođendana.

Gde slavim →

Kog dana →

U koliko sati →

Pozdrav od →

ДОЖИВЉАЈИ МАЧКА ТОШЕ

ПРВА ГЛАВА

Тајанствена кола, још тајанственији џак и врло тајанствено мицање у џаку – Да ли је џак господин, свиња или разбојник? – Вожња у погибију.

– Чок-ток, чок-то-рок! – лупкају друмом четири непоткована копита, на сађена на четири танке ноге. Ноге на себи носе читаво једно магаре. Магаре за собом вуче мала кола, а кола возе једног срдитог чичу и један завезан џак. Сваки час чича се окреће и нешто љутито разговара са џаком. Џак само ћути, можда због тога што је завезан, а можда и зато што не зна да говори.

Ко ли је тај чича који разговара с једним обичним џаком? Да можда није луд или пијан? Хајде да га чујемо.

– Ехе-хе, сад ти се смркло, господине мој! – гунђа чича окрећући се џаку, а на то се господин џак само мало помакне као да немарно слеже раменима.

Па шта ја ту могу – смркло, па смркло.

Мора да неко има у џаку док се он тако миче. А тај Неко сигурно мисли:

– Знам и ја да ми се смркло, јер се у џаку ништа не види.

Поред кола промиче ред старих врба. Кола, значи, путују крај неке ријеке.

– Сад ћеш ти мени у воду, свињо једна! – гунђа чича и опет се окреће.

Свиња џак само се стресе као да се уплашио, али ништа не одговара.

Чича сваки час силази с кола и својим зеленим очима буљи у модре вирове ријеке, али му се ниједан од њих не допада.

– Ето – каже он – у онај горе нисам те бацио јер је много плитко, а овде,

У колима се вози млинар Тришо и низ ријеку тражи вир у који ће бацити свог неваљалог мачка Тошу, али нигдје да пронађе тако добар вир. Његов мачак чини му се ипак бољи од сваког вира. И што вирови постају дубљи, чича изгледа све тужнији.

ДРУГА ГЛАВА

Из које се ништа не види јер се налазимо у џаку, али се зато понешто чује
(ПРЕПИСАНО ИЗ ТОШИНА ДНЕВНИКА)

„Јао мени, црну и кукавну, ево ме ухватише и у џак завезаше. Сад ме мој чича Тришо некуд вози, а сигурно на добро мјесто доспјети нећу. Настрадао сам, надрљао сам, обрао сам бостан, оде ми кожа на шилак! Горе ми је него да сам се нашао у кућици пса Жуће, старог бувовца и мог љутог душманина.

Зашто су ме спремили у џак – питаш ме, пријатељу мој!

Е, то ти ни ја сам не знам тачно казати. Лијепо сам живио код свога газде, чича Трише, млинара. Мишеве сам ловио, скитао се по високој трави око ријеке и пео се на старе врбе да одозго гледам како се рибице по виру играју. Мјау-врњау, ужасно волим рибице, али се још ужасније бојим воде! Пробао сам свакако да коју рибу намамим да изађе на копно, али ми то није пошло за ногом. Звао сам их да им нешто пришапћем на уво, обећавао сам им и сланину, кобасицу и многе ствари којих ни сам немам, али узалуд. Рибице ми ништа не одговарају, само ме неповјерљиво гледају својим округлим очима и врте репом. Охо, реп им љубим, алај су слатке!

Дедер, зашто си у џаку – опет ви питате. Зашто, зашто! Ко ће то знати. Можда због тога што је из млина нестајало многих ствари за јело, па

мене за то окривише.

Јао-мијао, алај си неправедан, драги мој чича! Ко крао? Ја?

Вјерујте ми, никад ми крађа ни на ум није падала. Ја само приђем комаду сланине, додирнем га брком и – хоп. Њега нестане. Шта се с њим деси, нек сам ђаво зна. Тек ти само чујем свог чича Тришу:

– Овамо, разбојниче бркати, камо сланина?!

– Однио је миш – кажем ја.

– А зашто је ниси отео – пита чича.

– Отео сам је, ево је у трбуху – одвратим ја, а чича на то млац, млац брезовим прutom. Ето, тако ти ја прођем, а ни крив ни дужан. Откуд

се сланина одједном створила у мом трбуху, то ни ја не бих знао ка-
зати.

Деси се, опет, да чича Тришо улови рибу, а ја само приђем да је оми-
ришем и – гле чуда! – одједном видим себе како бјежим кроз траву с
рибом у зубима. Још се и не окренем, а рибе већ нема. Јесам ли је по-
јео, нисам ли – не знам, образа ми!

Сира, опет, нестане чим се моја сјенка над њега наднесе, али шта сам
ја ту крив. Нек бјежи, као што ради миш, па ће се спасти. Зашто ми
сам скаче у уста? Ни ја не скачем у уста ономе зликовцу и буволовцу
Жући, па ми је кожа све до данас здрава и читава.

Али сад! Куд ли ме ово вози мој чича?“

ТРЕЋА ГЛАВА

Млин код кога не долази подне – Од пилеће до слоновске цигерице –
Пуна кола лоповлука – Мириси из непознате крчме

О, баш морам да умлатим овог свога крадљивца, овога љенчину, ово-
га неваљалог мачка, кога мишеви већ и за бркове вуку!

Тако се сам са собом разговарао чича Тришо, а баш му је било жао
његовог Тоше, крупног бркатог мачка, чичиног јединог друга у уса-
мљеној пустој воденици.

Тришин млин био је тако далеко од села, на самом улазу у мрачни
горски кланац, да тамо чак ни подне није долазило. Кад би било ври-
јеме ручку, а то су и чича и мачак знали по непогрешивом сату – тр-
буху – старац би само рекао:

– Тошо, хајде да ручамо јер је подне баш сад прошло тамо преко онога
брда.

Кад би неки путник запитао за чича Тришин млин, сељани би обично одговорили:

– А, чича Тришин млин?! То ти је тамо гдје је ђаво рекао лаку ноћ, тамо гдје се смркне прије нег сване, тамо гдје чак и пут залута и без трага се изгуби у кланцу иза млина. Идите за трагом псећег кнеза, Жуће, то је тамо негдје.

Заиста, сељаци иду у млин само кад морају, а псећи кнез Жућо одлази тамо сваки дан да прави засједу мачку Тоши. Љут је на њ због неке цигерице, пилеће или телеће, то се већ давно заборавило каква је била, али мржња је остала. Прве године Жућко је причао да је то била пилећа цигерица, друге године да је прасећа, треће да је телећа, четврте је већ нарасла у воловску, а буде ли се тако и надаље продужило, једног дана ћемо видјети Жућу како јури за крадљивцем Тошом и виче:

– Лопове, лоповски, овамо дај ону цигерицу од слона!

Ето, у таквој самоћи живео је чича Тришо и зато не треба да се чудите зашто је толико волио свог јединог друга, мачка Тошу, и зашто се тако тешко одлучивао да га баци у ријеку.

Рђо зарђала, због твојих мачјих лоповлука остаћу сам на свијету јер, као што видиш, возим те да те бацам у воду – гунђа Тришо и окреће се цаку.

А зашто ме ниси бацио одмах из млина, па право у воду: пљус! – гунђа жалостиво мачак.

Зато што би ти онда гроб био сувише близу, па би ме стално подсјећао на тебе и растуживао.

А зашто ме возиш у колима? Могао си да ме упртиш на леђа.

Ехе, мој Тошо, ти на своме врату имаш толико тешких крађа, крупних лоповлука, грдних подвала и масних превара да то једва може стати у једна добра кола. Још сам те мале гријехе оставио код куће да магаре-

ту које нас вози не буде превише тешко.

Дуго су се тако возили низ ријеку све у разговору, док мачак не повика из цака:

– Стој, осјећам чаробни мирис пржене рибице!

– И мени мирише вино! – узвикну чича Тришо. – Сигурно је близу нека крчма.

– А мени вјетар наноси дах планинског сијена. Значи да та крчма има и шталу – досјети се магарац.

– Напријед, јунаци – командова чича.

– И прве и задње ноге у трк! – њакну магарац...

– И мој цак укорак! – фркну мачак.

Кола са чичом и цаком у облаку прашине замакоше иза друмске окуке.

Бранко Ћопић

мицање – померање

срдито – љутито

смркнути – намрштити

вир – дубоко место у реци

друм – пут

буволовац – онај који лови
буве

окука – кривина на путу

млин (воденица) – кућица у

којој се меље жито

гора – планина, брдо

кланац – узан простор из-
међу брда

трбух – стомак

крчма – кафана

фркнути – начин како се
оглашава мачка

Бранко Ћопић је написао много занимљивих песама, прича и романа за децу. Најпознатије су *Јежева кућица*, *Болесник на три спрата* и *Доживљаји мачка Тоше*.

Ко су главни ликови ове приче?

Наведени део текста напиши у неуправном говору.

Јао-мијао, алај си неправедан, драги мој чича! Ко крао? Ја?

Вјерујте ми, никад ми крађа ни на ум није падала. Ја само приђем комаду сланине, додирнем га брком и – хоп! Њега нестане. Шта се с њим деси, нек сам ђаво зна. Тек ти само чујем свог чича Тришу:

– Овамо, разбојниче бркати, камо сланина?!

– Однио је миш – кажем ја.

– А зашто је ниси отео – пита чича.

– Отео сам је, ево је у трбуху – одвратим ја, а чича на то млац, млац! брезовим прутом.

Речи у загради показују како глумци треба да се понашају.

ДВА ПИСМА

Лица: ЈОЦА и МАМА

(Једноставна дневна соба са не колико комада намештаја. У соби су Јоца и мама.)

ЈОЦА (нестрпљиво се врти око маме која нешто ради за столом):

Мама...

МАМА (и даље ради и не гледа Јоцу): Шта је, сине?

ЈОЦА (нестрпљиво се врти око стола): Мама, је л' био поштар?

МАМА (зачуђено га погледа): Није још. А зашто то тебе занима?

ЈОЦА (збуњено): Ма ја онако... Мислим...

МАМА (наставља да ради): Играј се, зашто се стално вртиш око мене?

ЈОЦА (и даље се врти око стола, неодлучно): Мама...

МАМА (помало нестрпљиво): Па шта је сад опет?!

ЈОЦА (гледа у земљу, па ће стидљиво): Мама, можда је поштар већ био...

МАМА (љутито): Поштар још није био, он долази у дванаест часова, а сад је тек једанаест! И што се толико бринеш за поштара?

Гледај ти своја посла!

ЈОЦА: Хоћу, мама... (И даље се врти око стола.) А што ти ипак не погледаш у поштанско сандуче, можда је неко писмо већ стигло...

МАМА (нагло устане од стола): Е, баш ћу ти доказати да ме само узалуд тераш да устајем! Погледаћу у сандуче. (Одлази напоље.)

ЈОЦА (чим мама изађе, поче весело да скакуће по соби и трља руке):
Фино – фино – фино! Охо-хо, охо-хо, охо-хо!

МАМА (враћа се и у руци носи парче папира): Заиста, био су у праву, нашла сам у сандучету писмо!

ЈОЦА (врло значајно): А какво писмо?!

МАМА (погледа у писмо): Не знам. Нисам још погледала, сад ћу га прочитати... (Чита.) Почтована мама Јоцина, ово пише учитељ вама Јоцин, због тога што Јоца добар је много у школи и заслужује да њему сасвим мало много давате шећер у коцке који он много воли. Давајте му више поручује вам Учитељ Јоцин знате онај што сте прошли пут били. Учитељ. (Престане да чита.) Баш чудно писмо...

ЈОЦА (постиђено гледа у под): Видиш, мама... То мој учитељ... Мама, Учитеља треба сви да слушају...

МАМА (значајно): О, па то је сигурно! Ја ћу сместа послушати учитеља!

ЈОЦА (као из топа): И даћеш ми шећера у коцкама!

МАМА: Ма – да, хоћу, али чини ми се да поштар опет промаче поред наше куће. Можда је још неко писмо донео за нас? Иди сад ти погледај у сандуче, па дођи да ти дам ово што је учитељ написао.

ЈОЦА (вољно радосно): Хоћу, мама! (Одјури)

МАМА (насмеши се и сама себи говори): Тако је најбоље... Клин се клином избија...

ЈОЦА (враћа се покуњено, руку држи за леђима, нешто крије): Мама...

МАМА (тргне се): А, ти си? Има ли шта у сандучету?

ЈОЦА (скрушено): Овај...

МАМА (завирује Јоци иза леђа): А ту је и друго! (Значајно) Шта ли то може бити да ми у једном дану добијемо два писма? Дај да видим да у том писму, можда директор школе не поручује да ти купим карамеле.

ЈОЦА (безвољно јој пружа писмо): Ево... Овај...

МАМА: Чекај, чекај, да прочитамо... (Чита.) Поштована мамо, ово вам опет пише учитељ вашег сина Јоце и најлепше вас моли да своме сину Јоци скренете пажњу да се не каже МЛОГО – него се каже МНОГО. И

не каже се ДАВАТЕ – него се каже ДАЈТЕ. Ето, друго вам не бих имао шта писати. Учитељ вашег сина Јоце. (Престане да чита.) Чули ти, си-не, ово?

ЈОЦА (скрушено): Чух, мама... Други пут ћу пазити, али дај ми сад бар две коцке шећера...

З а в е с а

Александар Поповић

скрушено – ојађено, покајнички

Ко је написао прво писмо?

Ко је написао друго писмо?

На који начин је Јоца покушао да дође до шећера?

Како разумеш мамине речи: Клин се клином избија?

Јоца је неке речи написао погрешно. Подвуци их и напиши правилно штампаним словима ћирилице.

Ко у клин, ко у плочу.

Српска народна пословица

О ОРАХУ, ЈЕДНОЈ МИНГИ И ОСТАЛОМ

(одломак из приче *Звездане луталице*)

Промоливши главу кроз прозор, Марко од чуда рашири очи. Шта се то око њега догађа? Где су улице? Где је река? Планина иза реке? Пред запрепашћеним дечаковим погледом, као прозрчане небеске лађе, пловили су врхови вишеспратница начињени од бетона и стакла. Све остало гутала је магла. На махове су чак и врхови суседних небодера нестајали па израђали из магле измењени и туђи.

„Можда се нисам још пробудио?“ Марко длановима протрља очи, али пред њим је и даље било само прамење магле и светлуцави врхови градских кула налик његовој.

Због магле, самоће, чега ли, тишина његове собе у облацима учини му се још страшнијом. Да, кључ му је око врата. Закључали су га и отишли као и обично. Дечак уздахну. Да макар однекуд искочи миш, измили мрав, црни ђаво, било шта! Досадило му је да се игра сам са собом, да прича сам са собом чекајући родитеље који се неће вратити све до мрака.

„Хеј, шта је то?“ Дечак се трже. Однекуд је допирало неко куцање, трупкање, смех. „Ко се то смеје?“ Марко се окрете лево, па десно. Нигде никога. „Можда је неко пред вратима?“ помисли и журно откључа врата. Али, ни ту никога није било. „А шта си и очекивао?“, прекори самога себе. „Мајмуна с крилима? Белог медведа? Ко би се пео до двадесет седмог спрата?“

Марко поново закључа врата и обазре се око себе.

По угловима собе шуњала се тишина, а доле, у дубини, тутњао је град. Кад би се нагнуо кроз прозор видео би само леђа возила и људе малене и изгубљене, као чиоде пободене у бетон, електричне стубове и дрво-

ред кестенова. Лица пролазника не би видео. С врха његове Куле виде се само темена. Шта још?

Гоњен радозналошћу, Марко се наже кроз прозор и крикну:

– Где је дрвеће?

Кроз беличасти застор магле назирала су се возила, електрични стубови и пролазници. Дрвећа није било. Чак је и жбун рузмарина са терасе некуда ишчезао! И високи јаблан с угла улице! И липа!

Нестанак дрвећа изазва у дечаку прво нелагодност, па страх. Шта ако се његова Кула откинула од корена, па сад плови ко зна куда? Одакле оно куцање, трупкање, смех? И где су птице? У ово доба крај прозора његове Стаклене куле обично лете птице и облаци. Понекад му се чини да и он лети заједно с њима.

Очев глас најчешће прекида његов лет.

– Не гњави с јелом! Усправи се! Ниси глиста. Зар не видиш да си само кост и кожа! – Забринутост у очевом гласу уступала је место прекору, па разочарању. Шта је он богу згрешио да му да таквог сина? Најмањи је, најплашљивији у разреду. Већ му је девет, а нико му не би дао више од седам година. Мора вежбати, мора јести ако не мисли да остане кепец!

Марко је крадом затварао уши да не чује прекоре родитеља. Али, још горе је било кад би га погледом, без речи, пожуривали с јелом. Дланови би му се знојили а залагај застајао у грлу или се враћао назад.

Зар не схватају? Дечак је у муци сагињао главу. Зар им није јасно да би и он желео да буде другачији: храбрији, крупнији, виши. Зашто га не воле оваквог какав је?

Марко се намршти и поново наже над прозор. Можда се преварио? Превидео птице и дрвеће? Не, није! Ни дрвећа, ни птица нема, а трупкање, куцкање, смех не престају. Дечак осети како га хвата малакса-

лост, па језа. Да бар мајка мало мање седи по састанцима кад већ отац стално дежура. Поглед му нехотице пође према столу. Да, цедуљица је ту. Не мора ни да је чита. И на овој сигурно пише: „Ручак је у хладњаку. Пази да не закасниш у школу! Вечерас ћу се вратити нешто касније...“ Боже, зар су заборавили? Па данас је недеља! Еј, да је у школи, макар другови и даље бежали од њега јер учитељ не престаје да понавља: „Угледајте се на Марка! Марко зна! Марков задатак је опет најбољи!“ „Е, баш да следећи пут не буде!“, одлучи дечак у себи. Али, како да оцу изађе на очи после тога?

Учини му се да га из магле посматра очево лице, али не смркнуто као обично, већ насмејано, пуно благости. Такво лице отац је имао само после родитељских састанака и поделе оцена. Марко је увек био најбољи. Најбољи из рачуна, најбољи из писања, најбољи... За време свог школовања отац је такође био најбољи. И сада је, тамо у фабрици, најбољи. То сви кажу. Само се мајка смеје.

– Није то важно – одмахује главом. – Људи су у различитим стварима најбољи...

– Марко се сети како се мајка некако оштро насмејала а отац, постиђен, сагнуо главу. Затим су викали једно на друго, па ни не осврнувши се отишли свако на своју страну...

Мислећи на то, дечак се загрцну. У грлу му је расла слана кугла терајући га на повраћање. „Зашто?“, упита се. Нико га ни на шта не приморавала. Не грди га. „Зашто?“ Хладним, ознојеним прстима он стеже ивицу прозора. Низ образ му је клизила суза. Он подиже руку да је обрише кад некакав танушни глас рече:

Пусти ме! Сама ћу...

Ко си ти? И шта ћеш сама? Марко се осврте око себе, али у соби никога није било. „Приснило ми се, као и они гласови малопре, оно трупкање,

смех...“ , помисли.

Сигуран си? – рече подругљиво онај исти глас.

Наравно! – одбруси дечак љутито.

Онда погледај кроз прозор...

Ух, шта је ово? – Пришавши прозору, Марко застаде не верујући сопственим очима. Иза окна, као да му се руга, пловила је раскошна крошња ораха, а између грана скакутали су и смејали се зелени патуљци, тако малени да их је могао ставити у џеп.

Хајде са нама, дечко – махну му руком један од њих, не већи о шишарке. – Што се плашиш?

Не плашим се. Видите колички сте... – Марко се, иако уплашен, насмеја, а четица патуљака радосно заграја.

„Гле, па они излазе из ораха!“, забезекну се опазивши како одбацујући зелену љуску, један за другим из ораха искачу зелени патуљци, циче и преврћу се, машу рукама. Дечак с неверицом протрља очи.

„Ипак се све то мени само привиђа!“, пролете му кроз главу. „Патуљци постоје само у књигама а орах изнад бакине куће пре три године је посечен. Ни куће више нема. Ни баке! А до врха његовог небодера стижу само облаци. Орах до њега не би стигао ни у сну...“

То ти мислиш! – чу онај исти ругајући глас. „Баш којешта!“, љутну се Марко на самог себе. „Мало је што разговараш сам са собом, већ су почели да ти се привиђају и патуљци!“ Дечак се уштину за мишицу уверен да ће док изброји до три нестати и ораха и зелених патуљака.

Али, бројао је до три, па до десет, а крошња ораха њихала се и даље на дохват његове руке. С гране на грану скакутали су зелени патуљци. Ај, колико их је било! Како су само трупкали, чаврљали, плазили језик један другом, звали га, па заборављали на њега обузети сопственом игром.

Све на њима било је зелено: и одело, и лице, и коса. И сви су, осим једнога који је седео у врху крошње, имали црвене капе и чизмице. Једини он је имао сребрну капу и чизме и једини он је мировао испитивачки посматрајући дечака.

„Ипак ти то сањаш!“, прекори дечак самога себе кад онај исти гласак рече:

– Не сањаш, Марко Дивац! И не прави будалу од себе. Орах је ту, и ја сам ту! – Глас се наједном прекиде. Али, већ након неколико тренутака зачу се тих, сребрнаст смех.

Тек сада није знао шта да мисли. Ко му се то руга? Где је? Гунђајући, Марко претражи погледом углове собе. Шта му је? Кључ му је око врата. Стан је закључан. Малопре је видео да пред вратима никога нема. С ким то сада разговара? Ко би ушао кроз закључана врата?

Марко нехотице спусти поглед на свој длан и занеме од запрепашћења. Насред длана светлуцала је суза а у њој стајала девојчица, сва прозрачна, светлоока, светлокоса, насмејана.

„Је ли могуће да то она говори?“ Марко се саже и пажљиво загледа у сузу на свом длану. Суза се наједном распрсну и из ње искочи девојчица мања од најмањег дечаковог нокта.

Минга! Можеш ме звати Минга – девојчица се звонко насмеја и поверљиво климну главом. Затим скочи на под тако хитро да дечак није имао времена ни да се изненади.

И ти си, значи, из ораха – промуца оклевајући. Малопре је међу патуљцима није видео. Нема зелену кожу, ни косу, а ипак!

Девојчица га прекорно погледа.

Сети се одакле сам изашла – рече строго, па закорачи ка Марку а да он није стигао да примети ни кад је брже порасла (ако се то није он смањио), ни како су се нашли на грани ораха која се благо

љуљала...

Гле, ђавола – Марко се задивљено загледа у зелене патуљке чији су гласови одјекивали крошњом, нестајали и враћали се. Хоп, горе! Хоп, доле! Скакутали су патуљци и звали га да им се придружи. Као варнице кроз зеленило лишћа промицале су њихове црвене капе и чизмице. Једино је патуљак са сребрном капом и даље мировао ћутке гледајући у дечака. У гомили немирних, раздраганих лица једино је његово било озбиљно и напрегнуто.

Марку се чинило да га читаву вечност посматра. Наједном, патуљак скочи с гране на којој је седео и у трен ока нађе се поред дечака.

Хајде са нама, Марко – патуљак пружи руку и осмехну се.

Ко сте ви – трже се дечак. – Ко вам је рекао моје име?

Зар је морао ико да каже – патуљак пријатељски намигну. – Знам те откад си на свет дошао, тамо, у оној кући под орахом.

Те куће више нема, а и орах је давно посечен...

Зато смо и дошли, Марко! Морали смо да дођемо. Ми смо живели у плодовима оног ораха. У ноћима пуним месечине гледао си нас како скакућемо...

Мислио сам да се ораси котрљају. Како се зовеш?

Ташко Орашко. Најстарији сам и ја једини имам два имена. Сви остали зову се само Орашко! Патуљак поверљиво спусти длан на дечаково стопало.

Ето, дошли смо...

Како сте знали где сам? – Марко сумњичаво заврте главом. Бакина кућа била је на другом крају града, преко реке. – Како сте ме пронашли?

Па, звао си нас! У сну си понављао – последњи спрат највише Стаклене куле у граду...

Све ове куле су исте...

Свеједно, нашли смо те! – Ташко Орашко се некако тужно осмехну. – Морали смо да те нађемо. Ти једини можеш да нас спасеш...

Кога, забога?

Нас! Дрвеће, птице, веверице, све живо...

У гласу Ташка Орашка зазвуча туга, тако снажна, тако изненадна, да се Марко уплашен трже.

– Зар не видиш да смо, откад су бетон и стакло притисли земљу, почели да умиремо? Прво цвеће, јер је најнежније, па дрвеће, па птице...

Ташко Орашко заћута. У оку му је светлуцала суза. Да би је сакрио, он се осмехну. Затим рече:

– Велики савет дрвећа одлучио је да побегнемо из града. Али, куда да бежимо кад је цела Земља затрована? – Тугу у гласу Ташка Орашка замени очајање, а Марко осети како му се од сажаљења стеже грло.

Није се, значи, њему причинило да је дрворед кестенова нестао, да су и липа, и јаблан, и рузмарин ишчезли, да птица нема... Ипак, претерује Ташко Орашко! И облаци одлазе, па се враћају. Дрвеће и птице ће се такође вратити једнога дана...

Неће се вратити – уздахну Ташко Орашко, као да чита дечакове мисли.

– Ово је само почетак.

Почетак чега? – Марко се трже, а патуљак га с тугом погледа.

Почетак краја... – Патуљков глас се прекиде, па с оклевањем настави:

– Дрвеће, птице и људи некад су били браћа. Сада су људи на то заборавили и затровали све око себе... – Ташко Орашко заћута, а око њих се све утиша – и шумор лишћа, и гласови патуљака, и бука возила у дубини.

Коначно, зелени патуљак се прибра и рече:

– Зато смо дошли, Марко Дивац! Ти једини можеш наћи Сребрну ружу и у Ружи једну заборављену, једну изгубљену реч од које зависи судби-

на свих нас...

Дечак збуњено саже главу. Зар Ташко Орашко не зна да је он најслабији, најплашљивији дечак у разреду? Да му чак и рођени отац каже да није ни за шта, да ни у чему неће успети...

– Мислиш – прену се Ташко Орашко. – Ја не мислим – Ташко Орашко се нежно осмехну. – Свако од нас има снагу за коју не зна... Далеко је Сребрна ружа и опасан је пут до ње, али ти ћеш је наћи!

Марко се једва уздржа да не зајеца. Зар не схвата Ташко Орашко да није он за такав подвиг? Зар не види? Дечак устукну.

– Шта ако је не нађем?

– Једно за другим нестаће дрвеће, птице, па људи... – Лице Ташка Орашка се згрчи и потамне као лист у пламену. – Као сећање на њих остаће затровани ваздух, земља и вода...

Зелени патуљак заћута, а Марко подиже главу.

Па, покушаћу – рече. – Где је Сребрна ружа?

Гроздана Олујић

Гроздана Олујић је написала много бајки као што су *Седефна ружа*, *Камен који је летео*, *Снежни цвет*, *Звездане луталице*, *Небеска река* и друге. Бајка *Варалица и смрт* била је проглашена за најбољу бајку на свету.

Čija se imena kriju u poljima? Napiši ih pisanim slovima latinice na linijama.

ŠKO	TA	ŽA	RU	BR	NA
SRE	KO	MAR	ŠKO	RA	O

Како Марко може да спасе Ташка Орашка и његове пријатеље? Напиши штампаним словима ћирилице.

САДРЖАЈ

ЧИТАНКА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

АУ ШТО ЈЕ ШКОЛА ЗГОДНА , Љубивоје Ршумовић	6
ИСПЕЦИ ПА РЕЦИ ДЕЦИ , Љубивоје Ршумовић.....	8
ŠTA KO RADI U DOSADI , Božidar Timotijević.....	10
SONJA , Petar Stokić	14
KORNJAČA I ZEC , Ezop	18
ČUDO , Budimir Nešić	22
TRI SUSRETA , Slobodan Lazić	26
КАКО ЈЕ ВИЛА ДОЗВАЛА НА ЗЕМЉУ КИШУ , народна песма	28
КОЛИКО ЈЕ ПЕТ И ЈЕДАН , хебрејска народна прича	30
MI IMAMO MAŠTU , Dragomir Đorđević	34
ПИТАЛИЦА , Љубивоје Ршумовић	48
ГОЛУБ И ПЧЕЛА , народна прича	42
СЛАВУЈАК , народна песма.....	46
ДВА ЈАРЦА , Доситеј Обрадовић.....	50
ДВЕ КОЗЕ , Доситеј Обрадовић.....	50
DVE RUKE , Dušan Radović	54
ПРИЧА О РАКУ КРОЈАЧУ , Десанка Максимовић.....	56

ЧИТАНКА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

ПАМТИ , Петар Деспотовић	64
УСПАВАНКА , народна песма.....	66
SUSRET SA DEDA MRAZOM , Nikola Drenovac	68
SEDAМ PRUTOVA , narodna prirovetka.....	70
ДОМОВИНА СЕ БРАНИ ЛЕПОТОМ , Љубивоје Ршумовић.....	72
РАДОЗНАЛИ СУСЕД , народна прича.....	76
ВОЛИМ , Јован Јовановић Змај.....	80
БАЈКА О РИБАРУ И РИБИЦИ , Александар Сергејевич Пушкин.....	82
NEPOSŁUŠAN MALI MIŠ , Dositej Obradović.....	86
ŠAPUTANJE , Dragan Lukić	90
ЧОКОЛАДА , Станоје Макрагић.....	92
GDE JE MOJ MAGARAC BROJ DESET , italijanska bajka	96
SLIKARKA ZIMA , Desanka Maksimović	100
ПИНОКИО , Карло Колоди	106
КАКО ЈЕ ЛЕПО ЗНАТИ ЧИТАТИ , В. Берестов.....	110
NEZGODA , Miroslav Antić	114
ГРАНУ СУНЦЕ ИЗА БРДА , народна песма.....	116
ЗДРАВИЦА , Душан Радовић.....	118
КАКО СУ У АФРИЦИ ПРОЧИТАЛИ ИТАЛИЈАНСКО СЛОВО „О“ , Из „Златне књиге“ Слободана Ж. Марковића	122
КАКО СЕ БРДО РАЗБЕЖАЛО , Стојанка Грозданов-Даниловић	126

ЧИТАНКА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

ВЕТАР И СУНЦЕ , народна приповетка	134
ЗМАЈЕВО ДЕТИЊСТВО , Јован Јовановић Змај	138
DUNJA I JABUKA , Rada Soldat	140
MODERAN SNEŠKO , Dragiša Penjin	144
СРЕЂА , Дубравка Угрешић	148
PINGVIN , Radomir Mićunović	150
КАКО ESKIMI ŽIVE ZIMI , Vaska Jukić-Marjanović	152
ШАХИСТИ , Миленко Ратковић	154
СРЕЂНИ ЗЕКА , Русомир Арсић	156
PRVI PROLEĆNI IZLET PČELA , Konstantin Ušinski	160
MALE ŠALE iz „Kekeca“	162
UROŠEVE LASTE , iz „Tik-taka“	164
ТАЈНА , Рада Солдат	168
DVA PILETA , B. Rosin	170
РАЗБРАЈАЛИЦЕ	174
ШТА ЈЕ ОТАЦ , Драган Лукић	176
FIFI , Dragan Lukić	178
KIŠA , Dragomir Đorđević	180
МА ШТА МИ РЕЧЕ , Љубивоје Ршумовић	182
СМЕШНО ЧУДО , шаљива народна песма	184
ПУСТИО БИХ ЈА ЊЕГА АЛИ НЕЋЕ ОН МЕНЕ , народна приповетка	186
СВЕТИ САВА И ОТАЦ И МАТИ С МАЛИМ ДЕТЕТОМ , народна прича	188
ДВИЈЕ СЕЈЕ БРАТА НЕ ИМАЛЕ , народна песма	190
НЕЋЕ UVEK DA BUDE PRVI , Aleksandar Popović	194

МАЈКА ЈОВУ У РУЖИ РОДИЛА , народна песма.....	196
МЕДВЕДОВА ЖЕНИДБА , народна песма.....	198
CAR I SKITNICA , Laza Lazić.....	200
СВИЈЕТУ СЕ НЕ МОЖЕ УГОДИТИ , народна приповетка.....	204
МАРКО КРАЉЕВИЋ И СОКО , народна јуначка песма.....	206
ЉУТИТО МЕЋЕ , Branislav Crnčević.....	210
ЦРНКО , Станко Ракита.....	212
KAD VIN... , Branko Živković.....	214
ROĐENDAN , Milovan Vitezović.....	216
ДОЖИВЉАЈИ МАЧКА ТОШЕ , Бранко Ђопић.....	218
ДВА ПИСМА , Александар Поповић.....	226
О ОРАХУ, ЈЕДНОЈ МИНГИ И ОСТАЛОМ , Гроздана Олујић.....	230

Др Драгана Богавац • Душанка Бојовић

**ЧИТАНКА са појмовима о језику,
од 1. до 3. разреда основне школе**
Прво издање, 2010.

Изавач

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ
Београд, Обилићев венац 5
www.zavod.co.rs

Ликовни уредник

Аида Спасић

Лектор

Росанда Вучићевић

Илустрације

Душан Лакићевић
Зорана Кесер
Младен Ђуровић
Милена Перовић

Дизајн

Бранко Жужић

Графички уредник

Стеван Паковић

Коректор

Ружица Јовановић

Обим: 244 стране

Формат: 20,5 × 26,5 cm

